ที่ระลึก
งานพระราชทานเพลิงศพ
เป็นกรณีพิเศษ
นายเล็ก วันทอง

ณ เมรุวัดหนองกระทุ่ม

ต.ทุ่งลูกนก อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ที่ระลึก งานพระราชทานเพลิงศพ เป็นกรณีพิเศษ นายเล็ก วันทอง ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

รวมเรื่องและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับราชสำนัก

คู่มือ พิธีกรและศาสนพิธี

พิมพ์เป็นที่ระลึก

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายเล็ก วันทอง

ณ เมรุวัดหนองกระทุ่ม

ต.ทุ่งลูกนก อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์ธรรมเมธี : สหายพัฒนาการพิมพ์
อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี โทร. 034-640238 แฟกซ์ 034-648040
E-mail:sahai_p@hotmail.com นายวิเชียร สงวนวงศ์ ผู้พิมพ์-ผู้โฆษณา

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๖๔๙๗

สำนักพระราชวัง

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระราชทานเพลิงศพ นายเล็ก วันทอง เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดหนองกระทุ่ม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

<u>วันอาทิตย์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕</u> เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

ทองห่อ/พิมพ์/ [illegible] /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายเล็ก วันทอง
	เพื่อทราบ
	ติดต่อขอรับหีบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง
	ไปปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลิงศพ นายเล็ก วันทอง ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติอันสูงสุดแก่ผู้วายชนม์ และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้ หากความทราบได้ โดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของ นายเล็ก วันทอง ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะมีควมปราบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้นในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับ พระราชทานเกียรติยศอันสูงยิ่งในวาระทุดท้ายของชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นภรรยา บุตร ธิดา และหลาน ๆ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้า เหนือกระหม่อม เป็นสรรพศิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้าและวงศ์ตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

นางพา วันทอง ผู้เป็นภรรยา

พร้อมบุตร ธิดา และหลาน ๆ ของผู้วายชนม์

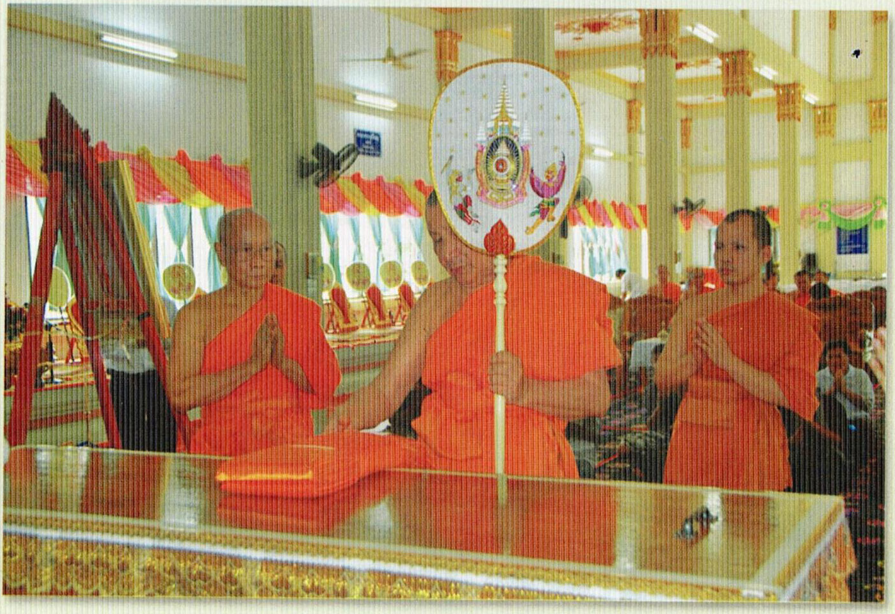
นายเล็ก วันทอง

ชาตะ ๑ กรกฎาคม ๒๔๗๘

มตะ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

รวมสิริอายุ ๗๗ ปี

รายนามพระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุลปิดหีบ
คุณโยมพ่อเล็ก วันทอง
วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕

๑.	พระครูวิสุทธิ์ธีรคุณ	เจ้าอาวาวัดห้วยม่วง
๒.	พระครูโกศลธรรมรัตน์	เจ้าคณะตำบลกำแพงแสน
๓.	พระปลัดสายชล จิตฺตกาโร	เจ้าคณะตำบลทุ่งลูกนก
๔.	พระครูธรรมธรพรหมลิขิต ยโสธโร	เลขานุการรองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม
๕.	พระครูพิพิธเจติยาภิบาล	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๖.	พระมหาดุสิตศักย์ ติกฺขปญฺโญ ป.ธ.๙	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๗.	พระครูพิศิษฏ์สรคุณ	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง
๘.	พระมหาอนุรักษ์ อภิรกฺโข ป.ธ.๙	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอเมืองนครปฐม
๙.	พระครูอนุกูลสุวรรณกิจ	วัดราษฎร์บำรุง สุพรรณบุรี
๑๐.	พระครูปลัดถาวร ถาวโร	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

พิธีพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อเล็ก วันทอง
วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕

ประธานฝ่ายสงฆ์

พระเดชพระคุณ พระพรหมดิลก

เจ้าคณะภาค ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม วัดสามพระยา

ประธานฝ่ายฆราวาส

ฯพณฯ อนุชา สะสมทรัพย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม

ประวัติคุณพ่อเล็ก วันทอง

ชาติภูมิ

คุณพ่อเล็ก วันทอง เกิดเมื่อวันที่ ๑ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๔๗๘ ณ บ้านรางตะเคียน เป็นบุตรคนโต ของคุณพ่อเฮง คุณแม่ห่อ วันทอง โดยมีพี่น้อง ๓ คน คือ

๑. คุณพ่อเล็ก วันทอง

๒.นายอ่อน วันทอง เสียชีวิตแล้ว

๓.นายเอียง วันทอง เสียชีวิตแล้ว

การศึกษา

คุณพ่อเล็ก วันทอง จบการศึกษาในระดับการอ่านออกเขียนได้ ตามสภาพสังคมชนบทในสมัยนั้น

ชีวิตคู่

คุณพ่อเล็ก วันทอง ใช้ชีวิตคู่กับคุณแม่เอิบ อยู่แก้วเจริญ มีธิดา ๑ คน คือ

๑.นางทิพวรรณ ศรีเจริญพร สมรสกับ นายบุญช่วย ศรีเจริญพร มีบุตร ๑ คน

ต่อมาคุณพ่อเล็ก วันทอง ได้สมรสกับคุณแม่พา จันทร์ฉาย มีบุตร-ธิดา ๘ คน คือ

๑.นายเสนาะ วันทอง สมรสกับนางวรรณี วันทอง มีบุตรธิดา ๒ คน

๒.นายชีพ วันทอง สมรสกับนางวารี วันทอง (เสียชีวิตแล้ว) มีบุตรธิดา ๒ คน

๓.นายอภิรักษ์ วันทอง สมรสกับ นางสุรี วันทอง มีบุตรธิดา ๒ คน

๔.นางประพันธ์ วันทอง สมรสกับนายไพฑูรย์ ผิวขาว มีบุตรธิดา ๒ คน

๕. นางสาวนิพนธ์ วันทอง (เสียชีวิตแล้ว)

๖. พระครูสุธีเจติยานุกูล (รุ่ง วันทอง)

๗.นายแจ้ง วันทอง สมรสกับนางอัญชลี ไทรพวงโพธิ์ มีบุตรธิดา ๒ คน

๘.นางสาวประมณฑ์ วันทอง สมรสกับนายอรุณ กาญจนแสนส่ง มีบุตรธิดา ๒ คน

คุณพ่อเล็กประกอบอาชีพกสิกรรมเลี้ยงลูกๆ จนเติบใหญ่และมีครอบครัวตามลำดับ ปกติคุณพ่อเล็ก วันทอง มีสุขภาพแข็งแรงไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้าโรงพยาบาล จะมีก็แต่อาการท้องอืด จนกระทั่งเมื่อต้นปี ๒๕๕๕ อาการท้องอืดของคุณพ่อเล็กได้รุนแรงมากขึ้น บุตรธิดาได้พาคุณพ่อเล็กไปตรวจที่โรงพยาบาล จันทรุเบกษา แต่อาการก็ยังไม่ดีขึ้น และได้ย้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์นครปฐม เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ แพทย์ตรวจอาการของคุณพ่อเล็กแล้ว วินิจฉัยโรคว่าเป็นมะเร็งที่ลำไส้แล้วลามไปยังส่วนต่างๆ ยากที่จะรักษาให้หาย ต้องดูแลไปตามอาการ แล้วให้กลับมาดูแลที่บ้าน ช่วงเวลานี้ลูกๆ ของคุณพ่อเล็กทุกคน ได้ผลัดเปลี่ยนกันมาดูแลตลอดเวลา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คุณพ่อมีอาการทรุดลง เนื่องจากไม่สามารถรับประทานอาหารได้ ทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ลูก ๆ จึงได้นำคุณพ่อส่งโรงพยาบาลนครปฐม อยู่ในความดูแลของแพทย์ แต่อาการไม่ดีขึ้นทรุดลงเป็นลำดับและเสียชีวิตในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๖.๒๐ น. ด้วยอาการอันสงบ สิริรวมอายุได้ ๗๗ ปี

รายนามพระธรรมกถึกแสดงพระธรรมเทศนา
งานบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม คุณพ่อเล็ก วันทอง
วันที่ ๒๒-๒๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระศรีธีรวงศ์ เจ้าคณะอำเภอดอนตูม วัดพระประโทณเจดีย์

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระศรีสุธรรมเวที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระรัตนสุธี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระศรีวิสุทธิวงศ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระราชรัตนมุนี เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม วัดพระปฐมเจดีย์

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระธรรมปริยัติเวที เจ้าคณะภาค ๑๕ วัดพระปฐมเจดีย์

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระเทพสุวรรณโมลี เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี วัดป่าเลไลยก์

รายนามพระสงฆ์ ๑๐ รูป
สวดพระพุทธมนต์บำเพ็ญกุศลสัตตมวาร
คุณพ่อเล็ก วันทอง
วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕

๑.	พระเทพสุวรรณโมลี	เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี	วัดป่าเลไลยก์
๒.	พระเทพรัตนากร	เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วัดพนัญเชิง
๓.	พระเทพสาครมุนี	เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร	วัดเจษฎาราม
๔.	พระราชรัตนมุนี	เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม	วัดพระปฐมเจดีย์
๕.	พระราชรัตนวิมล	เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี	วัดกาญจนบุรีเก่า
๖.	พระราชวิสุทธาภรณ์	รองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี	วัดพระแท่นดงรัง
๗.	พระราชวิสุทธิเมธี	รองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี	วัดไชยชุมพลชนะสงคราม
๘.	พระราชวิริยาลังการ	เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล	วัดไร่ขิง
๙.	พระศรีวิสุทธิเมธี	รองเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี	วัดสุวรรณภูมิ
๑๐.	พระศรีธวัชเมธี	เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี	วัดราชบูรณะ

รายนามเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมศพ คุณพ่อเล็ก วันทอง
วันที่ ๒๑ - ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- ภรรยา บุตร ธิดา

วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- วัดสี่แยกเจริญพร

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- ชมรมเปรียญธรรมจังหวัดนครปฐม

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- คณะสงฆ์วัดพระปฐมเจดีย์ โรงเรียนสหศึกษาบาลี สำนักงานจัดประโยชน์และรักษาองค์พระปฐมเจดีย์
- พุทธสมาคมจังหวัดนครปฐม คุณตะติกรณ์ บูรณธนานุกิจ ผู้จัดการโรงโม่หินปฐมศิลาภัณฑ์
- โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- กองงานเลขานุการคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม
  คุณกิตติยา สันติกฤษณเลิศ คุณศรีพัช นิกรพงค์ศิลป์

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

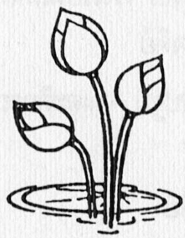
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม วัดไร่แตงทอง
  คุณบุลากร อัครคุณาลิน เจ้าของสำนักงานตัวแทนปราสาททอง นครปฐม

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- วัดหนองกระทุ่ม

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- พระมหาเชาวน์ วรเขโม พระมหาดุสิตศักย์ ติกฺขปญฺโญ
  พระครูสังฆรักษ์เสริมศักดิ์ ผาสุกธมฺโม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
  คุณสุวรรณ ศุภโสภณ นางสาวนงณภัทร ฟักภูทอง
  นางสาวสุนันทา ใจบุญมา ศาลเจ้าองค์พ่อปู่รั่ว

ด้วยซาบซึ้ง....ถึงพระคุณของพ่อ

....พ่อคือผู้ ยิ่งใหญ่ ให้ชีวิต
พ่อคือมิตร ของลูก คอยปลูกฝัง
พ่อคือผู้ แก้ปัญหา สาระพัน
พ่อคือผู้ ป้องกัน อันตราย ฯ

...ด้วยภาระ และหน้าที่ นี้เกิดก่อ
รู้ว่าพ่อ ห่วงใย ไม่ห่างหาย
พ่อเหนื่อยเหนื่อย เพียงใด ทั้งใจกาย
แต่ไม่หน่าย รักยังลูก เฝ้าผูกพัน ฯ

...ณ วันนี้ แสนเศร้าใจ ไร้พ่อแล้ว
ดั่งดวงแก้ว จากไป ให้โศกศัลย์
ยังตระหนัก ถึงความดี ทุกวี่วัน
ยังจำมั่น กตัญญู อยู่ในใจ ฯ

...เหนื่อยมากแล้ว พ่อจงหลับ เถิดพ่อจ๋า
บนชั้นฟ้า แห่งสวรรค์ ชั้นไหนไหน
มีความสุข บนสวรรค์ อันอำไพ
หมดห่วงใย ด้วยผลบุญ หนุนนำเทอญ ฯ

ด้วยรักเคารพและอาลัยยิ่ง
จากลูก ๆ ของพ่อเล็ก วันทอง

อาลัย...แด่พ่อผู้จากไป

ทุกคนเกิดมาย่อมพ่อด้วยกันทั้งนั้น เพราะพ่อเป็นผู้ยังบุตรให้เกิด พ่อของใครก็เป็นที่ เคารพกราบไหว้ของคน ๆ นั้น ไม่สามารถเป็นพ่อแทนกัน พ่อแท้จึงมีได้แค่คนเดียว ของอะไร ก็ตามถ้ามีชิ้นเดียว ย่อมมีคุณค่ากับบุคคลที่คอบครอง พ่อก็เช่นเดียวกัน มีหนึ่งเดียวสำหรับ ลูก ๆ เพราะฉะนั้น พ่อย่อมมีคุณค่าทางจิตใจต่อลูกๆ ทุกคน นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา เปรียญพ่อไว้ในสถานะ ๔ ประการ คือ

พ่อเปรียญเหมือนครูคนแรกของลูก ๆ เพราะสอนลูกมาก่อนครูทั้งหลาย

พ่อเปรียญเหมือนเทวดของลูก ๆ เพราะปกป้องคุ้มครองลูกยิ่งกว่าใคร ๆ

พ่อเปรียญเหมือนพระพรหมของลูก ๆ เพราะมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาต่อลูก

พ่อเปรียญเหมือนพระอรหันต์ของลูก ๆ เพราะความรักของพ่อที่มีต่อลูก บริสุทธิ์ผุดผ่อง

คุณพ่อเล็ก วันทอง มีคุณสมบัติดังเช่นที่นักปราชญ์ได้กล่าวไว้ครบทุกประการ การที่ คุณพ่อเล็ก มีลูกมาก ยิ่งทำให้ต้องมีความมุมานะอดทนเลี้ยงลูก ๆ ให้เติบใหญ่ เมื่อเลี้ยงให้ เติบใหญ่แล้ว ก็ต้องหมั่นอบรมสั่งสอนให้ลูก ๆ เป็นคนดีไม่เกเร หรือสร้างความเดือนร้อนให้กับ สังคม ลูก ๆ ของคุณพ่อเล็กไม่มีใครสร้างความเดือนร้อน ให้กับสังคม ประกอบสัมมาชีพตาม ความรู้ความสามารถของตน เพราะต่างยึดมั่น ตามคำสอนของพ่อ

แต่ ณ ปัจจุบันนี้พ่อผู้ที่คอยสั่งสอน ผู้ที่ปกป้อง ผู้มีที่มีความห่วงใย ผู้ที่มีความรักที่บริสุทธิ์ ต่อลูกๆ ทุนคน ได้จากลูกๆ ไปอย่างไม่มีวันกลับ

เป็นการสูญเสียของครอบครัวที่ยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าการเกิดและตายจะเป็นกฎของธรรมชาติ แต่ก็เป็นการยากที่มนุษย์ปุถุชนจะเข้า ใจสภาวะเช่นนี้ได้ง่ายนัก เพราะการสูญเสียอะไรก็ไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับการสูญเสีย บุคคลอันเป็นที่ รัก ดังเช่นลูกๆ ของคุณพ่อเล็ก วันทอง ประสบอยู่ ณ ขณะนี้ แต่ลูกๆ ก็ไม่ได้เศร้าโศกร่ำไรร้องไห้ฟูมฟายเสียจนไม่ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว นั้นคือ การบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศล เพื่ออุทิศไปกับคุณพ่อเล็กผู้ที่จากลูก ๆ ไป

ขออำนาจบุญกุศลที่คุณพ่อเล็กเองได้บำเพ็ญมา และบุญกุศลที่ลูกๆ ตลอดจนคณะบุคคล ที่มีความเคารพนับถือ ได้ร่วมกันบำเพ็ญมา จงตามส่งให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อเล็ก วันทอง ไปสู่สุคติสัมปรายภพ สมดังเจตนาปรารถของลูก ๆ และผู้ที่เคารพนับถือ จงทุกประการเทอญ.

ด้วยรักและอาลัย

จากลูก ๆ ของพ่อทุกคน

<u>พ่อเล็ก วันทอง</u>

พ่อ- คือผู้ให้ สรรพสิ่ง
เล็ก- ไม่ประวิง คิดท้อ
วัน- เฝ้าถนอม กล่อมเลี้ยง ลูกยา
ทอง- แกร่งใจดุจผา บ่คิดรำพัน

<u>ของฝากจากพ่อเล็ก วันทอง</u>

*คุณพ่อเล็ก วันทอง พ่อของลูก
จิตพันผูก ไม่คิดหวั่น สุขหรรษา
พร่ำสอนลูก ผูกจิต ทุกเวลา
ว่าลูกยา สามัคคี หวังดีกัน

*พ่อจากไป แต่กาย ใจพันผูก
ยังห่วงลูก ทุกคน ไม่แปรผัน
เพียงแต่ลูก ทำดี ทดแทนกัน
ส่วนพ่อนั้น ขอตั้งจิต คิดอวยพร

*พ่อขอฝาก จากใจ อาลัยแม่
ว่าลูกแท้ จงตอบแทน อย่าแสนเข็ญ
ให้แม่พา จงมีสุข ค่ำเช้าเย็น
ลูกจงเห็น กตัญญู รู้แทนคุณ

*ขออวยพร ยังท่าน ผู้มีเกียรติ
ที่ได้เจียด เวลา พากันเผา
ให้ทุกท่าน สันติสุข ทุกบางเบา
จนตราบเท่า เข้านิพพาน สุขสันต์เทอญ.

รายนามผู้มีเกียรตินำพวงหรีดมาเคารพศพคุณพ่อเล็ก วันทอง

๑. พระราชวิริยาลังการ
๒. ครอบครัวสะสมทรัพย์
๓. พยาบาล/เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยพิเศษ ๓ สงฆ์
๔. พระครูโกวิทสุตการ
๕.. วัดสี่แยกเจริญพร
๖. ผู้ใหญ่หัด วิไลเลิศ
๗. นายเล็ก วันเจริญ และครอบครัว
๘. ศาลเจ้าองค์พ่อปู่รั้ว
๙. นพ.จินดา แอกทอง
๑๐. นายศุกโข กาญจนะ
๑๑. ดร.ทัศนีย์ ไผทฉันท์
๑๒. สส.รัฐกร เจนกิจณรงค์
๑๓. กำนันนัยฤทธิ์ จำเล
๑๔. คณะสงฆ์วัดพระปฐมเจดีย์
๑๕. นายสุรเชน จันทร์คูณ
๑๖. ลูก หลาย วันทอง เงาะ
๑๗. ครอบครัวเอนก วาดงาม
๑๘. สมใจ ทองคง และบุตรธิดา
๑๙. อภิรักษ์ วันทอง บุตรธิดา
๒๐. วิเชียร ทองคง
๒๑. เสน่ห์ วันนา บัวภิบาล
๒๒. ผู้ใหญ่สุรีห์ ผิวขาว
๒๓. ผู้ใหญ่สุเทพ ฟักตูม
๒๔. ผู้ใหญ่นพ ขุนหมื่น
๒๕. สันติ ลัดดา วราภรณ์
๒๖. สมปอง อำนวย ลำเลิศ
๒๗. นายรัตน์ ลำเลิศ และครอบครัว

๒๘. ผู้ใหญ่ลำเจียก ทองโชติ
๒๙. ผู้ใหญ่สุนีย์ วิไลเลิศ
๓๐. อบต.บุญธรรม ศรีนวล
๓๑. สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม
๓๒. ร้านแสงทองกราบรูป
๓๓. สำริด-ยุ้ย หม่อมแดง
๓๔. ป้าเตี้ย-น้ำเย็น อาจปักษา ไร่แตงทอง
๓๕. ผู้ใหญ่เยี่ยมยศ ศิริวันกระจ่าง
๓๖. จำเริญ หม่อมแดง
๓๗. อบต.ยอดชาย ปัญญามากไพบูลย์
๓๘. ผู้ใหญ่พนม ไทรพวงโพธิ์
๓๙. ตุ้ม-ไน้ท์ วันทอง
๔๐. อดุลย์ เถื่อนคล้าย และครอบครัว
๔๑. ลุงวิก-ป้ากรี ปัญญามากไพบูลย์
๔๒. แม่นาม - เพ็ชร ชั่งพญา
๔๓. ร.ร.วัดหนองกระทุ่ม
๔๔. ถวิล-เนี้ยด สุทธิบุศย์ และครอบครัว
๔๕. เนาะ-นิด ล้ำเลิศ และครอบครัว
๔๖. เพียร-เหมียว แก้วสะอาด
๔๗. หมอน-มา เจกบัว และครอบครัว
๔๘. ประสิทธิ์ - เติม สุขเข
๔๙. รักและอาลัย จาก บุตร ธิดา หลาน ๆ
๕๐. ดวงตา วันทอง และครอบครัว ด่านช้าง
๕๑. เปี๊ยก - เรือง ล้ำเลิศ
๕๒. นัส ขุนหมื่อน และครอบครัว
๕๓. เสงี่ยม - ปราณี ปัญญามากไพบูลย์
๕๔. ศรีนวล ขุนหมื่น
๕๕. สนิท วันทอง
๕๖. นายเสริม ผิวขาว
๕๗. นางทองอยู่ ทองดอนถิ่น และครอบครัว

๕๘. วิรุณ - ประมณฑ์ กาญจนแสนส่ง
๕๙. อี๊ด วันทอง และครอบครัว
๖๐. แอ๊ด วันทอง และครอบครัว
๖๑. พระปลัดสายชล จิตฺตกาโร
๖๒. วัดหนองงูเหลือม
๖๓. สมพงษ์ - วันดี กล่อมฉิม และครอบครัว
๖๔. เกียรติพงศ์ ปฐมกนกพงศ์ และครอบครัว
๖๕. บุญแต่ง ห้วยหงษ์ทอง และครอบครัว
๖๖. อ.บ.ต.ชม (ท้วม) ปัญญามากไพบูลย์
๖๗. สมจิตร ห้วยหงษ์ทอง และครอบครัว
๖๘. ลุงแกละ ห้วยหงษ์ทอง และครอบครัว
๖๙. ประกอบ วันทอง
๗๐. ชมรมฌาปนกิจผู้สูงอายุ บ้านไร่แตงทอง
๗๑. กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ ๗
๗๒. สมศักดิ์ เถื่อนคล้าย และครอบครัว
๗๓. ประดิษฐ์ - วิมล ศรีพิจารณ์ และครอบครัว
๗๔. แก่น เภาประเสริฐ และครอบครัว
๗๕. นางสุรินทร์ เถื่อนคล้าย และครอบครัว
๗๖. สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ธ.ก.ส.๑
๗๗. สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ธ.ก.ส.๒
๗๘. ขวัญ - น้องเล็ก และครอบครัว
๗๙. ชมรมเปรียญธรรมจังหวัดนครปฐม
๘๐. พิศาล สาธิตกิจ
๘๑. รองประธานสภา อ.บ.ต. หนองกระทุ่ม
๘๒. ผู้ช่วยพาน ธรรมลังกา และครอบครัว
๘๓. นายอรุณ ศรีนวล
๘๔. แดง-เที่ยง ปัญญามากไพบูลย์
๘๕. ชม เล่าทรัพย์ และครอบครัว
๘๖. พรทิพย์ น้ำใจตรง และครอบครัว
๘๗. จันทร์ - สน นันมา

๘๘. สิรภพ (จักริน) อ่อนน้อม
๘๙. เป้ง แย้มพราย และครอบครัว
๙๐. เล็ก แย้มพราย และครอบครัว
๙๑. นายสมยศ ดวงพรหม และครอบครัว
๙๒. เล็ก เพ่งผล และครอบครัว
๙๓. คุณพี่บุญชู ปัญญามากไพบูลย์
๙๔. สมคิด อุ่นศิริ และครอบครัว
๙๕. บุญมี (ดำ) ฉิมกล่อม และครอบครัว
๙๖. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
๙๗. สิทธิชัยชนะ (เก่ง จิระศิริโชติ
๙๘. สิทธิชัยชนะ (กล้า) จิระศิริโชติ
๙๙. ศรีวิชัย เถาแก้ว
๑๐๐. กรรมการพุทธสมาคมจังหวัดนครปฐม
๑๐๑. ชิ๊บ-สมยศ เล่าทรัพย์
๑๐๒. ไพรทูร แก่รอด และครอบครัว
๑๐๓. ผู้ใหญ่รุ่ง - กัญยา ดวงพรม
๑๐๔. เล็ก - แม้ว ศิษย์เก่า ศพอ.วัดพระปฐมเจดีย์
๑๐๕. ผู้ใหญ่สมบัติ อาจปักษา
๑๐๖. บุญส่ง (จุ้ง) จันที่
๑๐๗. พระครูวาทีวรวัฒน์ (กล้า)
๑๐๘. กองงานเลขานุการเจ้าคณะภาค ๑๕
๑๐๙. พนักงานขับรถวัดพระปฐมเจดีย์
๑๑๐. คณะผู้ปฏิบัติธรรมสำนักร่มโพธิ์
๑๑๑. ครอบครัว พลอย-แพร-พี โอเดียน
๑๑๒. ผอ.สาธิต นะวาระ และคณะครูโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์
๑๑๓. หลวงปู่แผ้ว ปวโร วัดรางหมัน
๑๑๔. พระอธิการสมศักดิ์ อินโท วัดรางหมัน

รายนามผู้สร้างหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ
ของ คุณพ่อเล็ก วันทอง

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

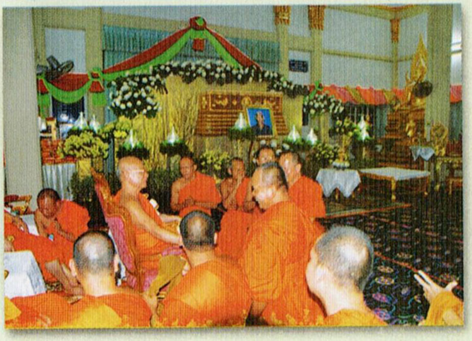
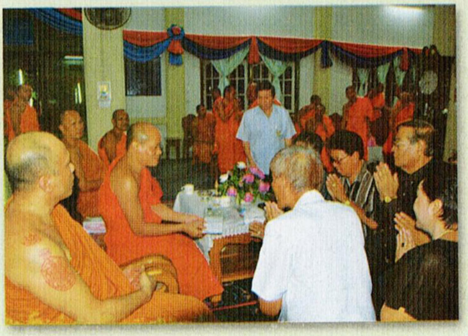
๑.	พระศรีวิสุทธิวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
๒.	พระครูสังฆรักษ์คณิศร ฐีตสาโร	๒,๐๐๐ บาท
๓.	พระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม	๑,๐๐๐ บาท
๔.	พระใบฎีกาไพศาล กมฺพูสิริ	๑,๐๐๐ บาท
๕.	พระปลัดพิเชษ ธมฺมธโช	๑,๐๐๐ บาท
๖.	พระครูโกศลธรรมรัตน์	๑,๐๐๐ บาท
๗.	พระครูสังฆรักษ์เสริมศักดิ์ ผาสุกธมฺโม	๑,๐๐๐ บาท
๘.	พระครูธรรมธรพรหมลิขิต ยโสธโร	๑,๐๐๐ บาท
๙.	พระปลัดมณี วฑฺฒโน	๑,๐๐๐ บาท
๑๐.	พระมหาดุสิตศักดิ์ ติกฺปญฺโญ	๑,๐๐๐ บาท
๑๑.	พระพิพัฒน์ศึกษากร	๑,๐๐๐ บาท
๑๒.	พระครูปุญญาภิสันท์	๑,๐๐๐ บาท
๑๓.	พระครูปิยธรรมพิมล	๑,๐๐๐ บาท
๑๔.	พระครูวิสุทธิ์ธีรคุณ	๑,๐๐๐ บาท
๑๕.	พระครูวรดิตถานุยุต	๑,๐๐๐ บาท
๑๖.	พระครูปลัดชลอ อ.สองพี่น้อง	๑,๐๐๐ บาท
๑๗.	พระครูปฐมเจติยานุรักษ์	๑,๐๐๐ บาท
๑๘.	พระสมุห์จรัญ จารุธมฺโม	๑,๐๐๐ บาท
๑๙.	พระมหาสหัส ปิยวณฺโณ	๑,๐๐๐ บาท
๒๐.	พระมหาเขมา อนฺชาโต	๑,๐๐๐ บาท
๒๑.	พระมหาปรีชา ภูริปญฺโญ	๑,๐๐๐ บาท
๒๒.	พระครูโกวิทสุตการ	๑,๐๐๐ บาท
๒๓.	พระครูธรรมศาสน์อุโฆษ	๑,๐๐๐ บาท

๒๔.	พระครูวิมลจินดากร	๑,๐๐๐ บาท
๒๕.	พระครูสังฆรักษ์วรรณวิสุทธิ์ สุวํโส	๑,๐๐๐ บาท
๒๖.	พระปลัดประพจน์	๑,๐๐๐ บาท
๒๗.	พระรัชวุฒิ รชวุฑฺโฒ	๑,๐๐๐ บาท
๒๘.	พระมหาอดิเรก จิตวุฑฺฒิ	๑,๐๐๐ บาท
๒๙.	พระครูสิริสารนิวัฐ สมุทสาคร	๑,๐๐๐ บาท
๓๐.	พระมหากาเหว่า	๑,๐๐๐ บาท
๓๑.	พระมหาชุมพล สุทสฺสี - พระมหาอนุสรณ์ จารุมโย พระณัฐพล ปุญฺญตีรโก	๑,๐๐๐ บาท
๓๒.	พระอาจารย์สมชัฏ โชติญาโณ	๕๐๐ บาท
๓๓.	พระมหาชัยชุมพล ชุตินฺธโร	๕๐๐ บาท
๓๔.	พระสุรศักดิ์ สุรเตโช	๕๐๐ บาท
๓๕.	พระใบฎีกาณัฐพร ฐานวุฑฺโฒ	๕๐๐ บาท
๓๖.	ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนา วัดพระปฐมเจดีย์	๑,๐๐๐ บาท
๓๗.	ร้านกรอบรูปแสงทอง	๑,๐๐๐ บาท
๓๘.	ครอบครัวใต้อำนวยโชค	๑,๐๐๐ บาท
๓๙.	นายศักดิ์ชัย - นางสุวรรณ ศุภโสภน	๑,๐๐๐ บาท
๔๐.	คุณแม่ชะลอ - คุณสุนันทา ใจบุญมา	๑,๐๐๐ บาท
๔๑.	คุณนงนภัส ฟักภูทอง	๑,๐๐๐ บาท
๔๒.	ลูกศิษย์ท่านพระครูสุธีเจติยานุกูล	๑๐๐ บาท
๔๓.	ผู้ใหญ่หัด วิไลเลิศ	๕๐๐ บาท
๔๔.	น.ส.สรัญพร ลาภเจริญทรัพย์	๕๐๐ บาท
๔๕.	คุณสมร ไมตรีมิตร และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๔๖.	นายวิเชียร สงวนวงศ์ และครอบครัว	

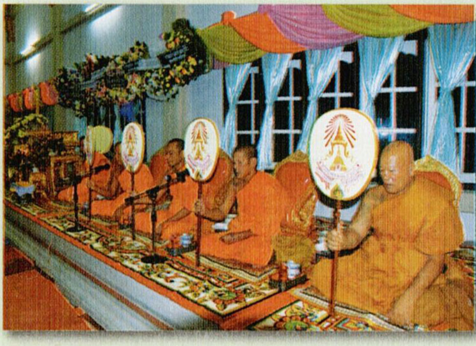

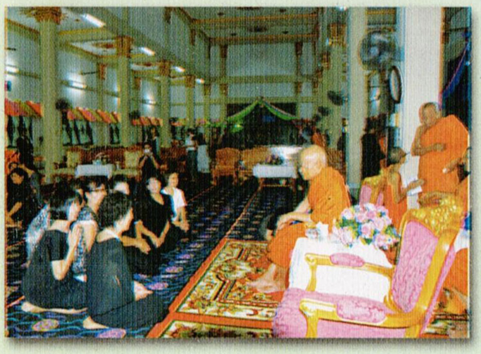

พระปลัดสายชล จิตตกาโร
เจ้าอาวาสวัดไร่แตงทอง, เจ้าคณะตำบลทุ่งลูกนก
ชมรมฌาปนกิจผู้สูงอายุ
รพ.สต. บ้านไร่แตงทอง
สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ธ.ก.ส. ๑
วัดหนองงูเหลือม
กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ 7
คณะศิษย์เก่า ศพอ. พอ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
ชมรมเปรียญธรรมจังหวัดนครปฐม
คุณพี่บุญชู ปัญญามากไพบูลย์
นางสุรินทร์ เถื่อนกล้าย และครอบครัว
ศรีวิชัย เถาแก้ว
สิทธิชัยชนะ (เก่ง) จิระศิริโชติ
สิทธิชนะชัย (กล้า) จิระศิริโชติ
พิศาล สาธิตกิจ
รองประธานสภาอบต.หนองกระทุ่ม
ผ.ช.พาน ธรรมลังกา และครอบครัว
ผ.ญ.สมบัติ อาจปักษา และครอบครัว
บ้านไร่แตงทอง หมู่ 15
ผู้ใหญ่ รุ่ง-กัญยา ดวงพรม
ม.๖ ทุ่งกระถิน

รวมเรื่องและข้อปฏิบัติ
เกี่ยวกับ
ราชสำนัก

สำนักพระราชวัง

พุทธศักราช ๒๕๕๒

พระโกศทองใหญ่

พระโกศทองรองทรง

พระโกศทองน้อย

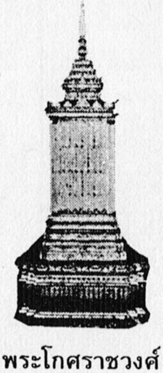

พระโกศทองเล็ก

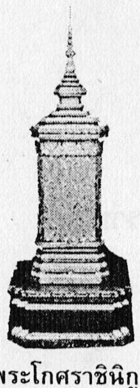

พระโกศกุดั่นใหญ่

พระโกศกุดั่นน้อย

พระโกศมณฑป

พระโกศไม้สิบสอง

พระโกศราชวงศ์

พระโกศราชินิกูล

พระโกศแปดเหลี่ยม

โกศโถ

การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ เพลิงศพ หีบเพลิง และดินฝังศพ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทาน

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานน้ำหลวง เพลิงหลวง หีบเพลิง และดินฝังศพ ต้องมีตำแหน่งชั้นและยศ ดังต่อไปนี้

๑. พระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น "พระครูสัญญาบัตร" ขึ้นไป และพระภิกษุ สามเณร เปรียญธรรม ๙ ประโยค

๒. พระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้น "หม่อมเจ้า" ขึ้นไป

๓. ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์

๔. ข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป

๕. ข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ยศชั้นร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี ร้อยตำรวจตรี ขึ้นไป

๖. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตั้งแต่ "เบญจมดิเรกคุณาภรณ์" (บ.ภ.) และ "เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย" (บ.ม.) ขึ้นไป

๗. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

๘. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญ "รัตนาภรณ์" รัชกาลปัจจุบัน

๙. ประธานองค์กรต่าง ๆ ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและรัฐมนตรี ที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง

๑๐. บิดาและมารดาของผู้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานองค์กรต่าง ๆ ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ และรัฐมนตรีที่ถึงแก่กรรมในขณะบุตรดำรงตำแหน่ง

๑๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง

๑๒. ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นกรณีพิเศษ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพ และดินฝังศพ เป็นกรณีพิเศษ

ผู้ที่สมควรได้รับการพิจารณาในการขอพระราชทานเพลิงศพและดินฝังศพเป็นกรณีพิเศษ ควรอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ผู้ที่เนื่องในราชสกุล ชั้น หม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง

๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ เหรียญกล้าหาญ และเหรียญชัยสมรภูมิ

๓. บิดามารดาของข้าราชการระดับ ๖ ขึ้นไป

๔. บิดามารดาของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ "ตริตาภรณ์ช้างเผือก" (ต.ช.) ขึ้นไป

๕. บิดามารดาของข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ชั้นยศตั้งแต่ พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และพันตำรวจโท ขึ้นไป

๖. พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับสูง

๗. บิดามารดาของพระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น "พระครูสัญญาบัตร" ขึ้นไป

๘. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้ ที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง

- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- นายกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- นายกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล
- สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร
- นายกเมืองพัทยา และสมาชิกสภาเมืองพัทยา

๙. ผู้บริจาคทรัพย์สินเพื่อการกุศลคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๐. ผู้ที่บริจาคร่างกายหรืออวัยวะแก่สภากาชาดไทย โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

๑๑. ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ชั้นยศต่ำกว่าสัญญาบัตรที่เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่

๑๒. ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ

หมายเหตุ บุคคลผู้ทำลายชีพตนเองและผู้ต้องอาญาแผ่นดิน ไม่พระราชทานน้ำหลวง เพลิงศพ ดินฝังศพ และเครื่องเกียรติยศประกอบศพ

ขั้นตอนการขอพระราชทาน

๑. **การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ** เจ้าภาพหรือทายาท จะต้องจัดดอกไม้กระทง ๑ กระทง ธูปไม้ระกำ ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม มีพานรองพร้อม ไปกราบถวายบังคมลาพร้อมด้วยหนังสือกราบบังคมทูลลา โดยติดต่อที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวังในพระบรมมหาราชวัง โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๑๐๘๗๓ พร้อมทั้งนำใบมรณบัตร และหลักฐานที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับไปแสดงแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อการจัดเครื่องเกียรติยศประกอบศพได้ถูกต้อง

ส่วนพระสงฆ์สมณศักดิ์ ไม่ต้องมีดอกไม้ธูปเทียน เป็นหน้าที่ของกรมศาสนาแจ้งการมรณภาพ และขอพระราชทาน

ตัวอย่างหนังสือกราบบังคมทูลลา

วันที่........... เดือน........................ พ.ศ..................

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ดอกไม้ธูปเทียนของข้าพระพุทธเจ้า..
(ชื่อผู้ถึงแก่กรรม)..เครื่องราชอิสริยาภรณ์
..............................อายุ..........ปี ข้าราชการ...
ชั้น...สังกัด...

ขอพระราชทานกราบถวายบังคมลา (ถึงแก่กรรม, ถึงแก่อนิจกรรม, ถึงแก่อสัญกรรม) ด้วยโรค........................ ที่.............................อำเภอ..............................
จังหวัด...........................เมื่อวันที่...........เดือน......................พ.ศ..............เวลา...............น.

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเดชะ

หมายเหตุ หนังสือกราบบังคมทูลลานี้ ไม่ต้องลงนามท้ายหนังสือ

๒. การขอพระราชทานเพลิงศพ

๒.๑ การขอพระราชทานเพลิงศพ เจ้าภาพหรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพ จะต้องทำหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ถึงแก่กรรม เพื่อให้เจ้าสังกัดทำเรื่องเสนอเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

ก. ชื่อ ตำแหน่ง ชั้น ยศ ของผู้ถึงแก่กรรม

ข. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด

ค. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อะไรบ้าง

ง. มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพ อย่างใดบ้าง

จ. ประกอบการฌาปนกิจศพที่วัดไหน จังหวัดไหน วันเวลาใด

๒.๒ การขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ เจ้าภาพหรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษ ต้องทำหนังสือถึงเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

ก. ชื่อ-สกุล และตำแหน่งของผู้ขอพระราชทาน (กรณีบุตรขอพระราชทานให้กับบิดามารดา)

ข. ชื่อ-สกุล และประวัติโดยย่อของผู้ถึงแก่กรรม

ค. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด

ง. ระบุคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ หรือคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์การพิจารณาการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

จ. ระบุ วัน เวลา สถานที่ที่จะประกอบการฌาปนกิจ

หลักฐานที่ต้องนำมาแสดง ในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ มีดังนี้

- ใบมรณบัตรของผู้ถึงแก่กรรม
- ทะเบียนบ้านของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม
- บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม
- หนังสือรับรองจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ใบอนุโมทนาบัตร ใบประกาศเหรียญกล้าหาญหรือเหรียญชัยสมรภูมิ
- ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล (ถ้ามี)

ทั้งนี้ ต้องนำเอกสารต้นฉบับและสำเนาแนบมาพร้อมกับหนังสือด้วย

ตัวอย่างหนังสือขอพระราชทานเพลิงศพ
เป็นกรณีพิเศษ

ที่อยู่...
....

วันที่............เดือน.......................พ.ศ.............

เรื่อง ขอพระราชทานเพลิงศพ เป็นกรณีพิเศษ

เรียน เลขาธิการพระราชวัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาใบมรณบัตร
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน (ผู้ขอหรือทายาท)
๓. สำเนาบัตรประจำตัว (ผู้ขอ)

ด้วยข้าพเจ้า...

ตำแหน่ง...สังกัด..

จะทำการฌาปนกิจศพ...

ผู้เป็นบิดา/มารดา ซึ่งถึงแก่กรรมด้วยโรค...

ณ ....เมื่อวันที่...............เดือน.............................พ.ศ..............

ณ เมรุวัด..................................ในวัน.......เดือน.......................พ.ศ..........เวลา............น.

ขณะที่..ผู้เป็นบิดา/มารดา ยังมีชีวิตอยู่ได้ประกอบคุณงามความดีอย่างมาก ได้อบรมสั่งสอนบุตร-ธิดา ให้รู้จักรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์เสมอมา ทั้งยังได้ให้การศึกษาแก่บุตร-ธิดา เป็นอย่างดี จนได้รับราชการเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และราชการเป็นอย่างมาก

บุตร-ธิดา มีความอาลัยรัก กตัญญู และสำนึกในหน้าที่ ที่มีต่อผู้บังเกิดเกล้า จึงกราบเรียนมาเพื่อขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นเกียรติแก่ ....ผู้เป็นบิดา/มารดา และวงศ์ตระกูลสืบไป

ขอได้โปรดนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท การจะควรประการใดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ขอแสดงความนับถือ

(..)

๒.๓ ติดต่อวัดเพื่อเตรียมการพระราชทานเพลิงศพ

การพระราชทานเพลิงศพนั้น จะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ พระราชพิธีฉัตรมงคล (และตามประเพณีนิยม ไม่มีการเผาศพในวันศุกร์)

การพระราชทานเพลิงศพที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส หากมีพระราชประสงค์ที่จะทรงกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพตรงกับวันที่มีผู้ขอรายใดกำหนดไว้แล้ว เจ้าภาพผู้ขอนั้นจะต้องเลื่อนไปโดยไม่มีข้อแม้ทั้งสิ้น

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานเพลิง ถ้าจะพระราชทานเพลิงศพในต่างจังหวัด ทางสำนักพระราชวังจะได้จัดหีบเพลิงให้เจ้าสังกัดหรือเจ้าภาพรับไปปฏิบัติ

กรณีพระราชทานเพลิงในกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลใกล้กรุงเทพฯ (จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ เฉพาะอำเภอเมือง อำเภอพระประแดง และอำเภอพระสมุทรเจดีย์) สำนักพระราชวังจะจัดเจ้าพนักงานเชิญเพลิงหลวงไปพระราชทาน โดยรถยนต์หลวง **ทั้งนี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้นในการพระราชทานเพลิงศพ**

ในกรณีที่เจ้าภาพศพมีความประสงค์จะถวายเงินเนื่องจากได้รับพระบรมราชานุเคราะห์ สามารถสมทบทุนในองค์กรการกุศล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อาทิ มูลนิธิอานันทมหิดล หรือกองทุนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ฯลฯ โดยให้นำเงินหรือเช็คส่งมอบเลขาธิการพระราชวังพร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ในการมอบ เพื่อสำนักพระราชวังจะได้ดำเนินการต่อไป

สำหรับเครื่องประกอบเกียรติยศ ได้แก่ หีบ โกศ ฉัตรตั้ง นั้น ทางสำนักพระราชวังจะได้เชิญไปประกอบ และแต่งตั้งไว้มีกำหนดเพียง ๗ วัน เมื่อพ้นไปแล้วเจ้าภาพหรือทายาทยังไม่กำหนดพระราชทานเพลิง ถ้าทางราชการมีความจำเป็นก็จะถอนส่วนประกอบลองนอกของหีบ โกศ ไปใช้ในราชการต่อไป

อนึ่ง สำนักพระราชวังได้มีคำสั่งให้กองพระราชพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการศพของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพชั้นโกศ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ ไว้ดังนี้

กองพระราชพิธี

เนื่องจากในปัจจุบัน ผู้ที่ถึงแก่กรรมได้รับพระราชทานเกียรติยศประกอบศพชั้นสูงในระดับพระราชทานโกศ แต่ทายาทได้รับคำสั่งจากผู้ที่ถึงแก่กรรมว่า มีความประสงค์ให้บรรจุลงหีบ แล้วขอพระราชทานตั้งโกศประกอบเกียรติยศ ครั้นถึงกำหนดการขอพระราชทานเพลิงศพ ทางเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธีไม่ยินยอมให้ตั้งโกศบนจิตกาธานโดยปราศจากร่างของผู้ถึงแก่กรรม เลขาธิการพระราชวังได้ปรึกษากับผู้รู้พิจารณาว่า ควรที่จะยินยอมให้ตั้งโกศตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธานได้ ในกรณีที่ศพของผู้ตายบรรจุหีบโดยนำหีบใส่ไว้ในเตาเผาก่อนถึงเวลาพิธีการ

โดยเหตุผลที่ว่า **โกศเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของผู้ตายและเป็นเครื่องหมายแห่งผลของการที่ได้ปฏิบัติราชการ หรือการที่ได้ทำประโยชน์ให้กับบ้านเมืองมาตลอดจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีร่างของผู้ตายอยู่ในนั้น** ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

นายแก้วขวัญ วัชโรทัย
เลขาธิการพระราชวัง

๔ สิงหาคม ๒๕๓๘

หมายเหตุ ปัจจุบันในการขอพระราชทานเพลิงศพที่เจ้าภาพมีความประสงค์ตั้งโกศตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธาน กองพระราชพิธีจะส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติในการตั้งโกศไม่เกิน ๖ คน

เกร็ดความรู้วิธีมัดศพบรรจุโกศ

เจ้าหน้าที่จะยกมือศพพนมที่หน้าอกและงอขาศพนั่งแบบชันเข่า แล้วมัดตราสังข์ด้วยเชือกที่ฟั่นด้วยด้ายดิบ จากนั้นจะนำผ้าขาวมาห่อศพและผูกมัดตามรูปแบบที่ได้ฝึกมาสุดท้ายจึงผูกผ้าให้เป็นปมด้านเหนือศีรษะศพแล้วจึงนำศพบรรจุลงในโกศ ผูกสายสิญจน์ปล่อยชายให้ยาวจากปากโกศประมาณ ๑๕ เซนติเมตร สำหรับต่อผ้าโยง จากนั้นปิดฝาโกศและยาขี้ผึ้งรอบปากโกศเป็นลำดับสุดท้าย แล้วเชิญโกศขึ้นตั้ง

รายการสิ่งของ

เกี่ยวกับการศพเมื่อถึงแก่กรรม

และ

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน

ชั้นหีบ

เมื่อถึงแก่กรรม เจ้าภาพต้องจัด

๑. ดอกไม้ ธูปเทียน มีพานรองพร้อม ไปกราบถวายบังคมลา (เพื่อขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และเครื่องเกียรติยศประกอบศพ)

๒. ใบมรณบัตรให้เจ้าหน้าที่ดู

๓. หีบลองใน (ไม้ยาง หรือไม้สัก) ขนาด ๑๘ นิ้ว

๔. ผ้าขาวยาว ๖ เมตร

๕. ด้ายดิบหนัก ๑,๒๐๐ แกรม

๖. กระดาษฟางพับใหญ่ ๔ พับ

๗. น้ำยาฟอร์มาลิน ๒ ขวด (ราดกันเหม็น)

๘. ดอกไม้ ธูปเทียน และหวีไทย อย่างละ ๑

๙. ดอกไม้สดสีต่าง ๆ ใช้ปักขวด และประดับในพาน สำหรับตั้งแต่งชั้นศพ

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน

(เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น)

๑. น้ำหลวงอาบศพ

๒. หีบเกียรติยศ

๓. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ

๔. พาหนะรับ-ส่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

หมายเหตุ พระศพพระราชวงศ์ชั้น "หม่อมเจ้า" ได้รับพระราชทานชั้นรองหีบเกียรติยศ ขวดปักดอกไม้ พานจัดดอกไม้ (ดอกไม้เป็นของเจ้าภาพ) เชิงเทียนไฟฟ้า ฉัตรเบญจาตั้งประดับศพ และปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำอาบศพเพิ่มขึ้นอีก โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น

บัญชีค่าใช้จ่าย

เกี่ยวกับการพระราชทานเพลิงศพ

และ

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน

ชั้นหีบ

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน

(เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น)

๑. เครื่องขมาศพ

๒. เพลิงหลวงเผาศพ

๓. หีบเกียรติยศประกอบศพ

๔. เจ้าพนักงานปฏิบัติ

๕. พาหนะรับ-ส่ง เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ

หมายเหตุ พระศพพระราชวงศ์ชั้น "หม่อมเจ้า" ได้รับพระราชทานรถวอเชิญศพ ฉัตร ๑ สำรับ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ประโคมแห่ศพเวียนเมรุและประโคมเวลาพระราชทานเพลิงศพเพิ่มขึ้นอีก โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น

รายการสิ่งของ

เกี่ยวกับการศพเมื่อถึงอนิจกรรม

และ

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน

ชั้นโกศ

เมื่อถึงอนิจกรรม เจ้าภาพต้องจัด

๑. ดอกไม้ ธูปเทียน มีพานรองพร้อม ไปกราบถวายบังคมลา (เพื่อขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และเครื่องเกียรติยศประกอบศพ)

๒. ใบมรณบัตรให้เจ้าหน้าที่ดู

๓. ผ้าขาวยาว ๘ เมตร

๔. ด้ายดิบหนัก ๑,๒๐๐ แกรม

๕. กระดาษฟางพับใหญ่ ๕ พับ

๖. ดอกไม้ ธูปเทียน และหวีไทย อย่างละ ๑

๗. ดอกไม้สดสีต่าง ๆ ใช้ปักขวด และประดับในพาน สำหรับตั้งแต่งชั้นโกศศพ ๒ ชั้น (ขวด ๘ ใบ พาน ๑๒ ใบ)

หมายเหตุ หากเจ้าภาพมีความประสงค์จะนำศพใส่หีบ ส่วนโกศตั้งประดับหน้าศพ เจ้าภาพต้องจัดหาหีบศพเอง

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน
(เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น)

๑. น้ำหลวงอาบศพ

๒. โกศ พร้อมด้วยชั้นรองโกศ

๓. เชิงเทียนไฟฟ้า ขวดปักดอกไม้ พานจัดดอกไม้ (ดอกไม้เป็นของเจ้าภาพ)

๔. ด้ายดิบหนัก ๑,๐๐๐ แกรม ขี้ผึ้งยาโกศหนัก ๒,๐๐๐ แกรม น้ำมันมะพร้าว ๒ ลิตร

๕. เตียงสำหรับอาบน้ำศพ

๖. ผ้าโยง สายแถบ สำหรับติดโกศศพ

๗. ฉัตร ๑ สำรับ ตั้งประดับศพ

๘. ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำอาบศพ

๙. เจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ

๑๐. พาหนะรับ-ส่ง เจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ

หมายเหตุ ศพใดได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ "ประถมาภรณ์ช้างเผือก" (ป.ช.) จะได้รับพระราชทาน

๑. พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม เงินถวายพระสวดอภิธรรม กระโถน ขันน้ำ ทั้งหมด กำหนด ๓ คืน

๒. เครื่องนมัสการ สำหรับเจ้าภาพจุดบูชาพระสวดพระอภิธรรม ๓ คืน ทั้งนี้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น

บัญชีค่าใช้จ่าย

เกี่ยวกับการพระราชทานเพลิงศพ

และ

เครื่องเกียรติยศประกอบศพที่จัดพระราชทาน

ชั้นโกศ

เจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ในการเปลื้องเครื่องสุกำศพ และการพระราชทานเพลิงศพ ดังนี้

(ก) ๑. ติดต่อขอใบอนุญาตเผาศพมอบเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง

๒. ผ้าขาวยาว	๘ เมตร	ราคาประมาณ ๖๐๐ บาท	
๓. ด้ายดิบหนัก	๑,๒๐๐ แกรม		
๔. ผ้าพลาสติกยาว	๕ เมตร		
๕. กระดาษฟางพับใหญ่	๕ พับ		
๖. เสื่อ	๑ ผืน		
๗. หีบสำหรับใส่บุพโพ	๑ หีบ	ราคา	๑,๐๐๐ บาท
๘. เครื่องสุม-ดับกลิ่น และมะพร้าวแก้ว	๑ ชุด	ราคา	๒๐๐ บาท
๙. หยวกลายเครื่องสดแต่งจิตกาธาน	๑ ชุด	ราคา	๑,๐๐๐ บาท
๑๐. ดอกไม้แผงเครื่องสดแต่งจิตกาธาน	๑ ชุด	ราคา	๑,๕๐๐ บาท
๑๑. ค่าจ้างคนหามเสลี่ยงเชิญโกศศพแห่เวียนเมรุ (ในกรณีที่ไม่ใช้รถยนต์แห่เวียนเมรุ)	๘ คน	ราคา	๙๖๐ บาท
๑๒. ค่าจ้างคนหามเสลี่ยงพระนำศพเวียนเมรุ (ในกรณีที่ไม่ใช้รถยนต์แห่เวียนเมรุ)	๔ คน	ราคา	๔๘๐ บาท
๑๓. โกศไม้สำหรับใส่ศพเผาจริง (ในกรณีบรรจุศพในโกศ)	๑ โกศ	ราคา	๕๐๐ บาท

การเก็บอัฐิ

(เฉพาะเมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส)

(ข) ๑. โกศสำหรับบรรจุอัฐิ	๑	โกศ ของเจ้าภาพ
๒. ขันพานรองพร้อม	๑	ชุด ของเจ้าภาพ

๓. น้ำอบไทยขวดใหญ่ ๑ ขวด ราคาประมาณ ๒๐ บาท

๔. เครื่องทองน้อยสักการะอัฐิ ๑ เครื่อง ราคาอย่างต่ำประมาณ ๕๐ บาท

๕. ลุ้งใส่อังคาร ๑ ลุ้ง ราคา ๒๐๐ บาท

รวมรายจ่ายประมาณ ก.ข. เป็นเงินทั้งสิ้น ๖,๕๑๐ บาท ถ้าจะขอให้สำนักพระราชวังช่วยเหลือจัดให้ เจ้าภาพต้องมอบเงินค่าใช้จ่ายตามรายการประมาณนี้

เครื่องประกอบเกียรติยศศพที่จัดพระราชทาน
(เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น)

๑. เครื่องขมาศพ

๒. เพลิงหลวง

๓. รถวอประเทียบเชิญศพ

๔. โกศเกียรติยศประกอบศพ

๕. ฉัตร แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ประโคมแห่เวียนเมรุ และประโคมเวลารับพระราชทานเพลิง

๖. เจ้าพนักงานปฏิบัติ ยกเว้นเจ้าพนักงานในการหามเสลี่ยง

๗. พาหนะ รับ-ส่ง เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ

หมายเหตุ ศพใดได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ "ประถมาภรณ์ช้างเผือก" (ป.ช.) จะได้รับพระราชทานผ้าไตรของหลวงทอดถวายพระบังสุกุล ก่อนรับพระราชทานเพลิง ๕ ไตร

หลักเกณฑ์เทียบเกียรติยศพระราชทานแก่พระศพและศพ

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
พระมหากษัตริย์	น้ำหลวง พระโกศทองใหญ่ พระนพปฎลมหาเศวตฉัตรแขวนเหนือพระโกศ เครื่องสูงหักทองขวางและชุมสายหักทองขวาง มโหระทึก สังข์ แตรงอน แตร-ฝรั่ง ปี่ กลองชนะลายทอง ประ-โคมเวลาถวายน้ำสรงพระบรมศพ (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า) และประโคมย่ำยามกลางวัน, กลางคืนตลอด ๑๐๐ วัน ยิงปืนใหญ่ขณะสรงน้ำพระบรมศพจนกว่าจะประดิษฐานพระบรมศพ พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางวัน, กลางคืน กำหนด ๑๐๐ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายมหาจักรีบรมราชวงศ์ หรือสายสะพายมงกุฎไทย, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์) ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอม-เกล้า หรือสายสะพายมงกุฎไทย, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเมื่อออกพระเมรุมาศ กระบวนแห่พระราชอิสริยยศราชรถทรงพระโกศพระบรมศพจากที่ประดิษฐานไปยังพระเมรุหลวง ในการเวียนพระเมรุใช้ราชรถรางปืน พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ ปี่ กลองชนะทองประโคมย่ำยามที่พระเมรุตลอดคืน เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรแขวนสุมพระบรมอัฐิบนพระเมรุ

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า หรือสายสะพายช้างเผือก, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	
สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	น้ำหลวง พระโกศทองใหญ่ พระเศวตฉัตร ๗ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ เครื่องสูงหักทองขวาง และชุมสายหักทองขวาง สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะลายทอง ประโคมเวลาถวายน้ำสรงพระบรมศพ (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า) และประโคมย่ำยามกลางวัน, กลางคืน ตลอด ๑๐๐ วัน ยิงปืนใหญ่ขณะสรงน้ำพระบรมศพ จนกว่าจะประดิษฐานพระบรมศพ พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางวัน, กลางคืน กำหนด ๑๐๐ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายมหาจักรีบรมราชวงศ์ หรือสายสะพายมงกุฎไทย, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์) ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอม-	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเมื่อออกพระเมรุมาศ กระบวนแห่พระราชอิสริยยศ ราชรถทรงพระโกศพระบรมศพจากที่ประดิษฐานไปยังพระเมรุหลวง ในการเวียนพระเมรุใช้พระยานมาศสามลำคาน พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ ปี่ กลองชนะทอง ประโคมย่ำยามที่พระเมรุตลอดคืน เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรแขวนสุมพระบรมอัฐิบนพระเมรุ

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
	เกล้า หรือสายสะพายมงกุฎไทย, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์) ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า หรือสายสะพายช้างเผือก, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	
สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระยุพราช สมเด็จพระบรมราชกุมารี	น้ำหลวง พระโกศทองใหญ่ พระเศวตฉัตร ๗ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ เครื่องสูงหักทองขวางและชุมสายหักทองขวาง สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลอง ชนะลายทอง ประโคมเวลาถวายน้ำสรงพระบรมศพ (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า) และประโคมย่ำยามกลางวัน, กลางคืน ตลอด ๑๐๐ วัน พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางวัน, กลางคืน กำหนด ๑๐๐ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายมหาจักรีบรมราชวงศ์ หรือสายสะพายมงกุฎไทย, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเมื่อออกพระเมรุมาศ กระบวนแห่พระราชอิสริยศ ราชรถทรงพระโกศพระบรมศพจากที่ประดิษฐานไปยังพระเมรุหลวง ในการเวียนพระเมรุใช้พระยานมาศสามลำคาน พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ ปี่ กลองชนะทอง ประโคมย่ำยามที่พระเมรุตลอดคืน เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรแขวนสุมพระบรมอัฐิบนพระเมรุ

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า หรือสายสะพายมงกุฎไทย, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์) ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วัน (วันสวดมนต์ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจุลจอมเกล้า หรือสายสะพายช้างเผือก, รุ่งขึ้นเลี้ยงพระ แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	
สมเด็จเจ้าฟ้า	น้ำหลวง **พระโกศทองใหญ่** เศวตฉัตร ๕ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ ฉัตรเครื่องทองแผ่ลวดตั้งประดับ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะแดงลายทอง ประโคมเวลาพระราชทานน้ำสรงพระศพ ประโคมย่ำยามตามกำหนดไว้ทุกข์ พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางวัน, กลางคืน ตามกำหนดไว้ทุกข์ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน, ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ กระบวนแห่พระราชอิสริยยศ ราชรถทรงพระโกศพระศพจากที่ประดิษฐานไปยังพระเมรุหลวง พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ กลองชนะแดงลายทอง ประโคมย่ำยาม เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรแขวนสุมพระอัฐิบนพระเมรุ
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์	น้ำหลวง **พระโกศทองน้อย** ฉัตรขาวลายทอง ๕ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ ราชรถเชิญพระโกศพระศพไปยังพระเมรุหลวง

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
	เครื่องสูงทองแผ่ลวด สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลอง-ชนะ ประโคมเวลารับพระราช-ทานน้ำสรงพระศพ และประโคมย่ำยามถึง ๒๔ นาฬิกา พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม กลางวัน, กลางคืน ๑๕ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน, ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)	กระบวนพระอิสริยยศแห่พระศพเวียนพระเมรุ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างพระเมรุ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานเพลิง และประโคมย่ำยามที่พระเมรุจนถึง ๒๔ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรขาวลายทอง ๕ ชั้น แขวนสุมพระอัฐิบนพระเมรุ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ	น้ำหลวง **พระโกศกุดั่นน้อย** ฉัตรโหมดทอง ๕ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ เครื่องสูงทองแผ่ลวด สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลอง-ชนะ ประโคมเวลารับพระราช-ทานน้ำสรงพระศพ พระสงฆ์สดับปกรณ์ ๑๐ รูป พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม กลางวัน, กลางคืน ๗ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ รถวอพระประเทียบเชิญพระโกศพระศพไปยังพระเมรุหลวง กระบวนพระอิสริยยศแห่พระศพเวียนพระเมรุ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างพระเมรุ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานเพลิง เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรโหมดทอง ๕ ชั้น แขวนสุมพระอัฐิ
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระราชวงศ์ที่เป็นสะใภ้หลวงซึ่งได้รับพระราชทานตราทุติยจุลจอมเกล้า	น้ำหลวง **พระโกศมณฑป** เครื่องสูงทองแผ่ลวด สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลอง-	รถวอพระประเทียบเชิญพระโกศพระศพ เครื่องสูงทองแผ่ลวด ๑ สำรับ แห่พระศพเวียนพระเมรุ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
	ชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงพระศพ พระสงฆ์สดับปกรณ์ ๑๐ รูป พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๗ คืน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (แต่งเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์ ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	ประโคมเวลาเวียนพระเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำช่างพระเมรุ เสด็จพระราชดำเนินทรงทอดผ้าไตรสดับปกรณ์ เสด็จขึ้นพระเมรุพระราชทานเพลิง
พระวรวงศ์เธอ	น้ำหลวง พระโกศราชวงศ์ เครื่องสูงทองแผ่ลวด สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลอง-ชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงพระศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๗ คืน	รถวอเชิญพระโกศพระศพ เครื่องสูงทองแผ่ลวด ๑ สำรับ แห่พระศพเวียนพระเมรุ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาเวียนพระเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง เสด็จพระราชดำเนินทรงทอดผ้าไตรสดับปกรณ์ เสด็จขึ้นพระเมรุพระราชทานเพลิง
หม่อมเจ้าที่ได้รับพระราช-ทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์มงกุฎไทยขึ้นไป หรือได้รับพระราชทานตราทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	น้ำหลวง โกศราชวงศ์ เครื่องสูงทองแผ่ลวด แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน	เพลิงหลวง รถวอเชิญโกศศพ เครื่องสูงทองแผ่ลวด ๑ สำรับ แห่เวียนพระเมรุ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาเวียนพระเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตรทอดถวายพระสงฆ์สดับปกรณ์ก่อนพระราชทานเพลิง (ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จฯ ไปพระราชทานเพลิง เปลี่ยนเป็นทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตร สดับ-ปกรณ์บนพลับพลา)

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
		ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน เสด็จขึ้นพระเมรุพระราชทานเพลิง
หม่อมเจ้า	น้ำหลวง หีบทองทึบ ฉัตรเบญจา ๔ คัน ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงศพ	เพลิงหลวง รถวอเชิญหีบศพ ฉัตรเบญจา ๑๐ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาแห่เวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระราชทานผ้าไตร ๓ ไตร ทอดถวาย พระสงฆ์สดับปกรณ์ก่อนพระราชทานเพลิง
เจ้าจอมมารดา, เจ้าจอม	น้ำหลวง หีบทองทึบ	เพลิงหลวง รถวอเชิญหีบศพ
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า	น้ำหลวง (เสด็จฯ สรงน้ำพระศพ แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์) ไตรแพรทรงพระศพ พระโกศทองน้อย ฉัตรดาดเหลือง ๕ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ เครื่องสูงทองแผ่ลวด สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลอง-ชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงพระศพ และประโคมย่ำยามถึง ๒๔ นาฬิกา พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางวัน, กลางคืน ๑๕ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน, ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ ราชรถเชิญพระโกศพระศพจากที่ประดิษฐานไปพระเมรุหลวง กระบวนแห่พระอิสริยยศเชิญพระศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำช่างพระเมรุ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานเพลิง และประโคมย่ำยามถึง ๒๔ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เทศน์ สดับปกรณ์ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรดาดเหลือง ๕ ชั้น แขวนสุมพระบรมอัฐิบนพระเมรุ (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
สมเด็จพระสังฆราช	น้ำหลวง ไตรแพรทรงพระศพ พระโกศกุดั่นน้อย ฉัตรผ้าขาว ๓ ชั้น แขวนเหนือพระโกศ เครื่องสูงทองแผ่ลวด สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงพระศพ และประโคมย่ำยามถึง ๒๔ นาฬิกา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกลางวัน, กลางคืน ๗ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน, ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ ราชรถเชิญพระโกศพระศพจากที่ประดิษฐานไปพระเมรุหลวง กระบวนแห่พระอิสริยยศเชิญพระศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างพระเมรุ สังข์ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานเพลิง และประโคมย่ำยามถึง ๒๔ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระเมรุ เทศน์ สดับปกรณ์ เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง พระราชทานฉัตรผ้าขาว ๓ ชั้น แขวนสุมพระอัฐิบนพระเมรุ (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)
สมเด็จพระราชาคณะ	น้ำหลวง ไตรครองถวายสุกำศพ โกศไม้สิบสอง ฉัตรเครื่อง แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๗ คืน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน	เพลิงหลวง รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเครื่อง ๑๐ แห่เวียนเมรุ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตร ทอดถวาย พระสงฆ์บังสุกุลก่อนรับพระราชทานเพลิง (ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตร บังสุกุลบนพลับพลาแล้วเสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง) (แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
พระราชาคณะ ชั้นเจ้าคณะรอง (หิรัญบัฏ)	น้ำหลวง ไตรครองถวายสุกำศพ โกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจา ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน	เพลิงหลวง รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเบญจา ๑๐ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตร ทอดถวาย พระสงฆ์บังสุกุลก่อนรับพระราชทานเพลิง (ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตร บังสุกุลบนพลับพลา แล้วเสด็จขึ้นเมรุพระราช-ทานเพลิง)
พระราชาคณะ ชั้นธรรม	น้ำหลวง ไตรครองถวายสุกำศพ โกศโถ ฉัตรเบญจา ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำสรงศพ	เพลิงหลวง รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเบญจา ๑๐ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตร ทอดถวาย พระสงฆ์บังสุกุลก่อนรับพระราชทาน-เพลิง (ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตร บังสุกุลบนพลับพลาแล้วเสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง)
พระราชาคณะ ชั้นเทพ, ราช และพระราชาคณะสามัญ	น้ำหลวง หีบทองทึบ	เพลิงหลวง รถวอเชิญหีบศพ
พระครูสัญญาบัตร พระภิกษุ สามเณร เปรียญธรรม ๙ ประโยค	น้ำหลวง หีบเชิงชาย	เพลิงหลวง

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
๑. ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ที่ถึงแก่อสัญกรรมขณะดำรงตำแหน่ง ๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นพรัตนราชวราภรณ์	น้ำหลวง โกศกุดั่นน้อย ฉัตรเครื่อง แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำอาบศพ และประโคมประจำยาม พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๗ วัน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน, ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกเมรุ ราชรถเชิญศพจากที่ประดิษฐานไปยังเมรุ กระบวนอิสริยยศเชิญศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานเพลิง เสด็จพระราชดำเนิน ทรงทอดผ้าไตรบังสุกุลบนพลับพลา เสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง (แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์)
๑. ประธานองคมนตรี และองคมนตรี ที่ถึงแก่อสัญกรรมในขณะดำรงตำแหน่ง ๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้า	น้ำหลวง โกศมณฑป ฉัตรเครื่อง แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๗ คืน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (แต่งเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์ ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเครื่อง ๑๐ แห่เวียนเมรุ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานผ้าไตรให้ทายาทเชิญไปทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุลที่โกศศพ เสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง (แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)
นายกรัฐมนตรี, ประธานรัฐสภา, ประธานสภาผู้แทนราษฎร, ประธานวุฒิสภา, ประธานศาลฎีกา, ประธานองค์กรต่าง ๆ ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฯ และรัฐมนตรีที่ถึงแก่อสัญกรรมในขณะดำรงตำแหน่ง	น้ำหลวง โกศไม้สิบสอง (ถ้าเป็นหม่อมหลวง หม่อมราชวงศ์ พระราชทาน โกศมณฑป) ฉัตรเครื่อง แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำอาบศพ	รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเครื่อง ๑๐ แห่เวียนเมรุ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมประจำซ่างเมรุ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทาน

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
	พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๗ คืน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน (แต่งเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์ ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)	ผ้าไตรให้ทายาทเชิญไปทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุลที่โกศศพ เสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง (แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์)
๑. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์ช้างเผือก, มหาวชิรมงกุฎ และมหาปรมาภรณ์ช้างเผือก ๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	น้ำหลวง โกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจา ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน	เพลิงหลวง รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเบญจา ๑๐ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตร ทอดถวาย พระสงฆ์บังสุกุลก่อนรับพระราชทานเพลิง (ถ้าเสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานผ้าไตร ๑๐ ไตร ให้ทายาทเชิญไปทอดถวาย พระสงฆ์บังสุกุลที่โกศศพ แล้วทรงจุดฝักแคพระราชทานเพลิงศพ)
๑. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์มงกุฎไทย, ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ ๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานตราทุติยจุลจอมเกล้า	น้ำหลวง โกศโถ (ถ้าเป็นราชนิกุล หรือราชินิกุล พระราชทาน โกศราชินิกุล) ฉัตรเบญจา ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำอาบศพ	เพลิงหลวง รถวอเชิญโกศศพ ฉัตรเบญจา ๑๐ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาเวียนเมรุและเวลารับพระราชทานเพลิง

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
๑. บิดามารดาของผู้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี, นายกรัฐมนตรี, ประธานรัฐสภา, ประธานสภาผู้แทนราษฎร, ประธานวุฒิสภา, ประธานศาลฎีกา, ประธานองค์กรต่าง ๆ ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฯ, รัฐมนตรี ที่ถึงแก่กรรมในขณะบุตรดำรงตำแหน่ง ๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	น้ำหลวง หีบทองลายสลัก ฉัตรเบญจา ๔ ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำอาบศพ	เพลิงหลวง รถวอเชิญหีบศพ ฉัตรเบญจา ๑๐ แห่เวียนเมรุ ปี่ กลองชนะ ๑๐ ประโคม เวลาเวียนเมรุ และเวลารับพระราชทานเพลิง
ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทวีติยาภรณ์ช้างเผือกหรือมงกุฎไทย, ทุติยดิเรกคุณาภรณ์	น้ำหลวง หีบทองลายสลัก	เพลิงหลวง รถวอเชิญหีบศพ
สตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า	น้ำหลวง หีบกุดั่น	เพลิงหลวง
๑. สมาชิกวุฒิสภา, สภาผู้แทนราษฎร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งถึงแก่กรรมขณะดำรงตำแหน่ง ๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก/มงกุฎไทย, จตุตถดิเรกคุณาภรณ์, ตริตาภรณ์ช้างเผือก/มงกุฎ-	น้ำหลวง หีบลายก้านแย่ง (ถ้าเป็นราชนิกุล หรือราชินิกุล พระราชทานหีบกุดั่น)	เพลิงหลวง

ฐานันดรศักดิ์, ชั้นยศ	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อสิ้นชีวิต	เครื่องเกียรติยศที่ได้รับพระราชทานเมื่อพระราชทานเพลิง
ไทย, ตติยดิเรกคุณาภรณ์, ตติยจุลจอมเกล้า ซึ่งเป็นตราสืบตระกูล, ตติยานุจุลจอมเกล้า และสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จตุตถจุลจอมเกล้า		
๑. นายร้อยทหารบก เรือ อากาศ, นายร้อยตำรวจ ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ๒. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์ช้างเผือก/มงกุฎไทย, เบญจมดิเรกคุณาภรณ์	น้ำหลวง หีบเชิงชาย	เพลิงหลวง

หมายเหตุ : บุคคลที่ไม่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ถึงแก่กรรม ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์และพระราชทานหีบหลวง จะได้รับพระราชทานหีบทองลายองุ่น

การกราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินไปในงานพระราชทานเพลิงศพ

การกราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินไปในงานพระราชทานเพลิงศพ กระทำได้เช่นเดียวกันกับที่ได้ชี้แจงไว้แล้วข้างต้น ผู้ที่กราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนิน จะต้องอ้างถึงประวัติทั้งส่วนตัวและราชการของผู้ที่วายชนม์ เพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ก่อนกราบบังคมทูลด้วย

ข้อแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการพระราชทานหีบเพลิง ไปพระราชทานเพลิงศพยังต่างจังหวัด

(ระยะทางห่างจากสำนักพระราชวังเกิน ๕๐ กิโลเมตร)

ตามระเบียบที่สำนักพระราชวังได้วางไว้ เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าภาพ แล้วแต่กรณี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักพระราชวังเพื่อขอพระราชทานเพลิงศพ หากศพนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับพระราชทานเพลิง สำนักพระราชวังจะได้มีหมายรับสั่งแจ้งให้เจ้าภาพเพื่อทราบ จากนั้นเจ้าภาพหรือเจ้าหน้าที่ของจังหวัดแล้วแต่กรณี ไปขอรับหีบเพลิงพระราชทานได้ที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง เมื่อได้รับหีบเพลิงพระราชทานไปแล้ว ต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. เชิญหีบเพลิงพระราชทานไปวางที่ศาลากลางจังหวัด อำเภอ หน่วยราชการที่สังกัดในท้องที่หรือที่บ้านเจ้าภาพแล้วแต่กรณี โดยตั้งไว้ในที่อันสมควรและควรมีพานรองรับหีบเพลิงพระราชทานนั้นด้วย

๒. เมื่อถึงกำหนดวันที่ขอพระราชทานเพลิงศพ ทางจังหวัด อำเภอหรือเจ้าภาพแล้วแต่กรณี จะต้องจัดบุคคลที่รับราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ เพื่อเชิญหีบเพลิงพระราชทานพร้อมด้วยพานรอง (หนึ่งหีบต่อหนึ่งคน) ไปยังเมรุที่จะประกอบพิธี และก่อนที่จะเชิญขึ้นไปตั้งบนเมรุนั้น ควรยกศพขึ้นตั้งเมรุเรียบร้อยเสียก่อนแล้วจึงเชิญพานหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปตั้งไว้บนโต๊ะทางด้านศีรษะศพ (บนโต๊ะที่ตั้งหีบเพลิงพระราชทานนั้นจะต้องมีผ้าปูให้เรียบร้อยและห้ามมิให้นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดวางร่วมอยู่ด้วยเป็นอันขาด) เมื่อเชิญพานหีบเพลิงพระราชทานวางเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชิญคำนับเคารพศพหนึ่งครั้ง แล้วจึงลงจากเมรุ

๓. ขณะที่เชิญพานหีบเพลิงพระราชทานไปนั้น ผู้เชิญจะต้องระมัดระวังกิริยาโดย

อยู่ในอาการสำรวม ไม่พูดคุยกับผู้ใด ไม่ต้องทำความเคารพผู้ใดและไม่เชิญหีบเพลิงพระราชทานเดินตามหลังผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอันขาด

๔. ระหว่างที่การเชิญหีบเพลิงพระราชทานไปสู่เมรุนั้น ประชาชนที่มาร่วมงานควรนั่งอยู่ในความสงบโดยมิต้องยืนขึ้น ไม่ต้องทำความเคารพและไม่มีการบรรเลงเพลงอย่างใดทั้งสิ้น เพราะยังไม่ถึงขั้นตอนของพิธีการ ผู้เชิญมิใช่ผู้แทนพระองค์ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

๕. ผู้ที่ตั้งแถวรอรับการเชิญหีบเพลิงพระราชทานไปสู่เมรุ ควรเป็นเจ้าภาพงานการแต่งกายควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ในกรณีที่เป็นข้าราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์

ผู้ที่ไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพทั้งประชาชน และข้าราชการ รวมทั้งพนักงานลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ ควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ส่วนบุตรหลาน หรือญาติ รวมทั้งผู้ที่เคารพนับถือผู้วายชนม์ที่รับราชการ จะแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ก็จะเป็นเกียรติแก่ผู้วายชนม์ และยังนับว่าเป็นการถวายพระเกียรติ

๖. เมื่อถึงกำหนดเวลาพระราชทานเพลิง ให้เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีอาวุโสสูงสุดในที่นั้นขึ้นเป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิง (ผู้มีอาวุโสสูงสุดนั้น หมายถึง อาวุโสทั้งด้านคุณวุฒิและด้านวัยวุฒิ ทั้งนี้หากมีพระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปหรือราชสกุลที่มีเกียรติในราชการ ซึ่งผู้วายชนม์หรือทายาทอยู่ใต้บังคับบัญชา หรือเป็นผู้ที่เคารพนับถือสมควรเชิญบุคคลนั้นเป็นประธาน)

๗. ในระยะเวลาก่อนที่เจ้าภาพเชิญผู้มีอาวุโสสูงสุดขึ้นเป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิงนั้น ให้ผู้ที่เชิญหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปรออยู่ ณ โต๊ะวางหีบเพลิงพระราชทานบนเมรุก่อน เมื่อผู้เป็นประธานทอดผ้าไตรบังสุกุล และพระภิกษุได้ชักผ้าบังสุกุลแล้ว ให้ผู้ที่เชิญหีบเพลิงพระราชทานแก้ห่อหีบเพลิงพระราชทานออก จากนั้นผู้เป็นประธานปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- เปิดฝาหีบเพลิงพระราชทาน
- หยิบเทียนชนวนในหีบเพลิงพระราชทาน มอบให้ผู้ที่เชิญหีบเพลิงพระราชทานถือไว้
- หยิบกลักไม้ขีดในหีบเพลิงพระราชทานจุดไฟ ต่อเทียนชนวนที่ผู้ที่เชิญหีบเพลิงพระราชทานถือไว้ รอจนเทียนลุกไหม้ดีแล้ว

ถวายบังคม (ไหว้) หนึ่งครั้ง ก่อนหยิบธูป ดอกไม้จันทน์ และเทียนพระราชทาน (จำนวน ๑ ชุด) ในหีบเพลิงพระราชทาน จุดไฟหลวงจากเทียนชนวนแล้ววางไว้ใต้กลางฐานที่ตั้งศพ จากนั้นก้าวเท้าถอยหลังหนึ่งก้าว คำนับเคารพศพหนึ่งครั้งแล้วลงจากเมรุ เป็นอันเสร็จพิธี

หมายเหตุ

๑. สำหรับศพที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานผ้าไตรทอดถวายพระบังสุกุลด้วยนั้น ผู้เป็นประธานต้องถวายบังคม (ไหว้) หนึ่งครั้ง ก่อนหยิบผ้าจากเจ้าหน้าที่ผู้เชิญแล้วทอดผ้าตามพิธีต่อไป

๒. ในกรณีที่เจ้าภาพประสงค์ให้มีการอ่าน **หมายรับสั่ง** เพื่อแสดงถึงการได้รับพระราชทานเพลิงศพ **ประวัติผู้วายชนม์** เพื่อประกาศเกียรติคุณ และ**คำสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในงานพระราชทานเพลิงศพนั้น** ให้อ่านเรียงลำดับตามที่กล่าวมา ทั้งนี้หากจะอ่านเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ หรือไม่อ่านเลยก็ได้ขึ้นอยู่กับความประสงค์และความสะดวกของเจ้าภาพเป็นสำคัญ ส่วนการลงท้ายคำอ่าน สามารถอ่านชื่อบุคคลผู้เป็นทายาททั้งหมดหรือจะออกชื่อแต่เจ้าภาพก็ย่อมกระทำได้

๓. ทางสำนักพระราชวังได้ออกคำสั่ง ห้ามเจ้าหน้าที่ของสำนักพระราชวังเชิญหีบเพลิงไปปฏิบัติ

คู่มือ
พิธีกร และศาสนพิธี

ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม

รวบรวมโดย

ชมรมเปรียญธรรมจังหวัดนครปฐม
(นิสิตโรงเรียนสหศึกษาบาลี)

สารบัญ

พิธีกร

"พิธีกร" คือ ผู้ดำเนินรายการ หรือผู้ดำเนินการในพิธี เป็นบุคคลที่ช่วยให้พิธีกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามประเพณี ตามความเหมาะสมของงานนั้น ผู้ที่เป็นพิธีกรจะต้องประกอบด้วย

- คุณสมบัติของพิธีกร
- หน้าที่และความรับผิดชอบของพิธีกร
- ข้อควรระวังในการเป็นพิธีกร

คุณสมบัติของพิธีกร

๑. มีความรู้เรื่องศาสนพิธี และพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี

๒. มีความสามารถในการพูดในที่สาธารณะ

๓. รู้จักใช้คำพูดได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะบุคคล และสถานที่

๔. พูดชัดเจน ฉะฉาน เสียงดัง ฟังชัด

๕. มีปฎิภาณไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น

๖. มีมนุษย์สัมพันธ์เข้ากับคนได้ทุกกลุ่ม

หน้าที่และความรับผิดชอบ

๑. เป็นผู้ดำเนินพิธีกรรมให้เป็นไปตามขั้นตอน

๒. คอยประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในพิธี

๓. จัดลำดับความสำคัญของพิธีแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม

๔. ควรศึกษาพิธีกรรมและรายละเอียดของกำหนดการต่าง ๆ ให้ดี

ข้อควรระวังในการเป็นพิธีกร

๑. ระมัดระวังการใช้ศัพท์เฉพาะ ยศ ชื่อบุคคล และคำราชาศัพท์ ถ้าไม่แน่ใจ ไม่ควรพูด ให้สอบถามผู้รู้ หรือศึกษาให้ดีก่อน โดยเฉพาะงานหลวงหรืองานราชพิธี

๒. แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับพิธีกรรม

๓. ควรตระเตรียมอุปกรณ์ในพิธีให้พร้อมก่อนพิธีจะเริ่ม

๔. การกล่าวคำอาราธนาต่างๆ ไม่ควรเอื้อนคำจนเกินงาม หรือใช้น้ำเสียงใกล้เคียงกับประธานสงฆ์ ควรกล่าวตามด้วยน้ำเสียงปกติ

ศาสนพิธี

คำว่า "**ศาสนพิธี**" เป็นพิธีทางศาสนาอันนับเนื่องในบุญพิธี เป็นวิธีการทำบุญของพุทธศาสนิกชนที่ไม่ได้กำหนดโดยพุทธบัญญัติหรือพระบรมพุทธานุญาต เพียงแต่ผู้นับถือพระพุทธศาสนานำเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ แล้วน้อมนำเอาพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เข้ามาเป็นหลักในพิธีกรรมหรือกิจกรรมนั้น ๆ กำหนดวางแนวทางเป็นหลักเกณฑ์ แบบแผน มีผู้ยึดถือปฏิบัติตามจนกลายเป็นประเพณีวัฒนธรรมของวิธีการบำเพ็ญกุศลสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้

ศาสนพิธีหรือพิธีทางศาสนา สามารถที่จะปรับปรุงแก้ไขจัดทำให้ เหมาะสมกับสภาพ สังคม ชุมชน สถานที่ สภาพของงาน หรือกับสภาพฐานะ ของเจ้าภาพได้ ยกเว้นบุญพิธีที่เกี่ยวข้องกับสังฆกรรม ต้องทำให้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ หรือมีความเหมาะสมตามพระบรมพุทธานุญาต เช่น งานอุปสมบท งานทอดผ้ากฐิน งานผูกพัทธสีมา เป็นต้น

บุญพิธี

การทำบุญหรือบุญพิธีในพระพุทธศาสนา มี ๒ อย่าง คือ .-

๑. **การจัดทำบุญที่ไม่ต้องมีพิธี** เป็นงานบุญปกติ ไม่ต้องจัดพิธี เช่น การทำบุญตักบาตรประจำวันที่บ้าน ทำบุญปิดทองไหว้พระ การถวายผ้าป่าเฉพาะครอบครัว การถวายสังฆทาน การถวายจตุปัจจัย หรือยารักษาโรคแก่พระภิกษุอาพาธ รวมทั้งการรักษาศีลและเจริญ ภาวนา

๒. **การจัดทำบุญที่ต้องมีพิธี** เป็นงานบุญพิเศษ มีการเชิญผู้อื่นมาร่วมงานด้วย เช่น งานวันเกิดครบ ๕ รอบ ๖ รอบ หรือ ๗ รอบ งานทำ บุญขึ้นบ้านใหม่ งานอุปสมบท งานมงคลสมรส หรือการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ เมื่อมีผู้มาร่วมงานจำนวนมาก จำเป็นต้องมีการนัดหมาย กำหนดงาน กำหนดเวลาและสถานที่ ต้องมีผู้ดำเนินงานด้าน พิธีการ เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของงานหรือเจ้าภาพ

งานบุญ

ลักษณะงานบุญแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ .-

๑. **งานมงคล** เช่น งานทำบุญคล้ายวันเกิด ขึ้นบ้านใหม่ ขึ้นปีใหม่ งานอุปสมบท งานมงคลสมรส เป็นต้น เป็นประเพณีนิยมว่าจัดการทำบุญเพื่อเป็นสิริมงคล เป็นมิ่งขวัญแก่บุคคลและแก่สถานที่ที่เกี่ยว ข้อง มีพิธีการจัดงานเป็นรูปแบบไว้อย่างหนึ่ง

๒. งานอวมงคล ได้แก่ งานศพทุกขั้นตอน ตั้งแต่ตาย ตั้งศพสวดบรรจุ เผา ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน ซึ่งเป็นประเพณีนิยมว่า จัดพิธีทำบุญตามขั้นตอนต่าง ๆ อุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย เพื่อให้สามี หรือภรรยา บุตรธิดา ญาติพี่น้อง ได้ทำหน้าที่ของตน แสดงความกตัญญูกตเวทีแก่ผู้ตาย ผู้มาร่วมงานอื่น ๆ ถือว่าเป็นการมาปลอบขวัญ ให้กำลังใจแก่เจ้าภาพหรือลูกหลานของผู้ตาย ทั้งเป็นการให้กำลังแก่พระสงฆ์สามเณรช่วยทำนุบำรุง พระพุทธศาสนาอีก ทางหนึ่งด้วย

พิธีบุญอันเนื่องมาแต่พุทธบัญญัติ

พิธีทำบุญที่มีพุทธบัญญัติหรือพระบรมพุทธานุญาตให้พระสงฆ์ต้องปฏิบัติ เรียกว่า **"สังฆกรรม"** คฤหัสถ์นับถือพระพุทธศาสนาก็เข้าไปเกี่ยวข้องโดยการขวนขวาย ช่วยเหลือในการทำบุญต่าง ๆ หรือเพิ่มเติมเสริมพิธีโดยไม่ขัดกับพุทธบัญญัติหรือพุทธานุญาต เช่น พิธีอุปสมบท พิธีทอดกฐิน พิธีผูกพัทธสีมา เป็นสังฆกรรม คือกรรมที่พระสงฆ์อย่างน้อย ๕ รูปขึ้นไปพึงกระทำ ส่วนพิธีทอดผ้าป่า พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีถวายเทียนพรรษา พิธีถวายสังฆทาน พิธีถวายสลากภัต ไม่เป็นสังฆกรรม พระสงฆ์ รูปเดียวหรือหลายรูปย่อมกระทำได้

การจัดสถานที่

- การจัดสถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย
- พระพุทธรูปที่ตั้งบูชา
- เครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัย
- การจัดตั้งภาชนะน้ำมนต์
- การวงด้ายสายสิญจน์
- การจัดอาสนะสงฆ์
- การจัดสถานที่สำหรับผู้ร่วมงาน

การจัดสถานที่

การจัดสถานที่ทำบุญในทางพระพุทธศาสนา ทั้งงานมงคลและงานอวมงคลนั้น เจ้าภาพจะต้องคำนึงถึงสถานที่ซึ่งมีบริเวณกว้างขวางเพียงพอเหมาะสมจะใช้เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลทางพระพุทธศาสนา สำหรับจัดเป็นห้องพิธี อันประกอบด้วยสถานที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. สถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย

๒. สถานที่จัดเป็นอาสน์สงฆ์ (ให้พระนั่งได้ ๙ รูป)

๓. สถานที่สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงานทำบุญ

การจัดสถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย

โต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย นิยมจัดตั้งไว้ด้านขวามือของพระสงฆ์ ให้สูงกว่าพระสงฆ์พอสมควร นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เพราะเป็นทิศที่พระพุทธเจ้าประทับนั่งตรัสรู้ ถ้าสถานที่ไม่อำนวย จะตั้งหันหน้าไปทางทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศใดทิศหนึ่งก็ได้ แต่ไม่นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันตก เพราะถือว่าทิศตะวันตกเป็นทิศที่ดวงอาทิตย์ตก เป็นทิศแห่งความเสื่อม ไม่เจริญรุ่งเรือง (แต่ถ้าจำเป็นจริง ๆ ไม่มีทางหลีกเลี่ยงก็อย่าไป ถือจนเสียงาน)

โต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัยนั้น นิยมตั้งไว้ต้นอาสน์สงฆ์ ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๕ ประการ คือ .-

๑. พระพุทธรูป ๑ องค์

๒. กระถางธูป ๑ ลูก

๓. เชิงเทียน ๑ คู่

๔. แจกัน ๑ คู่

๕. โต๊ะหมู่ ๑ หมู่ (ถ้าไม่มี จะจัดโต๊ะ ๓ ตัว ๒ ตัว ก็ได้ แต่จะให้ดูเป็นทาง การ ก็สมควรเป็นโต๊ะหมู่ ๕ หมู่ ๗ หรือหมู่ ๙)

พระพุทธรูปที่ตั้งบูชา

พระพุทธรูปที่นิยมอัญเชิญมาตั้งบูชานั้น บางงานนิยมอัญเชิญพระพุทธรูปบูชา ประจำวันเกิดของเจ้าภาพมาตั้ง ณ ที่บูชานั้นด้วย พระพุทธรูปประจำวันเกิดมีดังต่อไปนี้

๑. คนเกิดวันอาทิตย์ พระพุทธรูปปางถวายเนตร
๒. คนเกิดวันจันทร์ พระพุทธรูปปางห้ามญาติ
๓. คนเกิดวันอังคาร พระพุทธรูปปางไสยาสน์
๔. คนเกิดวันพุธ พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร
๕. คนเกิดวันพฤหัสบดี พระพุทธรูปปางนั่งขัดสมาธิเพชร
๖. คนเกิดวันศุกร์ พระพุทธรูปปางทรงรำพึง
๗. คนเกิดวันเสาร์ พระพุทธรูปปางนาคปรก

เครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัย

เครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัยนั้น ชาวพุทธไทยเราทั้งหลายนิยมนำมาบูชาเสมอ ในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล มี ๓ อย่าง คือ .-

๑. ธูป
๒. เทียน
๓. ดอกไม้

ธูปนั้นสำหรับบูชาพระพุทธเจ้า นิยมจุดบูชาครั้งละ ๓ ดอก โดยมีความหมายว่า พระพุทธเจ้านั้น พระองค์ทรงมีพระคุณเป็นอันมาก ยากที่จะพรรณนาให้สิ้นสุดได้ แต่เมื่อประมวลกล่าวเฉพาะพระคุณที่เป็นใหญ่เป็นประธานแห่งพระคุณทั้งปวง มี ๓ ประการ คือ

๑. พระปัญญาธิคุณ

๒. พระบริสุทธิคุณ

๓. พระมหากรุณาธิคุณ

เทียนนั้นสำหรับบูชาพระธรรม นิยมจุดบูชาครั้งละ ๒ เล่มเป็นอย่างน้อย โดยมีความหมายว่า พระศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แยกออก ได้เป็น ๒ ประเภท ซึ่งมาจากคำว่า "ธมฺโม ทุพฺพิโธ" แปลว่า พระธรรมมี ๒ อย่าง คือ

๑. พระวินัย สำหรับฝึกหัดกายและวาจาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

๒. พระธรรม สำหรับอบรมจิตใจให้สงบ ระงับจากความชั่วทุจริตทุกประการ

ดอกไม้นั้นสำหรับบูชาพระสงฆ์ โดยมีความหมายว่า ดอกไม้นานาพันธุ์ เมื่อยังอยู่ ณ สถานที่เกิดของมัน ย่อมมีความสวยงามตามสภาพ แต่ยังหาระเบียบเรียบร้อยไม่ได้ ต่อเมื่อนายมาลาการ คือช่างดอกไม้ผู้ฉลาดนำมาจัดตกแต่ง ใส่แจกัน ใส่พานประดับให้ เข้าเป็นระเบียบเรียบร้อย ย่อมมีคุณค่า มีราคาขึ้นมา ฉันใด พระสงฆ์สาวกก็ฉันนั้น เมื่อยังเป็นคฤหัสถ์มีชาติตระกูลต่างกัน มีนิสัยใจคอแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ แต่เมื่อได้อุปสมบทแล้ว ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดยเคร่งครัด จึงเกิดความ เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าเคารพ น่าสักการบูชา ดอกไม้สำหรับบูชาพระสงฆ์นิยมใช้ ดอกไม้ที่เพียบพร้อมไปด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑. มีสีสวย

๒. มีกลิ่นหอม

๓. กำลังสดชื่น

ข้อสังเกต พิธีกรผู้ที่ประกาศเรียนเชิญเจ้าภาพ หรือผู้เป็นประธานว่า

ขอเรียนเชิญ ท่าน..............จุด ธูป เทียน บูชาพระรัตนตรัยนั้น น่าจะถูกต้อง เพราะจุดธูป คือ บูชา พระพุทธเจ้าก่อน จุดเทียนบูชาพระธรรมเป็นลำดับมา แม้ในปัจจุบันจะจุดเทียนก่อนก็ตาม (เท่าที่สังเกต หากเจ้าหน้าที่หรือพิธีกรได้นำสำลีชุบน้ำมันพันไว้ที่ธูปและเทียน สามารถติดไฟได้ทันที บางท่านก็จุดธูปก่อน สาเหตุที่จุดเทียนก่อนก็เพื่อนำธูปมาจุดจากต้น เทียนกรณีมีลมพัด)

การจัดตั้งภาชนะน้ำมนต์

การจัดตั้งภาชนะน้ำมนต์ นิยมจัดตั้งเฉพาะพิธีทำบุญในงานมงคลทุกชนิด เช่น งานมงคลสมรส งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญอายุ งานทำบุญวันเกิด งานฉลอง ต่าง ๆ จะจัดตั้งภาชนะน้ำมนต์ข้างโต๊ะหมู่บูชาด้านพระเถระประธานสงฆ์นั่ง

ส่วนพิธีทำบุญงานอวมงคลที่เกี่ยวเนื่องกับงานศพ เช่น งานทำบุญสัตตมวาร (ทำบุญ ๗ วัน) งานทำบุญปัญญาสมวาร (ทำบุญ ๕๐ วัน) งานทำบุญสตมวาร (ทำบุญ ๑๐๐ วัน) เป็นต้น ไม่นิยมจัดตั้งภาชนะน้ำมนต์ **เพราะพิธีทำบุญงานศพนั้น เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ส่วนพิธีทำบุญในงานมงคลจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของงาน**

ภาชนะสำหรับใส่น้ำมนต์ที่นิยมใช้ คือ

- หม้อน้ำมนต์โดยเฉพาะ
- บาตรพระสงฆ์
- นิยมใช้น้ำสะอาดบริสุทธิ์ใส่เกือบเต็มภาชนะ
- นิยมใช้เทียนขี้ผึ้งแท้ไส้ใหญ่ ๑ เล่ม จุดทำน้ำมนต์
- นิยมติดเทียนด้านขวามือพระสงฆ์

การใช้ด้ายสายสิญจน์

การใช้ด้ายสายสิญจน์ในงานพิธีมงคลต่าง ๆ นั้น แม้จะเป็นความนิยมเชื่อถือ ตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ก็ตาม แต่ในทางพระพุทธศาสนาก็ไม่ทรงห้าม คงอนุโลมคล้อยตามประเพณีนิยมของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายในยุคนั้น ๆ ซึ่งเคยเป็นผู้เคารพนับถือลัทธิศาสนาพราหมณ์มาก่อน

พิธีกรรมต่าง ๆ ที่นิยมใช้ด้ายสายสิญจน์ เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีเชิญขวัญ พิธีทำขวัญ พิธีโกนจุก พิธีทำขวัญนาค เป็นต้น ล้วนแต่เป็นเรื่องของศาสนาพราหมณ์ทั้งสิ้น แต่นำมาประยุกต์ใช้กับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาก็เพื่อจะดึงดูดพุทธศาสนิกชน ที่ยังมีกำลังศรัทธาไม่เข้มแข็งให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น โดยอาศัยพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นหลักยึด เพราะบางท่านเกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาก็เนื่องด้วยได้ พบพิธีกรรม

การวงด้ายสายสิญจน์

งานพิธีมงคลต่าง ๆ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญบ้านเรือนประจำปี งานทำบุญบำบัดขจัดเสนียดจัญไร นิยมวงด้ายสายสิญจน์รอบอาคาร หรือรอบรั้ว รอบกำแพง ตามควรแก่กรณี โดยเริ่มวงด้ายสายสิญจน์ตั้งแต่โต๊ะหมู่บูชาไปจนรอบบริเวณงานแล้วให้นำมาวงรอบฐานพระพุทธรูป เวียนไปทางขวามือ ๑ รอบ หรือ ๓ รอบ และนำมาวงเวียนขวารอบภาชนะน้ำมนต์ ๑ รอบ หรือ ๓ รอบ นำกลุ่มด้าย สายสิญจน์ที่เหลือใส่พานตั้งไว้ด้านซ้ายของโต๊ะหมู่บูชา

งานพิธีมงคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับอาคาร เช่น งานมงคลสมรส ทำบุญวันเกิด พิธีโกนจุก เป็นต้น นิยมวงด้ายสายสิญจน์เฉพาะบริเวณห้องพิธี หรือโยงจากพระพุทธรูปมาให้พระสงฆ์ถือเจริญพระพุทธมนต์เท่านั้น

งานพิธีอวมงคลเกี่ยวกับศพ ไม่นิยมวงด้ายสายสิญจน์รอบอาคารบ้านเรือน แต่นิยมใช้เป็นสายโยงจากศพมาถึงอาสน์สงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์พิจารณาบังสุกุล

การจัดอาสน์สงฆ์

อาสน์สงฆ์ คือ สถานที่สำหรับพระสงฆ์นั่ง นิยมจัดไว้ด้านซ้ายของโต๊ะหมู่บูชา พระรัตนตรัย ประกอบด้วยเครื่องรับรองต่อไปนี้ .-

๑. พรมเล็ก สำหรับปูเป็นที่นั่ง (ปูบนอาสนพิง ถ้ามี) ของพระสงฆ์ทุกรูป

๒. ภาชนะน้ำร้อน และภาชนะน้ำเย็น

๓. กระโถน

เครื่องรับรองคือ ภาชนะน้ำร้อนและเย็น นิยมจัดมาถวายภายหลังเมื่อพระภิกษุ มานั่งเรียบร้อยแล้ว ส่วนกระโถนนั้นนิยมจัดวางไว้ด้านขวามือของพระสงฆ์สำหรับพระสงฆ์ ๙ รูป นิยมจัดกระโถนเพียง ๕ ที่ ดังนี้ .-

๑. สำหรับพระเถระผู้เป็นประธานสงฆ์ จัดตั้งไว้ด้านขวามือท่าน ๑ ที่

๒. จัดตั้งไว้ระหว่างพระภิกษุรูปที่ ๒ กับ รูปที่ ๓ หนึ่งที่

๓. จัดตั้งไว้ระหว่างพระภิกษุรูปที่ ๔ กับ รูปที่ ๕ หนึ่งที่

๔. จัดตั้งไว้ระหว่างพระภิกษุรูปที่ ๖ กับ รูปที่ ๗ หนึ่งที่

๕. จัดตั้งไว้ระหว่างพระภิกษุรูปที่ ๘ กับ รูปที่ ๙ หนึ่งที่

แต่ถ้าจะจัดตั้งได้ครบทุกรูปก็เป็นการสะดวก ไม่มีข้อห้ามแต่อย่างใด

การจัดสถานที่นั่งสำหรับผู้มาร่วมงาน

สถานที่สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงานนั้น นิยมจัดไว้ด้านหน้าอาสนะสงฆ์ โดยจัดแยกเป็นเอกเทศส่วนหนึ่งต่างหากจากอาสนะสงฆ์ คือจัดพระไว้แถบหนึ่ง ส่วนฆราวาสก็จัดไว้อีกแถบหนึ่ง

ถ้าจำเป็นที่จะต้องปูอาสนะเชื่อมเป็นอันเดียวกัน นิยมปูเสื่อหรือพรมผืนที่อาสนะสงฆ์ทับผืนที่เป็นที่นั่งสำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงาน

ลำดับขั้นตอนของพิธีกรงานบุญพิธีทั่วไป

- การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเทียนชนวน
- การถือเชิงเทียนชนวน
- การส่งเทียนชนวน
- การรับเชิงเทียนชนวนจากประธาน
- การจุดเครื่องสักการะ
- การนำบูชาพระรัตนตรัย
- การอาราธนาศีล
- การอาราธนาพระปริตร
- การจุดเทียนน้ำมนต์
- การถวายข้าวบูชาพระพุทธ
- การประเคนที่ถูกต้อง
- การถวายเครื่องไทยธรรม
- การกรวดน้ำ

การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเทียนชนวน

ผู้เป็นพิธีกรจะต้องเตรียมอุปกรณ์ต่อไปนี้

๑. เชิงเทียนขนาดกลาง ๑ ที่ (เชิงเทียนทองเหลือง)

๒. เทียนขี้ผึ้งขนาดใหญ่พอสมควรกับเชิงเทียน

๓. น้ำมันเบนซินพร้อมทั้งสำลีหรือยาหม่องกับสำลีสำหรับใช้เป็นชนวนติดไว้ที่ธูปและเทียน เพื่อสะดวกแก่การจุดไฟได้เร็ว

การถือเชิงเทียนชนวน

การถือเชิงเทียนชนวนส่งให้แก่ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นประธานในพิธีนั้น ๆ นิยมถือด้วยมือ ขวา โดยหงายฝ่ามือนิ้วมือทั้ง ๔ นิ้ว รองรับเชิงเทียน หัวแม่มือจับอยู่เบื้องบนของเชิง เทียน ไม่นิยมจับกึ่งกลางเชิงเทียน เพราะจะทำให้ผู้ใหญ่รับเชิงเทียนไม่สะดวก หรือทำ ให้ผู้ใหญ่ต้องเสียภูมิเพราะต้องจับเชิงเทียนใต้มือของพิธีกร

การส่งเทียนชนวน

เมื่อถึงเวลาตามกำหนดการแล้ว พิธีกรเริ่มด้วยการจุดเทียนชนวน ถือด้วยมือ ขวา (มือซ้ายควรถือไฟแช๊ค หรือไม้ขีดไฟ เมื่อเห็นว่าเทียนชนวนดับจะได้จุดทัน ท่วงที) เดินตรงเข้าไปหาประธานพิธี ยืนตรงโค้งคำนับ หรือ

เมื่อพิธีกรเริ่มจุดเทียนชนวน ประธานพิธีเห็นแล้วลุกจากที่นั่งเดิมไปที่โต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัยเอง พิธีกรพึงเดินตามหลังท่านไปทางด้านมือขวาของท่าน (คุกเข่า ข้างเดียว)

ถ้าประธานพิธีหยุดยืนที่ข้างหน้าที่บูชา พิธีกรควรนั่งชันเข่า ถ้าประธานพิธีนั่งคุกเข่า พิธีกรควรนั่งคุกเข่าด้านขวามือของท่าน ยื่นมือขวาส่งเทียนชนวนให้ท่าน ส่วนมือซ้ายห้อยอยู่ข้างลำตัว

เมื่อส่งเทียนชนวนเสร็จแล้ว นิยมถอยหลังออกมานั่งชันเข่า หรือคุกเข่าตามควร แก่กรณี ให้ห่างโดยที่จะไม่ขัดขวางการถ่ายรูปของช่างภาพ และต้องคอยสังเกตดู ถ้า เทียนชนวนดับ ให้รีบเข้าไปจุดทันที

การรับเทียนชนวนจากประธานพิธี

เมื่อประธานพิธีจุดเครื่องสักการะเสร็จแล้ว พิธีกรจึงเข้าไปทางด้านขวามือของท่าน ถ้าท่านยืนจุด พิธีกรควรนั่งชันเข่ารับ ถ้าท่านนั่งคุกเข่าจุด พิธีกรควรนั่งคุกเข่า รับเชิงเทียนชนวน

ข้อควรระวัง

๑. การส่งเชิงเทียนชนวนให้ประธานพิธี อย่าถือกึ่งกลางเชิงเทียนเพราะจะทำให้ท่านรับเชิงเทียนไม่สะดวก

๒. การรับเชิงเทียนชนวน อย่าจับเชิงเทียนชนวนเหนือมือท่านผู้ใหญ่ที่ท่านจับอยู่ ถือเป็นการแสดงความไม่เคารพท่านและแสดงว่า ตนเองไม่รู้ระเบียบอีกด้วย

๓. การหยอดน้ำมัน หรือใช้สำลีติดที่ธูปเทียน ควรมีการจัดเตรียมไว้ก่อนเริ่มพิธีพอสมควร ไม่ใช่เชิญประธานพิธีแล้วค่อยทำ

๔. พิธีกรผู้ทำหน้าที่ส่งเทียนชนวนก็ดี ผู้อาราธนาศีลก็ดี ควรอยู่ทางด้านท้ายอาสนะสงฆ์เสมอ

๕. เทียนชนวนก็ดี เทียนคู่ที่โต๊ะหมู่ก็ดี พิธีกรหรือผู้จัดทำควรจัดทำให้ แน่นหนา เรียบร้อย ให้ตรงไม่คดเอียง บางครั้งขณะส่งเทียนชนวนให้ประธาน เทียนชนวนหลุด หรือขณะประธานจุดเทียนที่โต๊ะหมู่ แล้วล้ม

๖. พิธีกรผู้ส่งเทียนชนวนก็ดี ผู้อาราธนาศีลก็ดี โต๊ะวางเครื่องไทยธรรม ก็ดี ควรอยู่ท้ายอาสน์สงฆ์ บางแห่งจัดตั้งโต๊ะวางเครื่องไทยธรรมไว้ กับโต๊ะหมู่หรือใกล้กับประธาน เวลาปฏิบัติงานดูสับสนวุ่นวายไม่น่าดู

การจุดเครื่องสักการะ

๑. จุดเทียนเล่มขวาของพระพุทธรูปก่อน แล้วพึงจุดเทียนเล่มซ้าย
๒. จุดธูป ๓ ดอก
๓. กราบเบญจางคประดิษฐ์ คือ ตั้งหน้าผาก ฝ่ามือทั้งสอง หัวเข่าทั้งสองลงจรดพื้น

กราบครั้งที่ ๑	พุทโธ เม นาโถ	(ว่าในใจ)
กราบครั้งที่ ๒	ธัมโม เม นาโถ	(ว่าในใจ)
กราบครั้งที่ ๓	สังโฆ เม นาโถ	(ว่าในใจ)

การนำบูชาพระรัตนตรัย

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง ปูเชมิ
อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง ปูเชมิ
อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง ปูเชมิ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)
สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)
สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ (กราบ)

การบูชาพระรัตนตรัย จะกล่าวบูชาคนเดียวหรือกล่าวเป็นหมู่คณะท่านก็ให้ลง ท้ายว่า **"ปูเชมิ"** เพราะถือว่าต่างคนต่างบูชา เหมือนเวลากล่าวนมัสการคุณของ พระรัตนตรัย แม้จะกล่าวนมัสการเป็นหมู่คณะก็ให้ลงท้ายว่า **"อะภิวาเทมิ" "นะมัสสามิ"** และ **"นะมามิ"**

การอาราธนาศีล

- ในพิธีทำบุญงานมงคลทุกชนิด นิยมกล่าวอาราธนาศีลก่อน แล้วจึงกล่าวคำอาราธนาพระปริตรในภายหลังจากรับศีลเสร็จแล้ว
- เมื่อเจ้าภาพหรือประธานพิธี จุดเครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว พิธีกรควรกล่าวคำอาราธนาศีลเป็นอันดับแรก

วิธีปฏิบัติในการอาราธนา พิธีกรผู้ทำหน้าที่อาราธนาศีลและพระปริตรนั้นนิยม ปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานที่นั้น ๆ ดังนี้ .-

๑. ถ้าเขาปูลาดอาสน์สงฆ์อยู่กับพื้น และผู้มาร่วมพิธีบำเพ็ญกุศลทั้งหมด นั่งกับพื้น พิธีกรนิยมนั่งคุกเข่าประนมมือ กราบพระรัตนตรัย ๓ ครั้ง แล้วกล่าวคำอาราธนาศีล

๒. ถ้าเขาจัดอาสน์สงฆ์ยกขึ้นสูงจากพื้น แต่เจ้าภาพหรือประธานพิธีและผู้มาร่วมงานนั่งกับพื้น พิธีกรนิยมนั่งคุกเข่าประนมมือกล่าวคำอาราธนาศีลเหมือนกัน

๓. ถ้าจัดอาสน์สงฆ์ยกขึ้นสูงจากพื้น เจ้าภาพหรือประธานพิธีและผู้มาร่วมงานทั้งหลายนั่งเก้าอี้ พิธีกรนิยมยืนทางด้านท้ายอาสน์สงฆ์ ประมาณข้างหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๔-๕ ท้ายแถว หันหน้าไปทางพระเถระผู้เป็นประธานสงฆ์ ประนมมือกล่าวคำอาราธนาศีล

การกล่าวอาราธนาศีล นิยมกล่าวด้วยเสียงดังฟังชัด มีจังหวะจะโคนไม่เร็วไม่ช้าจนเกินไป นิยมหยุดทอดเสียงเป็นระยะ ๆ ดังนี้ คือ.-

๑. มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ,

๒. ติสะระเณนะ สะหะ,

๓. ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

แม้เที่ยวที่สองและเที่ยวที่สาม ก็นิยมหยุดทอดเสียงเป็นระยะ ๆ เช่นเดียวกันนี้ โดยเที่ยวที่สองใช้ **"ทุติยัมปิ"** และเที่ยวที่สามใช้ **"ตะติยัมปิ"**

ข้อควรจำ พิธีกรให้รับศีลด้วยทำนองธรรมดา ตั้งแต่นะโมไปจนจบศีลข้อสุดท้าย ไม่ควรเล่นทำนองเสียงเหมือนพระประธานผู้ให้ศีล เพราะจะฟังไม่รู้เรื่องว่า ใครให้ใคร ถ้าพิธีกรมีท่วงทำนองดีกว่าผู้ให้ศีล

การอาราธนาพระปริตร

เมื่อรับศีลเสร็จแล้ว พิธีกรควรกล่าวคำอาราธนาพระปริตรสืบต่อไป โดยประนมมือกล่าวคำอาราธนาอย่างชัดถ้อยชัดคำ จังหวะที่กล่าวไม่เร็ว ไม่ช้าจนเกินไปจังหวะ ที่กล่าวคำอาราธนาพระปริตรนี้ นิยมหยุดทอดเสียงเป็นวรรค ๆ ดังนี้ .-

วิปัตติปะฏิพาหายะ, สัพพะสัมปัตติสิทธิยา,
สัพพะทุกขะวินาสายะ, ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง,
วิปัตติปะฏิพาหายะ, สัพพะสัมปัตติสิทธิยา,
สัพพะภะยะวินาสายะ, ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง,
วิปัตติปะฏิพาหายะ, สัพพะสัมปัตติสิทธิยา,
สัพพะโรคะวินาสายะ, ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง,

เมื่อกล่าวคำอาราธนาพระปริตรนี้จบแล้ว นิยมกราบ ๓ ครั้ง หรือน้อมตัวลงยกมือไหว้ตามควรแก่กรณี เป็นเสร็จพิธีอาราธนาในงานมงคล

คำว่า **"ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง"** พิธีกรบางท่านกล่าวคำอาราธนาระบุพระสูตร ที่จะให้พระสงฆ์สวด เช่น ธัมมนิยามสูตร หรือ ธัมมจักรกัปปวัตนสูตร ท่านว่าไม่จำเป็น ต้องระบุลงไป เพราะคำว่า **"ปะริตตัง"** ก็คือสวดหรือเจริญพระพุทธมนต์ได้ทุกบทที่ท่านต้องการสวดอยู่แล้ว

การจุดเทียนน้ำมนต์

ผู้เป็นประธานพิธีหรือผู้เป็นเจ้าภาพทำบุญพิธีนั้น นิยมรอคอยเวลาจุดเทียนน้ำมนต์ถวายพระสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง แม้จะมีธุระอื่นก็ควรงดไว้ก่อน

เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ถึงบทมงคลสูตรว่า "อะเสวะนา จะ พาลานัง" พิธีกรพึงจุดเทียนชนวนเข้าไปเชิญประธานพิธี หรือเจ้าภาพไปจุดเทียนน้ำมนต์ ซึ่งตั้งอยู่ข้างหน้าพระเถระผู้เป็นประธานสงฆ์

เมื่อยกภาชนะน้ำมนต์ถวายแล้ว นิยมยกมือไหว้พระเถระประธานสงฆ์แล้วกลับ ไปที่นั่งตามเดิม

ข้อสังเกต

๑. *ในกรณีทำบุญอายุครบรอบสำคัญ เช่น ๕ รอบ ๖ รอบ หรือ ๗ รอบเป็นต้น มีการเจริญพระพุทธมนต์ธัมมจักรกัปปวัตนสูตร พิธีกร ควรระวังจะไม่มีการจุดเทียนน้ำมนต์ก่อนจนกว่าจะถึงบทมงคลสูตร ว่า "อะเสวะนา จะ พาลานัง" ดังกล่าวแล้วข้างต้น*

๒. *พิธีกรหรือเจ้าหน้าที่ไม่ควรใช้น้ำมันหยอดที่เทียนน้ำมนต์ จะเป็นเหตุให้น้ำมันหยดลงในภาชนะน้ำมนต์ ทำให้น้ำมนต์ไม่สะอาดบริสุทธิ์ เพราะน้ำมนต์ถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ อาจจะมีผู้ศรัทธาเลื่อมใสนำไป ดื่มกินด้วยก็ได้*

การถวายข้าวบูชาพระพุทธ

เมื่อพระภิกษุสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ใกล้จะจบ (บทพาหุง) พิธีกรนิยมยกสำรับคาวหวานไปตั้งที่หน้าโต๊ะหมู่บูชา โดยตั้งบนโต๊ะที่มีผ้าขาวปูรอง หรือตั้งโต๊ะที่มีผ้าขาวปูรอง แล้วเชิญเจ้าภาพหรือประธานพิธีมาทำพิธีบูชา พิธีกรไม่ควรจัดทำการบูชาเสียเอง นำกล่าวบูชาว่า

อิมัง สูปะพะยัญชะนะสัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ ฯ

สำหรับภัตตาหารที่จัดบูชาพระพุทธ ควรจัดเป็นสำรับใหญ่ มีคาวหวานสมบูรณ์ประณีต เพราะเป็นการบูชาพระพุทธเจ้า อย่าจัดภัตตาหารคาวหวานสิ่งละเล็กละน้อย แลดูไม่เหมาะสม เหมือนไปเซ่นภูตผีปีศาจ

เมื่อพระภิกษุสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว พิธีกรไม่ควรลืมลาข้าวพระพุทธเจ้าภาพหรือพิธีกร จะเป็นผู้กล่าวคำลาก็ได้ โดยการนั่งคุกเข่า ประณมมือกล่าวคำลา ดังนี้

เสสัง มังคะลัง ยาจามิ ฯ

การประเคนพระที่ถูกต้อง

พิธีกรควรแนะนำผู้บำเพ็ญกุศลให้รู้จักวิธีการประเคนพระที่ถูกต้อง เช่น

๑. สิ่งของที่จะประเคน ต้องไม่ใหญ่โต หรือหนักเกินไป ขนาดคนปานกลางยกคนเดียวได้
๒. ผู้ประเคนต้องเข้ามาอยู่ในหัตถบาส ห่างจากพระสงฆ์ประมาณไม่เกิน ๑ ศอกเป็นอย่างมาก
๓. ผู้ประเคนน้อมสิ่งของนั้นเข้ามาด้วยมือทั้งสองข้าง แสดงกิริยาเคารพอ่อนน้อมต่อพระภิกษุผู้รับประเคน
๔. กิริยาอาการที่น้อมสิ่งของเข้ามานั้น จะส่งให้ด้วยมือก็ได้ จะส่งให้ ด้วยของเนื่องด้วยกาย เช่น ทัพพีตักถวายก็ได้
๕. พระภิกษุผู้รับประเคน จะรับด้วยมือ หรือรับด้วยของเนื่องด้วยกาย เช่นใช้ผ้ารับประเคน บาตร หรือจานรับก็ได้

ถ้าพระภิกษุนั่งอยู่กับพื้น ผู้ประเคนนิยมคุกเข่าประเคนสิ่งของ ถ้าพระภิกษุนั่งเก้าอี้ฉันภัตตาหารที่วางบนโต๊ะ ผู้ประเคนนิยมยืนประเคน เมื่อประเคนเสร็จแล้ว ถ้านั่งคุกเข่านิยมกราบ ๓ ครั้ง ถ้ายืนประเคน นิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้ ๑ ครั้งก็เพียงพอแล้ว ไม่ต้องประเคน ๑ จาน ยกมือไหว้ ๑ ครั้ง ถ้าประเคน ๑๐ จาน ต้องยกมือ ไหว้ ๑๐ ครั้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

การถวายเครื่องไทยธรรม

เมื่อพระภิกษุฉันภัตตาหารเพลเสร็จเรียบร้อยแล้ว (หรือทำบุญพิธีอื่นใดเสร็จแล้ว) ลำดับต่อจากนั้นจะเป็นการถวายเครื่องไทยธรรม (ไม่เรียกไทยทาน) พิธีกรควรนำเครื่องไทยธรรมทั้งปวงมาวางไว้ด้านหน้าของพระภิกษุแต่ละรูป การเชิญผู้มีเกียรติเป็นผู้ถวายจะต้องประสานงานกับเจ้าภาพ จะให้ท่านผู้ใดร่วมถวายเครื่องไทยธรรม หรือจะให้เจ้าภาพเป็นผู้เชิญก็ได้

การกรวดน้ำ

การทำบุญทุกชนิดทั้งงานมงคลและงานอวมงคล จะต้องมีการกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศลที่ตนได้บำเพ็ญแล้วนั้นให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว นิยมใช้น้ำสะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งใดเจือปน ใช้ภาชนะสำหรับกรวดน้ำโดยเฉพาะ (ขอยืมที่วัด) ถ้าไม่มีนิยมใช้แก้วน้ำแทนก็ได้ พิธีกรต้องเตรียมไว้ให้เรียบร้อยก่อนถึงเวลาใช้

เมื่อถวายเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์แล้ว พระสงฆ์เถระผู้เป็นประธานสงฆ์เริ่มอนุโมทนา (ยถา--) เจ้าภาพงานหรือประธานในพิธีก็เริ่มหลั่งน้ำอุทิศส่วนกุศล ถ้าผู้กรวดน้ำนั่งอยู่กับพื้น นิยมนั่งพับเพียบจับภาชนะสำหรับกรวดน้ำด้วยมือทั้งสองข้าง รินน้ำให้ไหลลงเป็นสาย อย่าให้สายน้ำขาดตอนกลางเป็นหยดน้ำทีละหยด ๆ ซึ่งเหมือนไม่เต็มใจจะให้ ขณะนั้นให้กล่าวคำว่า “อิทัง โน **ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย” ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า จงมีความสุข** กล่าวคำภาษาบาลีไม่ได้ก็ให้กล่าวเป็นภาษาไทยว่า

สำหรับผู้ที่ไม่มีที่กรวดน้ำ จะเอามือไปจับที่กรวดน้ำร่วมกับคนอื่นก็ได้ แต่อย่าเอาไปแตะตัว แตะเท้า จับเสื้อหรือกางเกง ต่อกันจนเป็นหางว่าว ดูไม่เหมาะสม ถ้าไม่มีจริง ๆ ก็ให้กรวดน้ำด้วย “น้ำใจ” ประนมมือตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลก็ใช้ได้ เมื่อพระภิกษุรูปที่สอง รับว่า “สัพพี” ผู้กรวดน้ำทุกคนต้องหลั่งน้ำให้หมดแล้วประนมเพื่อรับพรต่อไป.

ลำดับขั้นตอน
งานบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม

- จุดเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย
- จุดเครื่องสักการบูชาที่โต๊ะพระธรรม
- จุดเครื่องสักการะหน้าศพ
- จุดเครื่องทองน้อย (ถ้ามี)
- การใช้ถ้อยคำของพิธีกร
- พิธีกรอาราธนาศีล
- พระสงฆ์ตั้งพัดสวดพระอภิธรรม ๑ จบ
- พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา ปาฐกถาธรรม หรือกล่าวธรรมสังเวช อย่างใดอย่างหนึ่ง
- ทอดผ้าบังสุกุล
- ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- เชิญแขกเคารพศพ
- เชิญแขกรับอาหารว่าง

พิธีบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม

ประธานพิธีหรือเจ้าภาพในงานบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมนั้นนิยมปฏิบัติในการจุดเครื่องสักการะตามลำดับ ดังนี้

๑. จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ส่งเทียนชนวนคืนให้พิธีกร นั่งคุกเข่า บูชาพระรัตนตรัยแล้วกราบ ๓ ครั้ง

๒. จุดธูปเทียนบูชาที่โต๊ะพระธรรม ข้างหน้าอาสน์สงฆ์ ส่งเทียนชนวน คืนพิธีกร น้อมตัวลงยกมือไหว้นอบน้อมพระธรรม

๓. จุดเครื่องสักการะหน้าศพ ที่โต๊ะเครื่องตั้งหน้าศพ จุดเทียน ๑ คู่ และจุดธูป ๑ ดอก จากนั้นนั่งคุกเข่ากราบหรือคำนับศพตามควรแก่กรณี ๑ ครั้ง (ศพพระสงฆ์กราบ ๓ ครั้ง)

กรณีเจ้าภาพจุดธูปส่งให้ ให้ยกธูปขึ้นจบบูชาศพโดยนิ้วชี้อยู่ระหว่างคิ้ว พร้อมกับกล่าวคำขอขมาว่า **"กายะกัมมัง วะจีกัมมัง มะโนกัมมัง อะโหสิกัมมังโหตุ สัพพะปาปัง วินัสสันตุ"** *ข้าพเจ้าได้ล่วงเกินต่อท่าน ทางกายก็ดี ทางวาจาก็ดี ทางใจก็ดี ขอท่านโปรดอโหสิกรรมแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด* แล้วปักธูปไว้ที่กระถางธูป กรณีที่เจ้าหน้าที่หรือ เจ้าภาพปักธูป เทียนไว้เรียบร้อย ให้จุดธูปเทียนได้เลย โดยไม่ต้องยกธูปขึ้นจบบูชา ศพ เพียงแต่กราบ หรือคำนับเท่านั้น

๔. จุดเครื่องทองน้อย (ถ้ามี) เครื่องทองน้อยสำหรับผู้ตายบูชาพระธรรมจะตั้งอยู่ที่หน้าเครื่องตั้งศพ จุดแล้วหันหน้าเครื่องทองน้อย (ด้านที่มีดอกไม้) ออกไปทางพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม ธูปเทียนหันเข้าหาศพ ให้ศพบูชาพระธรรม กราบศพ ๑ ครั้ง โดยกระพุ่มมือกราบ ไม่ต้องแบมือ **ยกเว้นศพของบิดามารดา หรือศพพระสงฆ์ให้กราบสามครั้งได้**

ในกรณีจุดเครื่องทองน้อยบูชาศพให้หันหน้าเครื่องทองน้อยด้านมีดอกไม้เข้าหา ศพ ธูปเทียนอยู่ด้านนอกเสมอ

การบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม หากมีเจ้าภาพหลายคณะ พิธีกรอาจจะเชิญผู้เป็นเจ้าภาพจุดเครื่องสักการะท่านละ ๑ ที่ตามความเหมาะสม เช่นกรณีนี้อาจเชิญเจ้าภาพ ๔ คณะ ๆ ละ ๑ ท่าน เป็นผู้แทนจุดเครื่องสักการะตามลำดับก็ได้

การใช้ถ้อยคำของพิธีกร

ลำดับที่ ๑ ขอเชิญหรือขอเรียนเชิญ........จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

ลำดับที่ ๒ ขอเชิญหรือขอเรียนเชิญ........จุดธูปเทียนบูชาที่โต๊ะพระธรรม

ลำดับที่ ๓ ขอเชิญหรือขอเรียนเชิญ........จุดธูปเทียนสักการะที่หน้าศพ

ลำดับที่ ๔ ขอเชิญหรือขอเรียนเชิญ........จุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย

พิธีกรอาราธนาศีล

ก่อนที่จะอาราธนาศีล พิธีกรต้องทราบว่าในการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมจะมีรายการแสดงพระธรรมเทศนา ปาฐกถาธรรม หรือกล่าวธรรมสังเวชอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ ถ้ามีรายการแสดงพระธรรมเทศนายังไม่ต้องอาราธนาศีล เมื่อเจ้าภาพจุด เครื่องสักการะครบถ้วนและนั่งประจำที่แล้ว พระสงฆ์ ๔ รูปจะตั้งพัดแล้วสวดอภิธรรม ๑ จบ จากนั้นพิธีกรจะเรียนเชิญผู้แทนคณะเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาธรรม และจุดเทียน ส่องธรรม พระสงฆ์องค์แสดงธรรมขึ้นธรรมาสน์ ต่อจากนั้นพิธีกรจึงจะอาราธนาศีล

ในกรณีที่มีการปาฐกถาธรรมหรือกล่าวธรรมสังเวช หรือไม่มีก็ตาม เมื่อเจ้าภาพจุด เครื่องสักการะครบถ้วนและนั่งประจำที่แล้ว พิธีกรนิยมกล่าวคำอาราธนาศีล ๕ เมื่อรับ ศีลแล้ว จึงกล่าวคำอาราธนาธรรม (ในพิธีหลวงหรือวัดบางแห่งไม่นิยมกล่าวคำอาราธนาธรรม) เมื่อพระสงฆ์ให้ศีลจบแล้ว จะตั้งพัดสวดพระอภิธรรมทันที

การบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม กำหนดเวลา ๑๙.๓๐ น. หรือเวลา ๒๐.๐๐ น. (มีผู้ท้วงติงว่าเริ่มเวลา ๒๐.๐๐ น. นั้นล่าช้าเกินไป) ทุกวัดในเขตจังหวัดนครปฐม ควรเริ่มเวลา ๑๙.๓๐ น. โดยให้เจ้าภาพเขียนประกาศไว้ให้ชัดเจนว่า **กำหนดสวด พระอภิธรรม เวลา ๑๙.๓๐ น.** (สำหรับการสวดพระอภิธรรมศพวัดในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เริ่มเวลา ๑๙.๐๐ น. ตรง) การสวดพระอภิธรรมโดยทั่วไปจะสวด ๔ จบ สำหรับจังหวัดนครปฐม พระเทพคุณาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม ได้เคยมีหนังสือซักซ้อมให้สวดเพียง ๒ จบ คือ สวด ๑ จบแล้วมีการกล่าวธรรมสังเวช-กล่าวธรรมกถา-หรือปาฐกถาธรรม เสร็จแล้วสวดอีก ๑ จบ เป็นเสร็จพิธีสวดพระอภิธรรม ยกเว้นกรณีมีรายการแสดงพระธรรมเทศนา จะสวดพระอภิธรรมเพียง ๑ จบ

การทอดผ้าบังสุกุลและถวายจตุปัจจัยไทยธรรม

ภายหลังจากที่พระสงฆ์สวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว จะมีพิธีทอดผ้าบังสุกุลและ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม มีวิธีปฏิบัติแตกต่างกันดังนี้ .-

๑. ทอดผ้าบังสุกุลก่อน จึงถวายจตุปัจจัยไทยธรรม เพราะเห็นว่างานทอดผ้าบังสุกุลเป็นงานใหญ่ จะเชิญแขกผู้มีเกียรติผู้หลักผู้ใหญ่ให้เป็นที่ปรากฏในงานก่อน ส่วนการถวายเครื่องไทยธรรมเป็นงานรอง จึงนำรายการถวายจตุปัจจัยไทยธรรมไว้ทีหลัง

๒. ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมก่อน เสร็จแล้วทอดผ้าบังสุกุล ผู้รู้กล่าวว่าพระภิกษุตั้งพัดพิจารณาผ้าบังสุกุลเสร็จแล้วอนุโมทนาเลยไม่ต้อง วางพัดแล้วตั้งพัดใหม่ ๒ เที่ยว (ตามพิธีหลวง)

เรื่องนี้ได้เรียนถามผู้รู้ให้ความเห็นว่า ถูกต้องทั้งสองวิธี จะกระทำวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ ขอให้พิธีกรใช้ดุลพินิจดำเนินการได้ตามความเหมาะสม

พระสงฆ์อนุโมทนา

เมื่อถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระสงฆ์เสร็จแล้ว พิธีกรพึงนำที่กรวดน้ำไปให้เจ้าภาพหรือผู้เป็นประธานในพิธีได้กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล เมื่อพระเถระผู้เป็นประธานสงฆ์เริ่มอนุโมทนา (ยถา--) เจ้าภาพหรือประธานพิธีก็เริ่มหลั่งน้ำอุทิสส่วนกุศลโดยการจับภาชนะด้วยมือทั้งสองข้าง รินน้ำให้ไหลลงเป็นสายต่อเนื่องกันไปอย่าให้น้ำขาดตอนทีละหยด ขณะเดียวกันก็ให้กล่าวคำว่า **อิทัง โน ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย** เมื่อพระภิกษุรูปที่ ๒ รับว่า สัพพี..... ผู้กรวดน้ำทุกคนต้องหลั่งน้ำให้หมดแล้วนั่งประนมมือเพื่อรับพรต่อไป

ข้อสังเกตที่พิธีกรควรกำหนด

๑. การลาดภูษาโยงบางแห่งไม่เชื่อมผ้าภูษาโยงกับศพไว้ เมื่อคลี่ผ้าภูษาโยงเสร็จแล้ว จึงต่อเชื่อมภายหลัง

๒. การลาดภูษาโยงก็ดี การเก็บภูษาโยงก็ดี พิธีกรพึงทำด้วยความระมัดระวังให้เรียบร้อยอยู่เสมอ เพราะเป็นการแสดงความคารวะศพด้วย

๓. **เมื่อลาดผ้าภูษาโยงและเชิญแขกผู้มีเกียรติทอดผ้าบังสุกุลแล้ว พิธีกรบางท่านแนะนำให้ว่าตามคำอธิษฐานต่าง ๆ เช่น "นามะรูปัง ทุกขัง" เป็นต้น เห็นว่าไม่เป็นการถูกต้อง เพราะพระสงฆ์ท่านมีหน้าที่จะทำการพิจารณาผ้าบังสุกุล ไม่ใช่คนทอดผ้าปลงหรือพิจารณาเสียเอง นอกจากจะไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งแล้ว ทำให้เสียเวลาเกินความจำเป็นอีกด้วย**

๔. ในการรับประทานอาหารว่าง พิธีกรต้องประสานงานกับเจ้าภาพ ประชาสัมพันธ์ให้แขกผู้มีเกียรติทราบว่า ภายหลังจากเสร็จพิธีทั้งหลายทั้งปวงแล้ว ขอเชิญรับประทานอาหารว่างพร้อมกัน

วิธีปฏิบัติว่าด้วยการทอดผ้าบังสุกุล

- พิธีทอดผ้าบังสุกุล
- การเชิญผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล
- ลำดับการเชิญแขกผู้มีเกียรติทอดผ้าบังสุกุล
- ลำดับการอาราธนาพระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล
- วิธีการทอดผ้าบังสุกุลบนเมรุ
- ข้อควรกำหนด

พิธีทอดผ้าบังสุกุล

ถ้าเป็นงานพิธีบำเพ็ญกุศลหรืองานมงคลอื่นใด ที่ต้องมีรายการสดับปกรณ์ด้วย เช่น พิธีเปิดงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ งานทำบุญวันเกิดเจ้าอาวาส หรืองานทำบุญอดีตเจ้าอาวาส ได้เชิญผู้มาทำหน้าที่เป็นประธานในพิธี

กรณีเช่นนี้นิยมเชิญผู้เป็นประธานในพิธีทอดผ้าบังสุกุลคนเดียว จนกระทั่งครบจำนวนพระสงฆ์ ถ้าการบำเพ็ญกุศลนั้น เป็นการบำเพ็ญกุศลระหว่างหมู่ญาติก็นิยม ให้วงศาคณาญาติช่วยกันวางทอดผ้าบังสุกุล เพื่อเป็นการทำบุญร่วมกัน

เมื่อวางทอดผ้าบังสุกุลแล้ว นิยมนั่งอยู่ข้างหน้าพระสงฆ์ ประนมมือคอยรับฟัง พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล เสร็จแล้วกลับไปนั่งที่เดิม เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนา ก็ตั้งใจอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพชนผู้ล่วงลับไปแล้วและรับพรต่อไป

ข้อสังเกตของผู้เป็นพิธีกร

๑. การเชิญแขกผู้มีเกียรติเป็นประธานทอดผ้าระดับผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี หรือรัฐมนตรี เป็นต้น ควรจัดวางผ้าบนพานส่งให้ตามลำดับ หรือจะมีผู้รับผ้าจากพานส่งให้ผู้เป็นประธานอีกต่อหนึ่งก็ได้ ไม่ควรวางผ้าไว้ที่ด้านหน้าพระสงฆ์ก่อน เพราะบางแห่งสถานที่คับแคบ เมื่อวางผ้าไว้ก่อนจะไปทับผ้าภูษาโยงหรือด้ายสายสิญจน์

๒. การทอดผ้าภูษาโยง ผู้ทำหน้าที่ควรยกมือไหว้ก่อน เพราะผ้าภูษาโยงนั้นโยงมาจากศพ เป็นเสมือนส่วนสูงหรือจากเส้นผมของผู้ตาย เวลาเก็บเสร็จแล้วก็ควรยกมือไหว้อีกครั้ง และไม่ควรข้าม ผ้าภูษาโยงเด็ดขาด

๓. บางแห่งจะยังไม่เชื่อมผ้าภูษาโยงกับศพ เมื่อคลี่ผ้าภูษาโยงเสร็จแล้วจึงต่อเชื่อมภายหลัง

๔. การลาดผ้าภูษาโยงก็ดี การเก็บก็ดี พิธีกรพึงทำด้วยความระมัดระวัง ให้เรียบร้อยเสมอ เพราะเป็นการแสดงความคารวะศพ

การเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล

การเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล นิยมใช้ภาชนะสำหรับรองรับผ้าบังสุกุล อย่างเหมาะสม เช่น พานทอง ตะลุ่มมุก วิธีถือภาชนะใส่ผ้าบังสุกุล ใช้มือทั้งสอง ประคองเข้าไปเชิญท่านผู้มีเกียรติ วิธีปฏิบัติคือ .-

- เดินเข้าไปหาท่านผู้มีเกียรติ
- ยืนตรงแล้วโค้งคำนับ
- กล่าวคำเชิญขึ้นทอดผ้าบังสุกุล
- เดินตามท่านผู้มีเกียรติไปทางด้านซ้ายมือของท่านผู้เกียรตินั้น
- อย่าเดินนำหน้าท่านผู้มีเกียรติซึ่งเป็นผู้ขึ้นทอดผ้า
- เมื่อถึงเมรุแล้ว ยืนตรงห่างจากผู้รับเชิญประมาณ ๑ ก้าว
- สองมือประคองภาชนะใส่ผ้าบังสุกุล ยื่นมอบให้แก่ผู้รับเชิญ
- ยืนตรง โค้งคำนับแล้วเดินลงจากเมรุ เตรียมเชิญท่านอื่นต่อไป

ลำดับการเชิญแขกผู้มีเกียรติทอดผ้า

พิธีกรพึงใช้คำว่า

- ขอเชิญ.............................
- ขอเรียนเชิญ...................
- ขอกราบเรียนเชิญ...........

เมื่อจะใช้คำไหน จะต้องพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับฐานะ หน้าที่ ตำแหน่งของผู้รับเชิญ เช่น จะใช้คำว่า กราบเรียนเชิญ ผู้รับเชิญจะต้องเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับ นายกรัฐมนตรี, ประธานรัฐสภา, ประธานศาลฎีกา, ฯลฯ เป็นต้น

ใช้คำว่า ทอดผ้าบังสุกุล ตลอดไปจนถึงลำดับท่านสุดท้ายซึ่งผู้เป็นประธานพิธี ให้ใช้คำว่า "ทอดผ้ามหาบังสุกุล"

การเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุลก็ดี การอาราธนาพระคุณเจ้าพิจารณาผ้าบังสุกุลก็ดี พิธีกรพึงจัดเรียงลำดับให้ถูกต้อง นิยมเชิญหรืออาราธนาผู้มีอาวุโสน้อย ตำแหน่งหน้าที่น้อยขึ้นไปหาผู้มีอาวุโสมาก ตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นตามลำดับ จนถึงสุดท้าย คือสูงสุดเป็นประธานพิธีทั้งฆราวาสและพระสงฆ์เถระ

แตกต่างจากการเชิญแขกผู้มีเกียรติในงานมงคลสมรส ซึ่งจะเชิญผู้มีเกียรติสูงอาวุโสสูง ตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้นกล่าวอวยพรก่อน หากมีการกล่าวหลายคนก็จะเชิญ เรียงต่ำลงมาตามลำดับ

วิธีการทอดผ้าบังสุกุลที่บนเมรุ

- เมื่อผู้เชิญถือพานใส่ผ้าบังสุกุลมาเชิญให้ขึ้นไปทอดผ้าบังสุกุลที่เมรุ ควรลุกขึ้นยืนเดินไปข้างหน้าผู้เชิญนั้น ยังไม่ต้องรับผ้าบังสุกุลจากผู้เชิญ
- เมื่อขึ้นไปถึงบนเมรุแล้ว ถ้าแต่งเครื่องแบบข้าราชการนิยมยืนตรงโค้งคำนับศพ ถ้ามิได้แต่งเครื่องแบบนิยมยืนตรงน้อมตัวลงยกมือไหว้ศพ แล้วรับผ้าบังสุกุลมาจากผู้เชิญแล้ววางทอดไว้ ณ ภาชนะที่ เตรียมไว้รองรับ หรือวางทอดบนหีบศพ
- เมื่อวางทอดผ้าบังสุกุลแล้ว นิยมโค้งคำนับศพ หรือน้อมตัวลงยกมือ ไหว้ศพ ตามควรแก่กรณีอีกครั้งแล้วถอยหลังหลีกไปยืน ณ มุมของเมรุ ด้านซ้ายของพระสงฆ์ที่จะขึ้นมาพิจารณาผ้าบังสุกุล เพื่อรอเวลา พระสงฆ์ขึ้นมาพิจารณาผ้าบังสุกุล
- เมื่อพระสงฆ์ขึ้นมาบนเมรุ ผู้ทอดผ้าพึงน้อมตัวลงยกมือไหว้

ขณะ พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล ผู้ทอดผ้าพึงประนมมือ ขณะพระสงฆ์ จะลงจากเมรุไป ผู้ทอดผ้านิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้พระสงฆ์นั้นอีก ครั้งแล้วจึงเดินลงจากเมรุ

- ถ้าผู้ได้รับเชิญขึ้นไปทอดผ้าบังสุกุลนั้น เป็นประธานพิธีงานประชุม เพลิงศพนั้น และเจ้าภาพได้เชิญขึ้นไปทอดผ้าบังสุกุลเป็นคนสุดท้าย ก็นิยมปฏิบัติเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว
- แต่เมื่อพระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลเสร็จแล้ว และทำความเคารพพระสงฆ์แล้ว นิยมเริ่มประกอบพิธีประชุมเพลิงศพต่อไป เลยทีเดียว

ข้อควรสังเกต

การทอดผ้าบังสุกุลก็ดี การทอดผ้ามหาบังสุกุลก็ดี มีผู้ให้ข้อคิดไว้ดังนี้

๑. การทอดผ้าในพิธีบำเพ็ญกุศลศพงานธรรมดา ใช้คำว่า **ทอดผ้าบังสุกุล** ทอดผ้าในเวลาทำการฌาปนกิจศพ ใช้คำว่า **ทอดผ้ามหาบังสุกุล**

๒. ทอดผ้าบนศาลาบำเพ็ญกุศลทั่ว ๆ ไป ใช้คำว่า **ทอดผ้าบังสุกุล** ทอด ผ้าบนเมรุเท่านั้น ใช้คำว่า **ทอดผ้ามหาบังสุกุล**

๓. ทอดผ้าผืนเดียว จะเป็นสบง จีวร หรือผ้าอื่นใดก็ตาม ใช้คำว่า **ทอดผ้าบังสุกุล** ทอดผ้าไตรจีวรครบชุด ใช้คำว่า **ทอดผ้ามหาบังสุกุล**

๔. ทอดผ้าทำบุญอัฐิ ใช้คำว่า **ทอดผ้าบังสุกุล** ทอดผ้ากับศพที่ยังไม่ได้เผา ใช้คำว่า **ทอดผ้ามหาบังสุกุล**

๕. ทอดผ้าบนเมรุในพิธีฌาปนกิจศพลำดับต้น ๆ ใช้คำว่า **ทอดผ้าบังสุกุล** ทอดผ้าไตรลำดับสุดท้ายเฉพาะผู้เป็นประธาน ใช้คำว่า **ทอดผ้ามหาบังสุกุล**

๖. ทอดผ้างานฌาปนกิจศพทั่ว ๆ ไป ใช้คำว่า **ทอดผ้าบังสุกุล** ทอดผ้า งานพระราชทานเพลิงศพ ใช้คำว่า **ทอดผ้ามหาบังสุกุล**

คำว่า "บังสุกุล" และ "มหาบังสุกุล" มีที่ใช้แตกต่างกันไป ทุกคนต่างก็มีเหตุผล แต่จากการเสวนาร่วมกันของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม มีเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม เป็นประธาน มีมติให้ใช้เป็นแบบเดียวกันดังนี้

- ทอดผ้าบังสุกุลในพิธีงานศพหรืองานอื่นใดก็ตาม ใช้คำว่า ทอดผ้า บังสุกุล
- ทอดผ้าไตรสุดท้ายงานฌาปนกิจศพ หรืองานพระราชทานเพลิงศพ เฉพาะผู้เป็นประธาน ใช้คำว่า ทอดผ้ามหาบังสุกุล

พิธีกรผู้มีหน้าที่ประกาศเชิญผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้า ต้องจัดลำดับก่อนหลังทั้งแขกผู้รับเชิญขึ้นทอดผ้า และอาราธนาพระสงฆ์ตามฐานานุรูป ใช้คำพูดไม่ให้ซ้ำซ้อน เช่น

"ลำดับต่อไปนี้ ทางเจ้าภาพจะได้เรียนเชิญท่านผู้มีเกียรติเป็นผู้ขึ้นทอดผ้าบังสุกุล เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่..............ผู้ถึงแก่กรรมไปแล้ว

ขอเชิญ.......................

ขอเรียนเชิญ..........

ขอกราบเรียนเชิญ.................

อย่างใดอย่างหนึ่งตามควรแก่กรณี

สำหรับคำอาราธนาพระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล ถ้าเป็นพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ตั้งแต่พระราชาคณะขึ้นไปให้ใช้คำว่า พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระ........ระบุนาม...........ถ้าเป็นสมเด็จพระราชาคณะ ใช้คำว่า พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระ.......ระบุนาม......... เสมอไป

วิธีปฏิบัติการประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพ

- ความหมายของคำว่า

  ....หมายรับสั่ง

  ....หมายกำหนดการ

  ....กำหนดการ

- การเรียนเชิญผู้เป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพ
- หน้าที่ของผู้ได้รับเกียรติเป็นประธานพิธี
- ลำดับขั้นตอนงานพระราชทานเพลิงศพ
- คำพูดที่พิธีกรใช้ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ความหมายของคำว่า
หมายรับสั่ง....., หมายกำหนดการ....., กำหนดการ.....

จากหนังสือราชาศัพท์สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ (หน้า ๑๗๔) มีดังนี้

ในบัตร หมายที่สั่งราชการในพระราชสำนักท่านแบ่งไว้เป็น ๒ อย่าง คือ

- หมายรับสั่ง
- หมายกำหนดการ

หมายรับสั่ง เป็นหมายสั่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการพระราชพิธีเป็นการภายใน ตอนล่างสุดของหมายเขียนไว้ว่า "ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับสั่งโดยหน้าที่ราชการ" แล้วลงชื่อผู้รับสั่ง ผู้สั่งคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หมายกำหนดการ เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธี โดยเฉพาะลักษณะของเอกสารจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือขึ้นต้นด้วยคำว่า "นายกรัฐมนตรี หรือเลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า......." เสมอไป ใน ทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะต้องส่งต้นหมายกำหนดการดังกล่าวเสนอนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพื่อให้เป็นพระบรมราชโองการที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

กำหนดการ เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานโดยทั่วไป ที่ทางราชการหรือส่วนเอกชนจัดทำขึ้นเอง แม้ว่างานนั้น ๆ จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องถึงเบื้องยุคลบาท เช่น งานเสด็จพระราชดำเนิน **แต่ถ้างานมิได้เป็นงานพระราชพิธีซึ่งกำหนดโดยพระบรมราชโองการแล้ว** เรียกว่า "กำหนดการ" ทั้งสิ้น เช่น งานสวนสนามสำแดง ความสวามิภักดิ์ เป็นต้น

การเรียนเชิญผู้เป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพ

ในการพระราชทานเพลิงศพ มีหลักเกณฑ์ที่เจ้าภาพจะต้องเชิญแขกผู้อาวุโสสูงสุด ณ ที่นั้น ขึ้นไปประกอบพิธีพระราชทานเพลิง ซึ่งจะเชิญตามลำดับดังนี้

๑. หาก ณ ที่นั้นมีพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป ก็ขอให้เชิญพระบรมวงศานุวงศ์นั้น ทรงเป็นประธานในพิธี

๒. เชิญท่านผู้มีอาวุโสสูงสุดที่แต่งเครื่องแบบเรียบร้อย

๓. เชิญผู้อาวุโสน้อย แต่แต่งเครื่องแบบ แม้จะมีชั้นยศตำแหน่งหน้าที่ต่ำกว่า ผู้อาวุโสซึ่งไม่ได้แต่งเครื่องแบบก็ตาม

หน้าที่ของผู้ได้รับเกียรติเป็นประธานพิธี

เมื่อผู้เป็นประธานพิธีพระราชทานเพลิงศพขึ้นไปบนเมรุแล้ว นิยมยืนตรงโค้งคำนับศพ รับผ้าไตรมาจากผู้เชิญวางทอดถวายไว้ ณ ภาชนะที่เขาเตรียมไว้รองรับ หรือ วางทอดถวายไว้บนหีบศพตามควรแก่กรณี

เมื่อผู้เป็นประธานพิธีวางผ้าไตรทอดถวายแล้ว นิยมยืนตรง โค้งคำนับศพแล้ว ถอยหลีกไปยืน ณ มุมของเมรุด้านซ้ายของพระสงฆ์ที่จะขึ้นมาพิจารณาผ้าบังสุกุล เพื่อ รอเวลาพระสงฆ์ขึ้นพิจารณาผ้าบังสุกุล

ขณะที่พระสงฆ์ขึ้นมาถึงบนเมรุ ผู้เป็นประธานพิธีนิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้พระสงฆ์ขณะที่พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล ผู้เป็นประธานประนมมือ ขณะที่พระสงฆ์ ลงจากเมรุไป ผู้เป็นประธานนิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้อีกครั้งหนึ่ง

ต่อจากนั้นผู้เป็นประธานพิธีพึงเริ่มการประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพนิยม ปฏิบัติดังนี้ .-

- ยืนหันหน้าไปทางทิศที่ตั้งพระราชวัง (หรือที่ประทับอยู่ในปัจจุบัน)

- ยืนตรงโค้งคำนับถวายความเคารพในหลวง
- หันกลับมาทางที่ตั้งศพ
- รับเครื่องสักการะบูชาศพจากเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง
- วางเคารพศพที่เชิงตะกอน
- ยืนตรงโค้งคำนับศพ
- รับดอกไม้จันทน์มาจุดไฟหลวงวางที่เชิงตะกอน
- ยืนตรงเคารพศพ
- หันหน้าไปทางทิศที่พระราชวังที่ในหลวงประทับอยู่
- ยืนตรงโค้งคำนับถวายความเคารพในหลวงอีกครั้ง
- จากนั้น เดินลงจากเมรุ เป็นเสร็จพิธี

ลำดับขั้นตอนวิธีปฏิบัติงานพระราชทานเพลิงศพ

การประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพ ผู้เป็นพิธีกรควรจัดการให้เป็นไปตามกำหนดเวลาที่ปรากฏในหมายรับสั่งโดยเคร่งครัด เช่น กำหนดพระราชทานเพลิงเวลา ๑๖.๐๐ น. เป็นต้น กิจกรรมหรือพิธีการต่าง ๆ ควรแนะนำเจ้าภาพให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้น เช่น

- สวดมนต์
- แสดงพระธรรมเทศนา
- มาติกาบังสุกุล
- มอบทุนการศึกษา หรือทุนอื่น ๆ (ถ้ามี)
- การจัดรำหน้าศพ (ถ้ามี)
- การเชิญท่านผู้มีเกียรติทอดผ้าบังสุกุล (กรณีมีจำนวนมากชุด) เหลือเพียงผ้าไตรมหาบังสุกุลเพียง ๑ ไตรเท่านั้น

ทั้งหมดนี้ต้องปฏิบัติให้แล้วเสร็จก่อนเจ้าพนักงานอัญเชิญเพลิงหลวงพระราชทานมาถึงบริเวณงาน

เมื่อใกล้กำหนดรถยนต์รับพนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงมาถึง

- เจ้าภาพตั้งแถวรอรับเพลิงหลวงพระราชทานตามความเหมาะสมกับสถานที่จัดงาน
- รถยนต์รับพนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานมาถึง ณ ฌาปนสถานพิธีการแล้ว (ปัจจุบันได้มีหนังสือห้ามมิให้มีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- พนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานขึ้นสู่เมรุ เจ้าภาพเดินตามและหยุดที่หน้าบันไดเมรุ
- พนักงานพระราชพิธีเชิญเครื่องขมาศพและเพลิงหลวง พระราชทานวางที่โต๊ะ
- พนักงานพระราชพิธีคำนับศพ (แล้วลงจากเมรุ)
- พิธีกรอ่านประกาศเกียรติคุณของผู้ที่ได้รับพระราชทานเพลิง (ประวัติโดยย่อ)
- พิธีกรเชิญผู้มีเกียรติที่มาในงานพระราชทานเพลิงศพ ยืนสงบนิ่งไว้ อาลัย ๑ นาที
- พิธีกรเชิญ.........อ่านหมายรับสั่ง อ่านสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ "ควรมอบหน้าที่ให้ข้าราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาว" จะเหมาะสมกว่า
- พิธีกรเชิญผู้เป็นประธานในการพระราชทานเพลิงศพขึ้นเมรุ เพื่อทอดผ้าไตรมหาบังสุกุล
- พิธีกรอาราธนาพระสงฆ์ขึ้นพิจารณาผ้ามหาบังสุกุล (ถ้าเป็นผ้าไตรของหลวงพระราชทานต้องใช้พัดยศ)
- ประธานในพิธี หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ ถวายคำนับ
- หยิบกระทงข้าวตอก กระทงดอกไม้ จากพนักงานพระราชพิธีวางที่ฐานฟืนหน้าหีบศพ

- หยิบดอกไม้จันทน์จากพนักงานพระราชพิธี จุดเพลิงพระราชทาน จากโคมไฟที่เจ้าพนักงานพระราชพิธีถือเชิญไปสอดวางใต้ฟืนรองศพ ลงจากเมรุ
- พระสงฆ์ขึ้นเมรุเผาศพก่อน แล้วแขกผู้มีเกียรติกับบรรดาญาติมิตรทยอยเรียงแถวขึ้นเมรุตามลำดับ

หมายเหตุ

๑. จัดโต๊ะหมู่สูง ๑ ตัว ปูผ้าขาว

๒. ตั้งไว้ด้านศีรษะศพ สำหรับวางเครื่องขมาศพและวางโคมไฟหลวง

๓. ในกรณีได้รับไตรพระราชทาน ทายาทของผู้ตายเป็นผู้ทอดผ้าไตรมหาบังสุกุล ในพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ผู้บรรยาย : ม.ล.ปีย์ มาลากุล)

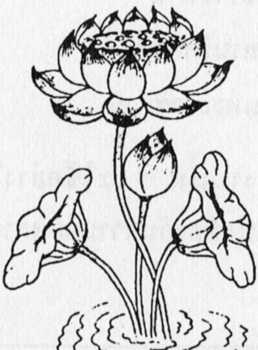
๔. ในกรณีผ้าไตรมหาบังสุกุลมากกว่า ๑ ไตร จะเป็น ๓ ไตร หรือ ๕ ไตร จะเชิญประธานขึ้นทอดผ้ามหาบังสุกุลคนเดียว แล้วนิมนต์พระสงฆ์ ๓ รูป หรือ ๕ รูปพิจารณาพร้อมกันก็ได้ (พิธีหลวง) ถ้าเชิญแขกทอดทีละไตร (พิธีของชาวบ้าน) (ผู้บรรยาย : ม.ล. ปีย์ มาลากุล)

คำพูดที่พิธีกรใช้ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ถ้างานพระราชทานเพลิงศพที่มีการอัญเชิญเสด็จพระราชดำเนิน ผู้เป็นพิธีกร พึงระมัดระวังอย่าให้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงใด ๆ มากเกินความจำเป็น ยิ่งเมื่อใกล้จะเสด็จพระราชดำเนินมาถึง จะไม่มีการใช้เสียงประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงใด ๆ จนกว่าจะเสด็จกลับแล้ว หากจะมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงต้องให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเวลาเสด็จ พระราชดำเนินถึงงาน ให้กำหนดคำพูดต่อไปนี้ให้ถูกต้องหากไม่แน่ใจหรือสงสัย ไม่ควร พูดเด็ดขาด

- เสด็จขึ้นพระเมรุทรงจุดเพลิง
- เสด็จขึ้นพระเมรุพระราชทานเพลิง
- เสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง
- ทรงจุดฝักแคพระราชทานเพลิงศพ
- เพลิงหลวงพระราชทาน
- ไฟหลวงพระราชทาน
- จุดไฟหลวงพระราชทาน
- จุดไฟพระราชทาน
- พระราชทานหีบเพลิง
- พิธีวางดินพระราชทาน

ซึ่งต้องกำหนดว่า งานนั้น ๆ จะใช้อย่างไรให้ศึกษาจากกำหนดการให้ถ่องแท้ ละเอียด ถี่ถ้วน เพื่อป้องกันความผิดพลาด

วิธีปฏิบัติ
ในการเดินขึ้นเมรุวางดอกไม้จันทน์

- พิธีวางดอกไม้จันทน์
- ข้อแนะนำการเดินขึ้นเมรุวางดอกไม้จันทน์
- วิธีส่งเสริมวัฒนธรรมในพิธีวางดอกไม้จันทน์

พิธีวางดอกไม้จันทน์

พิธีวางดอกไม้จันทน์ เป็นงานที่ต้องประกอบพิธีตามวัดต่างๆ เป็นประจำ เพราะทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย งานอื่นเราอาจหลีกเลี่ยง ไม่จัดก็ได้ แต่งานศพมีความจำเป็นต้องจัดตามความเหมาะสมกับสภาพ สังคม เพื่อเป็นเกียรติแก่คนตายและเจ้าภาพด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์พิธีขึ้นวางดอกไม้จันทน์งานศพให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีแบบแผนที่ยึดถือปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้ ย่อมได้ชื่อว่าช่วยกันฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ประชาชนได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไป

การเดินเรียงแถวขึ้นวางดอกไม้จันทน์งานศพตามลำดับก่อนหลัง ไม่เบียดเสียดผลักดัน แซงหน้าแซงหลัง เดินขึ้นเมรุด้วยอาการอันสงบ เป็นการไว้อาลัยครั้งสุดท้ายให้ผู้ตาย **ชื่อว่าเป็นการคารวะผู้ตายและเป็นเกียรติแก่เจ้าภาพ** นอกจากนั้นยังได้ชื่อว่าช่วยกันรักษาประเพณี ใน ๔ ลักษณะ คือ .-

๑. ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจ บ่งบอกถึงผู้มาร่วมงานเป็นผู้มีคุณธรรม ประกอบด้วยเมตตากรุณา ไม่มีการเบียดเสียดหรือยื้อแย่งแข่งกัน

๒. ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย การเดินเรียงแถว ตามลำดับก่อนหลัง บ่งบอกถึงการรักษาจรรยามารยาทในที่ชุมชนอัน เป็นที่ปรากฏแก่สาธารณชนทั่วไป ทั้งเป็นการให้ความ เคารพแก่บุคคลผู้เจริญชาติวุฒิ วัยวุฒิ และคุณวุฒิอีกด้วย

๓. ลักษณะที่แสดงถึงความกลมเกลียวก้าวหน้าของประเทศ ชาติในด้าน ที่มีชนในชาติใฝ่ใจนิยมไทยเป็นแนวเดียวกัน ในที่-ทุกสถานตลอดกาล ทุกเมื่อไม่มีที่สิ้นสุด

๔. ลักษณะที่แสดงถึงศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ซึ่งปฏิบัติตนเป็น คนมีศาสนา มีหลักธรรมประจำใจ และรักษาระเบียบประเพณีทาง ศาสนาไว้ได้

ข้อแนะนำการเดินขึ้นเมรุวางดอกไม้จันทน์

๑. ดอกไม้จันทน์ (ช่อไม้จันทน์) หรือเครื่องเผาศพ ส่วนมากเจ้าภาพจะจัดไว้ทางบันไดขึ้นเมรุ มีเจ้าหน้าที่คอยแจกให้แขกผู้มีเกียรติ แต่บางงานเจ้าภาพจะแจกแขกที่มารอคอยก่อนเพื่อกันความ โกลาหล เพราะ แขกผู้มีเกียรติมีจำนวนมาก นับว่าได้ผลดี ผู้มาเผาศพบางคน ที่ถือธรรมเนียมโบราณมักมีเครื่องเผาติดมือมา คือธูปไม้ระกำ ๑ อัน เทียน ๑ เล่ม น่าสรรเสริญในความมีวัฒนธรรมของท่านเหล่านั้น การเรียงแถวเพื่อรับดอกไม้จันทน์จากเจ้าหน้าที่ต้องถือว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

๒. เมื่อรับดอกไม้จันทน์จากเจ้าหน้าที่แล้ว ควรถือดอกไม้จันทน์ด้วยอาการอันสำรวม ยกไว้ระดับเหนือเอวเล็กน้อย ไม่นำดอกไม้จันทน์ไปแกว่งเล่นหรือใส่กระเป๋ากางเกงซึ่งดูไม่สมควร

๓. เมื่อประธานในพิธีวางดอกไม้จันทน์ ทุกคนยืนขึ้นเพื่อเป็นการ ไว้ อาลัยเป็นครั้งสุดท้าย แล้วค่อยทยอยเรียงแถวขึ้นสู่เมรุตามลำดับก่อนหลัง ควรให้โอกาสผู้อาวุโสขึ้นก่อน อย่าเบียดเสียดหรือแซงหน้า แซงหลัง

๔. การเดินขึ้นสู่เมรุขอให้เดินขึ้น ไปด้วยอาการสงบ และกำหนดในใจว่า **"มะระณะธัมโมมหิ มะระณัง อะนะตีโต**

เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้” หรือกำหนดว่า

“อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง เราต้องตายแน่”

บทใดบทหนึ่ง ทุกย่างก้าวที่ท่านเดิน และคิดอย่างนี้ ชื่อว่าได้เจริญมรณสติ ใจจะเป็นสมาธิ เป็นบุญกุศลกับท่านด้วย

๕. การเรียงแถวขึ้นเมรุ เป็นการเตือนสติทุกคนว่า ทุกคนต้องไปถึงเมรุ ไปทันกันที่เมรุทั้งหมด จะช้าหรือเร็วอยู่ที่บุญกรรมของแต่ละคน ไม่มีความจำเป็นต้องแข่งกันไปขึ้นเมรุ ขอให้ไปตามลำดับจะได้สะดวกสบาย ไปเมรุอย่างมีความสุขดีกว่า

๖. ก่อนวางดอกไม้จันทน์ ให้ทำความเคารพศพด้วยการค้อมศีรษะหรือ ยกมือไหว้ ตั้งจิตขอขมาต่อศพนั้นว่า **“กายะกัมมัง วะจีกัมมัง มะโนกัมมัง อโหสิกัมมัง โหตุ สัพพะปาปัง วินัสสันตุ”** ข้าพเจ้า ได้ล่วงเกินท่าน ทางกาย ก็ดี ทางวาจาก็ดี ทางใจก็ดี ขออโหสิกรรมจงมีแก่กันและกัน ด้วยเถิด

๗. เมื่อขอขมาศพเสร็จแล้ว นิยมน้อมตัวลงวางดอกไม้จันทน์ หรือธูป เทียนอื่นที่พึงมีบนจิตกาธาร (เชิงตะกอน) ขณะนั้น-ให้พิจารณาในใจ ว่า **“อะยัมปิ โข เม กาโย เอวังธัมโม เอวังภาวี เอวังอะนะตีโต”** ร่างกายของเราแม้นี่แล ย่อมมีความตาย มีปกติเป็นอย่างนี้ ไม่ล่วง พ้นความตายอย่างนี้ไป ได้” ขอจงไปสู่สุคติเถิด เสร็จแล้วค้อมศีรษะ หรือยกมือไหว้อีกครั้งหนึ่ง ค่อยเดินลงจากเมรุ แล้วรับของที่ระลึกจาก เจ้าภาพ (ถ้ามี)

วิธีส่งเสริมวัฒนธรรมในพิธีวางดอกไม้จันทน์

การส่งเสริมวัฒนธรรมในพิธีวางดอกไม้จันทน์งานศพ จะดำเนิน ไปด้วยดี จะต้องมีการเรียนรู้และถือ ปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจาก ประชาชนทุกฝ่าย มีหน่วย งานราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชน กลุ่มมวลชนต่าง ๆ ให้การสนับสนุนด้วยดี ผู้นำปฏิบัติมาจาก ๓ ฝ่าย ประสมประสานเป็น **"ไตรภาคี"** คือ

๑. เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ผู้เป็นเจ้าของสถานที่
๒. เจ้าภาพ ผู้จัดการงานศพ
๓. พิธีกรผู้ประกาศแนะนำในการประกอบพิธี

โดยเน้นที่การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบดังต่อไปนี้

๑. จัดพิมพ์หนังสือ "การส่งเสริมวัฒนธรรมในพิธีวางดอกไม้จันทน์" เพื่อแจกจ่ายเป็นวิทยาทานแก่ประชาชนทั่วไป หรือผู้ใดจัดงานศพอาจจะขอไปแจก เป็นของชำร่วยโดยเสียค่าใช้จ่ายเพียงต้นทุนเท่านั้น
๒. เมื่อทางคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมจัดอบรมพระสังฆาธิการหรือพระ นวกะประจำปี ให้ชี้แจงหลักเกณฑ์นี้ให้เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ นำไปเผยแพร่แก่พระนวกะเมื่อลาสิกขาไปแล้วย่อมมีความเข้าใจสามารถ ทั้งแนะนำและปฏิบัติได้
๓. เมื่อมีการเทศน์ในงานศพ ให้พระสงฆ์องค์แสดงธรรมได้พูดหลักเกณฑ์การขึ้นวางดอกไม้จันทน์ ให้ผู้ฟังได้ทราบด้วยทุกครั้ง

๔. การบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมงานศพ ท่านเจ้าคณะจังหวัดนครปฐมมีหนังสือแนะนำให้สวดเพียง ๒ จบ เมื่อสวดจบที่ ๑ แล้วให้มีการกล่าวธรรมกถาจบแล้ว สวดอีก ๑ จบเป็นเสร็จพิธี ผู้กล่าวธรรมกถาหรือ ธรรมสังเวช ขอให้นำหลักเกณฑ์การวางดอกไม้จันทน์ ชี้แจง ด้วยทุกครั้ง ผู้พูดจะเป็นพระสงฆ์-สามเณร หรือฆราวาส ผู้มีความสามารถ เช่น ผู้แทนสภาวัฒนธรรม ผู้แทนชมรมเปรียญธรรม ผู้แทน พุทธสมาคม อนุศาสนาจารย์ ครูอาจารย์ หรือพิธีกรก็ได้

๕. ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนท้องถิ่น ได้ช่วยเสนอข่าวพร้อมเสนอหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบเพื่อถือปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมไทย ในเรื่องการวางดอกไม้จันทน์ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ภาคปกิณณกะ

- เรื่องกฐิน
- พิธีถวายผ้ากฐิน
- ข้อสังเกต
- พิธีเปิดอบรมหรือประชุมสัมมนา
- การดื่มถวายพระพร
- การรับเพลิงพระราชทานและการปฏิบัติของผู้ร่วมพิธีพระราชทานเพลิงศพ
- โครงการวัดร่มเย็น

กฐิน

คำว่า "กฐิน" แปลว่า ไม้สะดึง คือเป็นไม้แบบสำหรับตัดจีวร เพราะต้องเอาไม้สะดึงมากะเพื่อตัดผ้าให้เป็นจีวร

ผ้ากฐิน คือ ผ้าจีวรที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษาครบถ้วนไตรมาส

กฐินทาน คือ การทอดกฐินที่ทำตามกำหนดเวลาภายใน ๑ เดือน นับแต่วันออกพรรษา แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ และต้องทอดถวายแก่พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาอย่างน้อย ๕ รูปขึ้นไป

ชื่อกฐินมี ๒ อย่าง คือ **จุลกฐิน** และ **มหากฐิน**

จุลกฐิน ต้องทำให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่เก็บฝ้ายมานั่งปั่นกรอเป็นด้าย ทอเป็นผ้า ตัดเย็บและย้อมทำให้สำเร็จเป็นจีวร ทำพิธีทอดถวายพระสงฆ์ในวันนั้นวันเดียว ทอดจุลกฐินมีอานิสงส์มาก เพราะทุกคนต้องเหน็ดเหนื่อยจากการเตรียมงานมากแต่มีเวลาน้อยนิด ต้องพร้อมเพรียงกันทำจึงจะสำเร็จได้

มหากฐิน ไม่ได้กำหนดเวลาแน่นอน มีเวลาเตรียมตัวมากในการจัดงานทอดกฐิน เพียงแต่ต้องทำในฤดูกาลทอดกฐินเท่านั้น ส่วนใหญ่จะนิยมทำแบบมหากฐิน

วัดที่จะนำไปทอดมี ๒ ประเภท คือ **วัดราษฎร์** และ**วัดหลวง**

กฐินราษฎร์ ได้แก่ผ้ากฐินที่ประชาชนทั่วไปมีจิตศรัทธาแจ้งความจำนงจับจองเป็นเจ้าของกฐิน เมื่อถึงกำหนดก็นำองค์กฐินไปทอดถวายท่ามกลางสงฆ์ที่-

อยู่จำพรรษาในวัดราษฎร์ทั่วๆ ไป

กฐินหลวง ได้แก่ผ้ากฐินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้กระทรวง ทบวง กรม กอง องค์การ สมาคม ตลอดจนภาคเอกชนที่ขอพระราชทานให้นำไปทอดถวายท่ามกลางพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในพระอารามหลวง ยกเว้นวัดหลวงที่สำคัญ ๑๖ วัด ห้ามขอพระราชทาน นอกจากจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดผู้หนึ่งไปทอดเป็นผู้แทนพระองค์ วัดหลวงที่สำคัญ ๑๖ วัด คือ.-

เขตกรุงเทพมหานคร

๑. วัดเทพศิรินทราวาส
๒. วัดบวรนิเวศวิหาร
๓. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
๔. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
๕. วัดมกุฏกษัตริยาราม
๖. วัดมหาธาตุยุวราษฎร์รังสฤษดิ์
๗. วัดราชบพิธ
๘. วัดราชประดิษฐ์ฯ
๙. วัดสุทัศนเทพวราราม
๑๐. วัดราชาธิวาส
๑๑. วัดอรุณราชวราราม
๑๒. วัดราชโอรสาราม

จังหวัดนครปฐม วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัดนิเวศธรรมประวัติและวัดสุวรรณดาราราม

จังหวัดพิษณุโลก วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

เรื่องของประเพณี ในการทอดผ้ากฐินมีประเพณีอย่างหนึ่งคือผู้จัดการทอดผ้ากฐินจะต้องทำธงผ้าเขียนเป็นรูปสัตว์ เช่น จระเข้ หรือเต่าไปด้วย เมื่อทอดกฐินเสร็จแล้ว ก็นำไปปักไว้ที่ศาลาหน้าวัดหรือหน้าโบสถ์ หรือที่ใดที่หนึ่งที่เห็นได้ง่ายเพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงให้รู้ว่า "วัดนี้ทอดกฐินแล้ว" เพราะพอถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มักจะมีผู้ศรัทธาหวังจะอนุเคราะห์พระสงฆ์ให้ได้รับอานิสงส์กฐิน ไปสืบเสาะหาวัดที่ไม่มีใครทอดกฐินซึ่งเรียกกันว่า "ตกกฐิน" หรือ "กฐินตกค้าง" บางทีเรียกว่า "กฐินโจร" ซึ่งหมายความว่า กฐินที่ไม่ได้จองล่วงหน้าตามธรรมเนียม จู่ ๆ ก็ไปทอดกันโดยมิได้บอกกล่าวให้ทางวัดรู้ตัว อย่างนี้ก็ได้อานิสงส์มากดีเหมือนกัน

บุญธรรมดาที่ไม่ธรรมดา ปกติการทำบุญกุศลอย่างอื่น ๆ ทั่วไปนั้นคนที่ไปทำบุญถวายทาน จะได้บุญที่เรียกว่าอานิสงส์ฝ่ายเดียว แต่การทอดกฐินนอกจากผู้ทอดกฐินจะได้อานิสงส์คือบุญแล้ว ผู้รับคือพระสงฆ์ได้รับอานิสงส์ด้วย เรียกว่าได้ทั้งผู้ให้ ได้ทั้งผู้รับ มีอย่างเดียวเท่านั้น **การทอดกฐินจึงเป็นการทำบุญธรรมดาที่ไม่ธรรมดา**

คำพูดเกี่ยวกับงานกฐิน จองกฐิน องค์กฐิน บริวารกฐิน แห่กฐิน ฉลองกฐิน ทอดกฐิน กรานกฐิน อนุโมทนากฐิน กฐินหลวง กฐินราษฎร์ กฐินตกค้าง กฐินโจร จุลกฐิน มหากฐิน ฯลฯ

พิธีถวายผ้ากฐิน

กฐินหลวง พิธีถวายผ้าพระกฐินจะจัดทำในพระอุโบสถ ส่วนกฐินราษฎร์ กฐินป่าวร้อง หรือกฐินสามัคคีสำหรับวัดราษฎร์ มีประชาชนจำนวนมาก จะทอดที่โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญที่ใดที่หนึ่งก็ได้ตามความเหมาะสม

การกรานกฐิน เป็นเรื่องของพระภิกษุสงฆ์ที่ได้รับผ้ากฐินจะต้องปฏิบัติตามพระบรมพุทธานุญาต มอบผ้าให้องค์ครองกฐินด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา และสงฆ์ทั้งนั้นกรานกฐิน ซึ่งต้องทำกันในอุโบสถเท่านั้น

การจัดเตรียมงาน

๑. จัดโต๊ะหมู่บูชา
๒. จัดอาสน์สงฆ์
๓. จัดโต๊ะเล็กสำหรับวางพานแว่นฟ้าผ้าไตรครอง ตรงหน้าพระรูปที่ ๒
๔. จัดสถานที่ตั้งบริวารกฐิน
๕. จัดสถานที่ให้คณะท่านเจ้าภาพ และประชาชนผู้มาร่วมงาน-ตามความเหมาะสมแก่สถานที่
๖. เตรียมด้ายสายสิญจน์ไว้ให้เพียงพอ เมื่อต้องการใช้
๗. เตรียมเทียนชนวน เชิงเทียน อุปกรณ์ในการจุด และที่กรวดน้ำ
๘. เมื่อคณะเจ้าภาพทอดกฐินเดินทางมาถึง ให้จัดวางสิ่งของตาม-ที่กำหนดตามข้อ ๓ และ ๔

๙. พิธีกร กล่าวแนะนำคณะเจ้าภาพให้ที่ประชุมรู้จักแล้ว เชิญ-ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

๑๐. พิธีกรอาราธนาศีล ประธานสงฆ์ให้ศีล

๑๑. พิธีกรเชิญผ้ากฐินให้เจ้าภาพ บนผ้าไตรมีผ้าห่มพระประธาน-วางไว้ด้วย (เชิญเฉพาะผ้าเท่านั้นไม่ต้องใช้พาน)

๑๒. เจ้าภาพรับผ้ากฐินแล้วหยิบผ้าห่มพระประธานมอบให้ไวยาวัจกร นำไปห่มพระประธาน

๑๓. เจ้าภาพหันหน้าไปทางพระประธาน ว่านะโมสามจบ แล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้ากฐินต่อไป (พิธีกรเตรียมคำถวายผ้ากฐินติดไว้ที่ไตรด้วย)

๑๔. ในกรณีที่พิธีกรจะเป็นผู้กล่าวนำถวายผ้ากฐิน ก็ต้องแนะนำเจ้าภาพตามข้อ ๑๓ ด้วย

๑๕. เมื่อพระสงฆ์ทั้งหมดรับ "สาธุ" แล้ว เจ้าภาพพึงประเคนผ้าไตรแก่พระภิกษุรูปที่ ๒ พร้อมทั้งเทียนปาติโมกข์

๑๖. เมื่อพระสงฆ์ท่านได้อปโลกน์เสร็จแล้ว ก็เตรียมจัดถวายเครื่อง-ไทยธรรมและฟังพระสงฆ์อนุโมทนาเป็นเสร็จพิธี

ข้อสังเกต

ในงานสำคัญ ๆ ระดับประเทศชาติ เช่น งานเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๗๒ พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะมีพิธีสำคัญ ๆ ๓ อย่าง คือ

- พระราชพิธี
- ศาสนพิธี
- รัฐพิธี

และเป็นที่น่าสังเกตว่า ทุกงานที่มีนั้นจะมีศาสนพิธี เข้าผสมประสานอยู่ ด้วย แทบทุกงานไป ฉะนั้น ศาสนพิธีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พิธีกรควรศึกษา ให้ เข้าใจถ่องแท้

งานพระราชพิธี เช่น

- พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา
- พระราชพิธีหล่อพระพุทธรูป
- พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้ากฐิน
- พระราชพิธีเสกน้ำพระพุทธมนต์
- พระราชพิธีถวายพระราชกุศลทักษิณานุปทาน
- พระราชพิธีเสด็จออกมหาสมาคม

งานรัฐพิธี เช่น

- งานสโมสรสันนิบาต
- พิธีทูลเกล้าฯ ถวายของที่ระลึก
- พิธีถวายพระพรชัยมงคล

พิธีเปิดอบรมหรือประชุมสัมมนา

ในพิธีการอบรมหรือประชุมสัมมนาโครงการต่าง ๆ จะมีการตั้งโต๊ะหมู่บูชา มีพระพุทธรูป ธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ ประดิษฐานอยู่ด้วยกัน ผู้เป็นประธานพิธีจะปฏิบัติไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะการแสดงความเคารพมักจะแตกต่างกัน

ภายหลังจุดธูป-เทียน บูชาพระรัตนตรัย กราบพระพุทธรูป 3 ครั้ง

1. ลุกขึ้นยืนแล้วถอยหลัง 1 ก้าว โค้งคำนับพระพุทธรูป-ธงชาติและพระบรมฉายาลักษณ์ (คำนับ 3 ครั้ง)
2. ลุกขึ้นยืนแล้วโค้งคำนับ 2 ครั้ง คือ ธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์
3. ลุกขึ้นยืนแล้วโค้งคำนับครั้งเดียว คือ ตรงพระพุทธรูป

เรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้มีหนังสือที่ ศธ. 1303/5541 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2531 หารือไปยังสำนักพระราชวังเพื่อขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับแบบอย่างการปฏิบัติทางวัฒนธรรมบางประการ เพื่อนำมาเรียบเรียงเอกสารเรื่องมารยาทไทย และได้สอบถามไปว่า "เมื่อประธานกราบพระพุทธรูปแล้วถอยออกมาค้อมศีรษะคำนับครั้งเดียวตรงกลาง คือ พระพุทธรูปได้ชื่อว่าเคารพทั้งธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ในขณะเดียวกัน ทั้งนี้จะเป็นการสมควรหรือไม่

สำนักพระราชวังได้มีหนังสือที่ พว.001/3735 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2531 ตอบกลับมาว่า "เป็นการถูกต้องแล้ว"

จึงสรุปได้ว่า ประธานค้อมศีรษะ **คำนับเพียงครั้งเดียวเท่านั้น** ไม่ต้องค้อมศีรษะ 2 หรือ 3 ครั้งอย่างที่หลายท่านปฏิบัติกันอยู่

การดื่มถวายพระพร

ด้วยได้ปรากฏว่าในงานเลี้ยงต่าง ๆ ที่เอกชนจัดขึ้น และลักษณะของงานมิได้เกี่ยวข้องถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น งานเลี้ยงฉลองการสมรสที่มิใช่การสมรสพระราชทาน ก็ได้มีการชักชวนดื่มถวายพระพรแล้วดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วย จึงมีผู้ข้องใจสงสัยว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นการถูกต้องหรือไม่ ควรที่ทางราชการจะได้ให้คำแนะนำ

สำนักพระราชวังจึงขอแนะนำว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นทรงเป็นพระประมุขและทรงเป็นที่เคารพสักการะอย่างยิ่งของทุกคนในชาติ ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะแสดงความปรารถนาดีและแสดงความจงรักภักดีต่อเบื้องพระยุคลบาทได้ การเชิญชวนให้ดื่มถวายพระพรเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความปรารถนาดีและจงรักภักดีประการหนึ่ง ทุกคนจึงย่อมมีสิทธิ์ที่จะกระทำได้ แต่ก็ควรระมัดระวังให้การแสดงออกนั้นเป็นไปโดยควรแก่พระเกียรติยศ กล่าวคือ ถ้าจะให้มีการเชิญชวนดื่มถวายพระพรก็ควรเชิญชวนดื่ม เฉพาะในงานที่จัดขึ้นเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นงานที่มีเกียรติและบรรดาผู้ไปในงานแต่งกายสุภาพ เช่น งานฉลองเพื่อความเป็นสิริมงคลหรือเพื่อความ สามัคคี หรือเพื่อเป็นเกียรติแก่บุคคลหรือคณะบุคคล **สำหรับงานเลี้ยงเพื่อความ สนุกสนานเฮฮาระหว่างกัน โดยไม่คำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย ก็ไม่สมควรที่จะมีการดื่มถวายพระพร**

อนึ่ง การดื่มแชมเปญอำนวยพรหรือถวายพระพร เป็นขนบประเพณีที่ปฏิบัติกันในสังคมของโลกเกือบจะทั่วไป และไทยเราก็ได้ถือเป็นแบบอย่างการปฏิบัติมานาน ตั้งแต่รัชกาลที่ ๔ หรือที่ ๕ แต่โดยเหตุที่แชมเปญเป็นของหายากในเมืองไทย ทั้งราคาแพงมาก ในบางสังคมจึงใช้เครื่องดื่มที่พอจะหาใช้

กันได้แทน การดื่มแชมเปญจึงกลายเป็นดื่มสุราหรือเบียร์ แต่ก็ถือว่าเป็นการดื่มถวายพระพรด้วยความจงรักภักดีเช่นกัน เพราะค่าอยู่ที่น้ำใจอันแสดงออกซึ่งความภักดีมิใช่ค่าของเครื่องดื่ม

และการดื่มถวายพระพรนั้น ขึ้นอยู่แก่จิตใจของผู้ถวายพระพร เขาจะถวายเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์เดียว หรือจะถวายพระพรสมเด็จพระอัครมเหสี และพระราชวงศ์พระองค์ใดบ้าง ย่อมสุดแต่อัธยาศัยและสุดแต่โอกาส สำนักพระราชวังเห็นว่าไม่เป็นการสมควรที่ทางราชการจะไปชี้จูงอันจะทำให้ค่าแห่งน้ำใจที่จะออกมาด้วยความภักดีนั้นลดน้อยลงไป

ส่วนในงานเลี้ยงฉลองสมรสพระราชทานนั้น เมื่อจบการดื่มถวายพระพรแล้ว ประธานในพิธีไม่ควรกล่าวคำให้โอวาทตามคำเชิญหรือคำขอของเจ้าภาพ เพราะคู่สมรสได้รับพระราชทานพระบรมราโชวาทและรับพระราชทานพรเรียบร้อยแล้ว ประธานในพิธีควรยกเหตุผลดังกล่าวนี้ ชี้แจงให้แขกผู้มีเกียรติได้ทราบ แล้วจึงเชิญชวนแขกผู้มีเกียรติดื่มอวยพรให้แก่คู่สมรสแทน

ส่วนการเปล่งเสียงไชโยนั้น หากเป็นงานพระราชพิธีหรืองานเสด็จพระราชดำเนิน ไม่ควรกล่าวหรือเปล่งเสียง แต่ในโอกาสทั่ว ๆ ไป ควรที่จะพร้อมใจกันเปล่งเสียงไชโยถวายพระพรหลังจากที่ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบแล้ว

การรับเพลิงพระราชทาน
และการปฏิบัติของผู้ร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ

ที่ พว. ๐๐๐๑/๕๖๗

สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง
กท. ๑๐๒๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๔๑

เรื่อง การบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีในงานพระราชทานเพลิงศพ

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

ด้วยในการจัดงานพระราชทานเพลิงศพบางรายได้มีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อเจ้าหน้าที่เชิญเพลิงพระราชทานไปถึงวัด หรือบรรเลงในขั้นตอนการปฏิบัติอื่น ๆ ของงาน ซึ่งในกรณีนี้เป็นการไม่ถูกต้องและเหมาะสม

สำนักพระราชวังจึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอความร่วมมือได้โปรดช่วยเผยแพร่ให้วัดที่มีเมรุได้ทราบโดยทั่วกันต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายแก้วขวัญ วัชโรทัย)
เลขาธิการพระราชวัง

เรียนท่านผู้มาร่วมพิธีพระราชทานเพลิงศพทุกท่าน ฌาปนสถานกองทัพบก ขอประชาสัมพันธ์ท่านผู้มีเกียรติทราบโดยทั่วกันว่า นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ได้ขอความร่วมมือช่วยเผยแพร่แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับงานพระราชทานเพลิงศพ ดังนี้

ประการที่ ๑ เมื่อพนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงพระราชทานมาถึง มิต้องบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี และเจ้าหน้าที่ฌาปนสถานไม่ต้องกดกริ่งสัญญาณ

ประการที่ ๒ ผู้ร่วมพิธีพระราชทานเพลิงศพ ไม่ต้องลุกขึ้นยืนแสดงความเคารพ เมื่อพนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงพระราชทานมาถึง

ประการที่ ๓ เป็นหน้าที่ของเจ้าภาพในการตั้งแถวรับเพลิงพระราชทาน และเดินตามส่งเพลิงจนถึงบันไดเมรุ

ขันทึกท้ายเล่ม

นับตั้งแต่โยมแม่โทรมาบอกว่าโยมพ่อไม่สบาย เมื่อประมาณต้น ๆ เดือนพฤษภาคม ผู้เขียนมีกำหนดจะเดินทางไปยุโรปในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จึงได้กลับไปบ้านเพื่อเยี่ยมโยมพ่อก่อน เห็นโยมมีอาการซูบลงที่บริเวณท้องโตขึ้น โยมบอกว่าแน่นท้องและทานข้าวไม่ค่อยได้ ลูก ๆ พาไปตราจรักษาที่โรงพยาบาลจันทรุเบกษา และคุณหมอนัดตรวจอีกในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เมื่อผู้เขียนกลับจากยุโรปแล้ว ได้โทรไปถามอาการของโยมอีกครั้ง น้องสะใภ้บอกว่าหมอที่โรงพยาบาลจันทรุเบกษานัดตรวจอีกในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ นับตั้งแต่ผู้เขียนเห็นอาการของโยมแล้วก็คิดในใจว่าโยมน่าจะเป็นโรคร้าย เย็นวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ ได้โทรไปปรึกษากับคุณรัชฎาพร สุวรรณเวชทิพย์ ซึ่งเป็นพยาบาลอยู่ที่ โรงพยาบาลนครปฐม ว่าจะพาโยมมาตรวจรักษาที่โรงพยาบาลนครปฐม ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ใหญ่ และทันสมัยกว่าโรงพยาบาลในกำแพงแสน ซึ่งคุณรัชฎาพร ก็ได้ให้คำแนะนำและยินดีจะอำนวยความสะดวกถ้าจะมารักษาที่โรงพยาบาล นครปฐม

เช้าวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ก่อนที่ผู้เขียนจะเดินทางไปหาโยมที่บ้าน คุณฉัตรวลัย ใจอารีย์ หัวหน้าตึกพิเศษสงฆ์โรงพยาบาลนครปฐม ได้โทรมาถามอาการของโยมด้วยความห่วงใย และพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกถ้าจะพาโยมมาพักรักษาที่โรงพยาบาลนครปฐม และจะติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล กำแพงแสนในการดูแลและทำเรื่องส่งตัวมายังนครปฐมให้ เพื่อที่ผู้ป่วยจะได้ไม่ต้องรอนาน ผู้เขียนไปบ้านและบอกโยมว่าจะพาไปโรงพยาบาล โยมพยักหน้าตอบยอมรับและเตรียมตัวทันที เมื่อถึงโรงพยาบาลกำแพงแสนแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ทางคุณฉัตรวลัยได้ติดต่อไว้ ได้อำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดีทำเรื่อง ส่งตัวให้ในเวลาไม่นานนัก

เมื่อมาถึงโรงพยาบาลนครปฐม คุณรัชฎาพร สุวรรณเวชทิพย์ ก็มาคอยรับและพาโยมไปพบคุณหมอ เมื่อคุณหมอตรวจแล้วพาเข้าพัก ณ ตึกรวมเมฆ ระยะเวลาที่โยมพักอยู่ที่โรงพยาบาลได้ดำเนินการรักษาไม่ ว่าจะเจาะเลือดส่องกล้องทำซีทีสแกน แล้วสรุปให้ญาติๆ

รับรู้ว่าโยมเป็นโรงมะเร็งระยะสุดท้าย โรคได้กระจายไปยังส่วนต่างๆ มากแล้ว ยากที่จะทำการรักษาได้ เนื่องจากผู้ป่วยอายุมากแล้ว และร่างกายอ่อนแอเกินกว่าที่จะรักษาได้ตามกระบวนการต้องรักษาไปตามอาการ อยู่โรงพยาบาลได้ ๕ วัน คุณหมอก็อนุญาตให้กลับบ้านได้ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผู้เขียนพาโยมพ่อกลับมาพักอยู่ที่วัดพระปฐมเจดีย์ เพื่อให้โยมได้พักอยู่ใกล้ๆ และสะดวกที่จะไปโรงพยาบาล เนื่องจากคุณหมอได้นัดตรวจอีกครั้งในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ เมื่อโยมมาอยู่ที่วัดอาการของโยมก็มีแต่ทรงและทรุด เนื่องจากโยมทานข้าวไม่ได้ มีอาการแน่นท้อง แต่ไม่ได้เจ็บปวดอะไร ช่วงที่โยมพักอยู่ที่วัดได้เตรียมอาหารให้โยมใส่บาตรทุกวัน วันละ ๑๘ รูป และช่วงนี้คุณพุทธชาติ โค้วอำนวยโชคได้จัดยาต้มมาโยมทาน ซึ่งเมื่อทานยาชนิดนี้แล้วโยมสามารถถ่ายได้ทำให้อาการแน่นท้องบรรเทาลงไปบ้าง

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ โยมไปโรงพยาบาลเพื่อพบกับคุณหมอที่นัดไว้ แต่เป็นคุณหมอคนละท่าน กับที่ตรวจครั้งแรก คุณหมอท่านนี้ตรวจแล้วบอกว่าโยมป่วยเป็นโรคตับแข็ง ไม่ได้พูดถึงโรคมะเร็งเลย เมื่อตรวจแล้วก็ให้กลับบ้าน เมื่อกลับมาญาติๆ และคนที่รับรู้เรื่องราวมาตั้งแต่ตอนต้น ไม่ว่าจะเป็นคุณนงณภัทร ฟักภูทอง (ปุ๊ก) คุณสุนันทา ใจบุญมา (อ้อย) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายรังสีโรงพยาบาลนครปฐม เป็นคนทำซีทีสแกนให้โยม เห็นแผ่นฟิล์มของโยม ทุกคนก็เข้าใจว่าโยมเป็นมะเร็ง แต่พอได้ยินหมอบอกว่าเป็นโรคตับแข็ง ทุกคนก็งง ว่าคุณหมอวินิจฉัยโรคไม่เหมือนกัน หลายคนก็เสนอให้พาโยมไปตรวจที่โรงพยาบาลใหญ่ๆ ในกรุงเทพ เช่น โรงพยาบาลรามาธิบดี และศูนย์มะเร็ง เป็นต้น พร้อมกับได้ติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลนั้น ๆ เพื่อพาโยมไปตรวจ และให้ผู้เขียนขอประวัติการรักษาที่โรงพยาบาลนครปฐม

ผู้เขียนได้ติดต่อกับ คุณรัชฎาพร สุวรรณเวชทิพย์ เพื่อขอประวัติการรักษา คุณรัชฎาพร ก็ร้อนใจ กับการตัดสินใจของญาติผู้ป่วยและได้ติดต่อนัดให้ไปพบกับคุณหมอท่านแรกที่ตรวจอีกครั้ง ในวันที่ ๒๒ มิถุนายน เมื่อโยมไปพบคุณหมอและคุณหมอได้ตรวจแล้ว คุณหมอได้โทรศัพท์มาอธิบายโรคที่โยมเป็นอยู่ให้ ผู้เขียนเข้าใจและยืนยันว่าโยมป่วยเป็นโรคมะเร็งเหมือนเดิม และอยู่ในระยะเวลาที่จะรักษาตามกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นให้คีโม หรือผ่าตัดไม่ได้แล้ว ผู้เขียนก็เข้าใจและพร้อมที่จะพาโยมกลับไปอยู่ที่บ้านดูแลรักษาตาม

อาการ หรือรักษาตามแผนโบราณที่มีผู้มาแนะนำเป็นจำนวนมาก และแต่ละขนานก็บรรยายสรรพคุณว่าหาย ทั้งนั้น ช่วงเย็นวันนั้นคณะญาติๆ ก็ยังไม่ล้มเลิกความตั้งใจที่จะพาโยมไปตรวจที่โรงพยาบาลในกรุงเทพ ประมาณห้าโมงเย็นคุณสุนันทา ได้มาคุยกับญาติ ๆ และได้กลับไปที่โรงพยาบาลนครปฐม แล้วเอาแผ่นฟิล์ม ให้คุณหมอที่คุ้นเคยอ่านอีกครั้ง คุณหมอท่านนั้นยืนยันว่าโยมป่วยเป็นโรคมะเร็ง และเป็นระยะที่ ไม่สามารถทำการรักษาให้หายได้แล้ว

เมื่อถึงตอนนี้ทุกคนต่างยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นกับโยม ผู้เขียนได้โทรศัพท์กลับไปที่บ้านให้จัดเตรียมที่ไว้ ให้โยมกลับไปพัก เพื่อที่จะได้อยู่ใกล้ ๆ ลูก ๆ หลาน ๆ วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผู้เขียนพาโยมกลับไปพัก ที่บ้านพร้อมกับไปทำบ้าน เพื่อให้เป็นที่สะดวกสบายแก่โยม ช่วงเวลาที่โยมพักอยู่ที่บ้านมีผู้ที่มีจิตใจเอื้อ เฟื้ออารีต่อ โยมพ่อโยมแม่และลูกๆ หลายท่านไปให้กำลังใจ เช่น คุณโยมสุวรรณ ศุภโสภณ คุญโยมชลอ ใจบุญมา คุณนงณภัทร ฟักภูทอง คุณพุทธชาติ โค้วอำนวยโชค คุณฉัตรวลัย ใจอารีย์ คุณรัชฎาพร สุวรรณเวชทิพย์ ที่ไปพูดไปคุยไปให้กำลังโยมและลูกๆ ตลอดจนคณะของ คุณโยมสุนันท์ ชัชชัย และคุณโยมกิตติยา สันติกฤษณเลิศ ที่ได้อาราธนาท่าน ดร.พระมหาณรงค์ศักดิ์ วัดใหม่ย้ายแป้น ท่านพระครูพิศาลเจติยภาณี ท่านพระครูวินัยธรสุทน สุริยูปโม ท่านพระมหาสมคิด ยสพโล คณะพระภิกษุวัดพระปฐมเจดีย์ วัดไร่เกาะต้นสำโรง ตลอดจนอุบาสิกาวัดไร่เกาะต้นสำโรง มาสาธยายพระไตรปิฎกให้โยมฟัง ที่วัดไร่แตงทอง

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ช่วงเช้าคุณโยมสุวรรณ ศุภโสภณ คุณนงณภัทร ฟักภูทอง คุณชลอ ใจบุญมา คุณแม่ใส สุวรรณอาสน์ คุณสุนันทา ใจบุญมา ได้ไปทำก๋วยเตี๋ยเลี้ยงลูกๆ หลานๆ ของโยม ที่บ้าน ช่วงบ่ายท่านพระครูวินัยธรสุทน สุริยูปโม คุณสุนันท์ ชัชชัย คุณกิตติยา คุณดาวสวรรค์ กันจากภัยรี ได้ไปเยี่ยมไปให้กำลังใจโยม ท่านพระครูวินัยธรสุทนได้บอกให้ผู้เขียนให้ศีลแก่โยม และท่านได้ขึ้นกรรมฐาน ให้กับโยม โดยสอนกรรมฐานเบื้องต้นให้โยมได้ปฏิบัติ คณะของคุณดาวสวรรค์ กันจากภัยรี คุณกิตติยา สันติกฤษณเลิศ คุณสุนันท์ ชัชชัย ได้พาลูกชายคนที่โยมเป็นห่วงมากมากราบเท้า มาพูดความในใจ มาให้คำ มั่นสัญญาต่อพ่อ ได้เห็นภาพที่โยมพ่อเอามือลูกศีรษะน้องชาย ได้เห็นน้ำตาของโยมพ่อโยมแม่ และน้องชาย เป็นน้ำตาของความตื่นตันใจ ที่ผู้เป็นพ่อ

เป็นแม่เห็นลูกชายที่ตัวเอง เป็นห่วงมากราบแทบเท้าแล้วบอกว่า รักพ่อรักแม่ ผู้เขียนรู้สึกปลาบปลื้มใจ และอนุโมทนากับคณะของคุณโยมที่ได้มาทำสิ่งดีๆ ให้กับโยมและลูกๆ วันนั้นผู้เขียนสรุปเองว่า อาการของโยมไม่ดีขึ้นเลย มีแต่ทรุดลงเรื่อยๆ เนื่องจากโยมไม่สามารถทานข้าวได้ จึงตกลงจะไปโยมเข้าโรงพยาบาลก่อนกำหนดที่คุณหมอนัดไว้ ซึ่งคุณหมอนัดวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ พี่ชายผู้เขียนได้พาโยมจากบ้านที่กำแพงแสนมาโรงพยาบาลนครปฐม ช่วงที่ขึ้นรถแล้วปิดประตู พี่สะใภ้ซึ่งอยู่ในรถบอกว่า พ่อพูดขึ้นมาว่า **อยู่บ้านกันให้สบายนะลูก** ทำให้คนที่ อยู่ในรถ รู้สึกใจหายกับคำพูดของโยม เมื่อมาถึงโรงพยาบาลคุณหมอตรวจแล้วพบว่าโยมขาดน้ำ ขาดอาหาร เลือดน้อย และให้พักที่ตึกพิเศษ ๒ หลวงพ่อแช่ม ห้อง ๒๕๔๕ ชั้น ๔ แล้วดำเนินการให้น้ำเกลือ ให้เลือด สอดสายยางทางจมูกเพื่อให้อาหาร ตอนเย็นๆ ผู้เขียนไปเยี่ยมโยมประจวบกับช่วงที่คุณหมอมาตรวจพอดี เมื่อตรวจเสร็จคุณหมอได้เรียกญาติ ๆ ออกมาคุยนอกห้องแล้วบอกว่า ผู้ป่วยคงไม่ได้กลับบ้านแล้ว อาการเป็นมาก แต่ระบุเวลาไม่ได้ว่าจะอยู่นานแค่ไหน และถามญาติ ๆ ว่าจะให้ใส่ท่อออกซิเจนหรือกรีดเนื้อเพื่อให้ยาทาง เส้นเลือดใหญ่หรือไม่ ผู้เขียนและพี่ๆ น้องๆ ตกลงว่าจะไม่ทำ เมื่อใส่สายยางทางจมูกแล้วโยมก็ลำคาญอยากเอาออก ผ่านไปประมาณ ๒ วัน โยมก็สงบนอนนิ่งๆ ไม่กระสับกระสาย

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ผู้เขียนได้จัดอาหารผ้าไตรแล้วนิมนต์พระ ๔ รูป ไปรับสังฆทานที่โรงพยาบาล อาการของโยมมีแต่ทรุดลงเรื่อยๆ เจ้าหน้าที่พยาบาลได้นำเครื่องวัดชีพจร และวัดการเต้นของหัวใจมาใส่ไว้ เพื่อญาติได้ดูการเต้นของหัวใจผู้ป่วย ช่วงนี้หลังจากได้รับคำยืนยันจากคุณหมอแล้ว ผู้เขียนก็เข้าใจว่าโยมคงอยู่กับลูกๆ ได้ไม่นานแน่ จึงได้เตรียมการไปจองศาลากับหลวงพ่อ พระครูโกศลนวการ เจ้าอาวาสวัดหนองกระทุ่ม โดยขออนุญาตใช้ศาลาการเปรียญของวัดหนองกระทุ่ม ซึ่งหลวงพ่อก็อนุญาต และได้แจ้งกับท่านพระครูปลัดถาวร ถาวโร ท่านพระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม ท่านพระปลัดพิเชษ ธมฺมธโช เพื่อให้มาช่วยจัดสถานที่ ช่วงที่โยมพักอยู่ในโรงพยาบาล ระยะนี้ ผู้เขียนและพี่ ๆ น้อง ๆ ก็ได้ความกรุณาจาก คุณนงณภัทร ฟักภูทอง และคุณพุทธชาติ โค้วอำนวยโชค ที่คอยส่งอาหารให้กับญาติที่มาเฝ้าโยม ตลอดจน

ดูแลเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นอย่างดี ได้ความกรุณาจากคุณฉัตรวลัย ใจอารีย์ คุณรัชฎาพร สุวรรณเวชทิพย์ คุณสุนันทา ใจบุญมา ประสานงานติดตามค่อยอำนวยความสะดวกเรื่องต่าง ๆ ให้ ได้ความเมตตาจากท่าน อาจารย์พระมหาเชาวน์ วรเขโม และท่านพระมหาดุสิตศักย์ ติกฺขปญฺโญ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ที่แวะเวียนไปให้ กำใจเป็นประจำ

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๖.๒๐ น. คุณนงณภัทร ฟักภูทอง ก็โทรมาบอกว่าโยมพ่อเสียแล้ว ผู้เขียนไปที่โรงพยาบาลเพื่อดูโยมอีกครั้ง แล้วกลับไปที่วัดหนองกระทุ่ม เพื่อจัดเตรียมสถานที่ และแจ้งพระครูปลัดถาวร ถาวโร พระปลัดพิเชษ ธมฺมธโช และพระครูสมุห์อิทธิพัทธ์ ให้มาช่วยจัดสถานที่สักพักท่าน พระครูวิสุทธิ์ธีรคุณ ท่านพระครูโกศลธรรมรัตน์ ท่านพระครูปิยธรรมพิมล ท่านพระครูธรรมธรพรหมลิขิต ยโสธโร ท่านพระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม และทีมงานอีกหลายรูปก็มาช่วยกันจัดสถานที่ รูปใดมีสิ่งของก็ให้หยิบยืมมาใช้ในงาน ด้วยความยินดีและเต็มใจ ท่านพระครูโกศลธรรมรัตน์ และท่านพระครูวิสุทธิ์ธีรคุณ ให้ยืมพรมมาใช้ในงาน ท่านพระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม นำเครื่องเสียงช่วย ท่านพระครูปลัดถาวร นำเก้าอี้หลุย จากวัดไร่ขิงมาช่วย เพื่อไว้รับรองพระมหาเถระ และยังมีเพื่อนสหธรรมิกอีกหลายรูปมาช่วยจัดสถานที่

ช่วงบ่ายผู้เขียนเดินทางกลับมารับศพโยมที่โรงพยาบาลนครปฐม โดยมีพิธีรดน้ำศพ เวลา ๑๖.๐๐ น. ได้รับความเมตตานุเคราะห์จาก พระเดชพระคุณ พระเทพสุวรรณโมลี เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี วัดป่าเลไลยก์ และพระเดชพระคุณ พระราชรัตนมุนี เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม วัดพระปฐมเจดีย์ มาเป็นประธานในการรดน้ำ เสร็จแล้วนิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุลปิดหีบ แล้วบำเพ็ญกุศลอุทิศให้โยมทุกคืน เริ่มตั้งแต่เวลา ๑๙.๓๐ น. นิมนต์พระธรรมกถึก ๑ รูป แสดงพระธรรมเทศนา เสร็จแล้วสวดพระอภิธรรม ๑ จบ และจะมีพิธีพระราช ทานเพลิงศพ ในวันอาทิตย์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๖.๐๐ น. โดยกราบอาราธนา พระเดชพระคุณ พระพรหมดิลก เจ้าคณะภาค ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม วัดสามพระยา เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และเรียนเชิญ ฯพณฯ อนุชา สะสมทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม เป็นประธานฝ่ายฆราวาส

ตั้งแต่ผู้เขียนได้ทราบและได้เห็นอาการของโยมที่ป่วย ความทุกข์ของปุถุชน ความทุกข์ของลูกที่เห็นพ่อ เจ็บป่วยไม่สบายกาย เป็นความรู้สึกที่ยากจะอธิบายให้คนอื่น

ได้รับรู้และเข้าใจ ถ้าบุคคลเหล่านั้นไม่ได้ยืนอยู่ บนจุดแห่งความรู้สึกเดียวกัน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระพรหมดิลก เจ้าคณะภาค ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม วัดสามพระยา พระเดชพระคุณ พระราชรัตนมุนี เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม วัดพระปฐมเจดีย์ ที่ได้เมตตาถามไถ่แนะนำสิ่งดีๆ ตลอดจนได้มา เยี่ยมเยียนให้กำลังใจโยมและลูก ๆ ตลอดจนพระเถรานุเถระอีกหลายรูป ขออนุโมทนากับคณะของคุณโยมอีกหลายท่าน ดังที่กล่าวมาแล้ว ที่ได้ กรุณาเอื้อเฟื้อกับโยมพ่อและลูกเป็นอย่างดียิ่ง

และเมื่อลูกๆ ของโยมพ่อเล็ก วันทอง นำร่างอันไร้วิญญานของโยมมาตั้งบำเพ็ญกุศล สวดพระอภิธรรม ก็ได้รับความเมตตานุเคราะห์จากพระมหาเถระ และได้รับเกียรติ จากผู้ที่เคารพนับถือมาร่วมบำเพ็ญกุศล จำนวนมากทุกคืน ลูก ๆ ทุกคนของคุณพ่อเล็ก วันทอง ต่างซาบซึ้งในความกรุณาในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ลูก ๆ ทุกคน ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาเถรานุเถระทุกรูป และท่านผู้มีเกียรติ ทุกท่าน ที่มีน้ำใจ เอื้ออารี กรุณาร่วมบำเพ็ญกุศลในพิธีรดน้ำศพ พิธีสวดพระอภิธรรม นำพวงหรีดดอกไม้มาเคารพและบริจาค เงินร่วมทำบุญตลอดจนมาร่วมในพิธีพระราชทานเพลิงศพ คุณพ่อเล็ก วันทอง

ขออำนาจแห่งผลบุญที่ท่านทั้งหลายได้กรุณาร่วมกันบำเพ็ญกุศลให้แก่ คุณพ่อเล็ก วันทอง ในครั้งนี้ จงดลบันดาลให้ท่านและครอบครัวจงประสบแต่ความสุข ความสงบ ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัย เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย

ทางคณะเจ้าภาพ รวมทั้งบรรดาญาติสนิท ภรรยา ลูก และหลาน ๆ ของคุณพ่อเล็ก วันทอง รู้สึกซาบ ซึ้งในน้ำใจไมตรีของพระมหาเถระและท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน และจะขอจดจำรำลึกถึงความกรุณาของท่าน ตลอดไป

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม กราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

พระครูสุธีเจติยานุกูล

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์

เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม

“

เมื่อดวงตา พ่อปิด สนิทลับ
ลูกก็กลับ กลายโศก วิโยคขวัญ
มืดมนเหมือน ราตรี ไม่มีจันทร์
ทิวาวัน สิ้นแสง แห่งสุรีย์

แว่วซอสี ปี่ใน ใจจะขาด
เพลงพิณพาทย์ ครางเครือ จนเหลือที่
โอ้อกหนอ ต่อไป พ่อไม่มี
แต่ความดี พ่ออยู่...ให้บูชา

”

ที่ระลึก งานพระราชทานเพลิงศพ เป็นกรณีพิเศษ นายเล็ก วันทอง ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙